

Universitätsbibliothek Wuppertal

Thukydides

für den Schulgebrauch erklärt

Buch V & VI

Thucydides

Leipzig, 1885

Buch VI

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2189](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2189)

- 3 τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθη-
νῶν ἄλλης [ὡς ταῦτα ἐγίνετο], ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Ἀθη-
μέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ
προδοσίας τινὸς ἀφ' ἐαυτῶν, ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις
4 ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλευσάι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μη-
λίων ὅσους ἠβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἡνδρα-
πόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ὥκισαν, ἀποίκους ὕστερον πεντα-
κοσίους πέμψαντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΠΓΡΑΦΗΣ Σ'.

- Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖτις μεί-
ζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχης καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σι-
κελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιτο, ἅπειροι οἱ
πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων
τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῶ
τινι ὑποδέεστερον πόλεμον ἀνηροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοπον-
2 νησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μὲν ἔστιν ὀλκάδι οὐ πολλῶ
τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὐσα ἐν εἰκοσι στα-
δίῳν μάλιστα μέτρον τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἡπειρος εἶναι.

Teil der Belagerungsmauer ein. Das Obj. von εἶλον scheint nur τοῦ περιτειχίσματος allein, als gen. part., zu sein. Doch wäre die Redeweise hart. Poppo will καὶ für καθ', Kr. schiebt προσβαλόντες vor εἶλον ein, St. verbindet jetzt τι mit εἶλον und erklärt καθ' ἕτερον wie καθ' ἕτερα in 7, 42, 6.

3. [ὡς ταῦτα ἐγίνετο] scheint Zusatz.

4. ὥκισαν, mehrere, auch gute Hdd., nach Stahl adn. crit. p. XXIX (ed. ster.) an solchen Stellen wie diese notwendig. Vulg. ὥκησαν. s. 1, 8. 1.

1. 1. 416/15. — Λάχης καὶ Εὐρ.
3, 86. 4, 2, 2. 65, 3.

2. Für die folg. Bemerkungen über Sicilien und seine Bewohner ist nach Wölfflins Hypothese Antio-

chos von Syrakus Quelle des Thuk. gewesen. v. Wilamowitz ist dagegen (Kydaten. u. Hermes 1884, 3.). — ἐν — θαλάσσης, in einem Seeraum von etwa zwanzig Stadien besteht d. Trennung vom Festlande. s. 2, 86, 3 διέχοντο δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἐπτά τῆς θαλάσσης. 8, 95, 3 ἀπέχει — θαλάσσης μέτρον ἐξήκοντα σταδίους. Man hüte sich, Seestadien als unterschieden von gewöhnlichen zu verstehn. — εἶναι. Die Hdd. οὐσα. Doch εἶναι haben mehrere Nachahmer unserer St. (s. Poppo) und Demetr. de eloc. §. 72. Das Partiz. scheint also erst später in die Hdd. gekommen zu sein. Zudem ist es sprachlich nicht zulässig. 5, 7, 1 ist anders erklärt; vgl. 4, 63, 1. Wegen τὸ μὴ — εἶναι nach διείργεται s. 3, 1, 1.

427. καὶ τὸν δὲ Κίονον αὐτὸς Λαχὸς καὶ Φιλοκράτης ἀπέκτειναν
(Νάκος, Κιτάνε, Λεόντινι, Ρηγεῖν, Κιτάντινα) γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ πόλις αὐτῶν.
425. καὶ τὸν δὲ Κίονον αὐτὸς Κίονον ἀπέκτειναν. — Περὶ τοῦ Κίονον τοῦ Κιτάντινα ἀπα-
ροχέειν ἀντιλεγόμενον, καὶ καλῶς ἐλέγχειν, ἀρετὸν εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει,
ἐπεὶ καὶ μὴ οὐ. τὸ μὴ (μὴ οὐ καλῶς ἐλέγχειν) ἀρετὸν εἶναι, αἰσού-
μενος.

2. Ὀικίσθη δὲ τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμ-
παντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας
Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω
εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ
ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ
αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισά- 2
μενοι, ὡς μὲν αὐτοὶ φασί, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες
εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ
Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ
ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινα-
κρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν
Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἀλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόν- 3
τες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμο-
ροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἑλνμοὶ ἐκλήθησαν,
πόλεις δ' αὐτῶν Ἑρὺς τε καὶ Ἑγεστα. προσεξυνώκησαν δὲ
αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε χειμῶνι ἐς
Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες.
Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ὄκουν) διέβησαν ἐς Σι- 4
κελίαν, φεύγοντες Ὀπικας, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχε-
διῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα
ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοὶ· καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς
Σικελῶν, τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη.
ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολλὸς τοὺς τε Σικανοὺς 5
κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια +
αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖ-
σθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ὄκνησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν,

2. 1. Nach *δέ* in den Hdd. meist
ἦδε, wenig passend; eine oder die
andere *ἦδη*, *ἦδη*; keine *ὥδε* wie
die Vulg. Ich habe *ἦδε* gestrichen,
weil ich es infolge Dittogr. ent-
standen halte aus den vorhergehen-
den Silben *ἦδε*. — *ἔσχε*, erhielt. —
παλαιότατοι. Üb. d. Form zu 1, 1, 2. —
ποιηταῖς, bekanntl. vor allen Homer.

2. Σικανοῦ. Es bleibt ungewiss,
wo Thuk. sich diesen Fluß dachte;
vielleicht in Spanien, vielleicht
aber auch in Gallien zwischen Py-
renäen u. Rhone. — *τὰ πρὸς ἐσπέ-
ραν*, nach der Westseite zu.

3. ἀλισκομένου, bei der Er-
oberung, verb. mit *διαφυγόντες*.
Ebenso 1, 23, 2 ἀλισκόμεναι.

4. τηρήσαντες, abwartend,
wahrnehmend. — *πορθμός*, wie
2, 83, 3 Überfahrt. — *τάχα ἂν δέ*.
Dieselbe Stellung 10, 4 *ὑτάχιστ' ἂν*
τε 2, 63, 3, doch *τάχα δέ ἂν* 7, 77, 3. —
οὕτως ist wohl in der Weise ep-
analeptisch gebraucht, wie οὕτος.
zu 5, 91, 1.

5. στρατὸς πολλός Prädik.: als
ein großes Heer. — *ἀνέστειλαν*
Emend. von Bekker statt des sinn-
widrigen *ἀπέστειλαν*. — *ἐπεὶ*, von

*Argues
Saguntier*

ἐτη ἑγγὺς τριακόσια πρὶν Ἑλλήνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἐτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν.
 6 ὥκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν ἕκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησιδία ἐμπορίας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἑγγὺς τῶν Ἐλύμων
 + ξυνοικήσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχία τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδῶν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοῦδε Σικελίαν καὶ οὕτως ὥκησαν.

+ 3. Ἑλλήνων δὲ πρῶτον Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξου ὥκισαν καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἐστίν, ἰδρῦσαντο, ἐφ'
 2 ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ὥκισε, Σικελούς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν
 + ἣ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστίν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο.
 3 Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔπει πέμπῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθεῖσας Λεοντίους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελούς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὐαρχον.

da an als, seitdem. — βορρᾶν. Diese Form nur hier; sechsmal dagegen βορέας.

6. περὶ, um, d. i. am Saume herum. — Μοτύη, beim Vorgebirge Lilybaeum, Σολόεις, östlich von Palermo. — ξυνοικήσαντες, sie ließen sich zusammen nieder; ξυνοικίσαντες paßt nicht recht wegen der drei Orte.

3. 1. πρῶτον. Man erwartet πρῶτοι, was auch die Vulg. hat, doch die besten Hdd. hier und 1, 53, 2 in gleichem Falle das Adv. (auch dort vulg. πρώτους) vgl. zu 55, 1. — Θουκλέους. Er soll aus Athen gewesen sein. — Νάξου ὥκισαν, wahrscheinlich im J. 736 v. Ch. — πρῶτον durch πρότερον zu erklären, ist willkür. Vielmehr: das erste, was die Theoren thun, wenn sie aus Sicilien abfahren wollen, ist,

daß sie etc. So auch gleich §. 2 und 3, 101, 2, wo man ebenfalls zu ändern versucht hat. Schütz erklärt: „sie bringen das erste Opfer dar.“

2. ἐχομένου, folgend, zeitl. nur hier. — νήσου, Ortygia. — περικλυζομένη leichte Emend. von Bekker, viel angemessener als die Vulg. περικλυζομένη. — ἡ ἔξω. Diese, welche dann die eigentliche Stadt ausmachte, lag von vornherein auf dem Festlande. Sie hieß Achradina. Später kamen noch große Vorstädte hinzu. — πολυάνθρωπος ἐγένετο ist von der ganzen Stadt (nicht bloß von der äußern) zu verstehn. Der Nom. ἡ ἔξω προστ. zu erklären nach Anm. zu 1, 49, 4.

3. αὐτοί, im Gegensatz zu den Gründern; der Oikist war Thukles, die Kat. dagegen „für sich“ —.

4. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἔγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακίου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὑβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένον, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκή- 2 σαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακουσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι, + Πάμιλλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατέφυκε. Γέλαν 3 δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἐντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσίων οἰκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοῦνομα ἐρένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὁ πρῶτον ἔτειχίσθη Ἀνδριοι καλεῖται· νόμιμα δὲ Λωρικά ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφε- 4 τέραν οἰκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῶν δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκι- 5 δικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικομένων ᾤκισθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πληθὸς ἐλθὼν ξυγκατενεύμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα

4. 1. ἐς Λεοντίους ξυμπολιτεύσας, prägnanter Ausdr. für ἐς Λεοντίους ἐλθὼν καὶ ξυμπολιτεύσας. s. zu 2, 4, 3. — προδόντος — καθηγ., ihnen das Land (wo sie Megara bauten) preisgegeben und sich an ihre Spitze gestellt.

2. πέντε κτῆ. Die Bestimmung dieser und der folgenden Zahlen ergibt sich, wenn man von der Gründung von Syrakus (im J. 735 v. Ch. nach der gewöhnlichen Annahme) abwärts rechnet. — ὕστερον — ἢ — οἰκῆσαι. Über diese Konstr. zu 1, 69, 5. — αὐτοὺς οἰκ.

Über den acc. c. inf., der der gewöhnlichen Regel widerspricht, zu 1, 12, 1. — Σελινοῦντα Konj. von Duker statt ἐς Σελινοῦντα, wofür mehrere Hdd. ἐς Ἐλινοῦντα haben. Die Präpos. wäre nur durch die Annahme einer seltenen Antizipation zu entschuldigen. — καὶ ἐκ κτῆ. koordinierende statt relativer Verbindung. vgl. zu 2, 72, 1.

3. ἡ πόλις. Bedeutung wie 5, 18, 10. s. zu 2, 15, 6.

4. Γελῶν für ἐκ τῶν. vergl. 5, 36, 1.

5. ξυγκατενεύμαντο, teilten mit ihnen. — ὄνομα, welcher Casus?

δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι
 δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί (τὸ δὲ δρέπανον οἱ
 Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν), ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων
 καὶ ἄλλων Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἱ Μήδους φεύγοντες προσ-
 6 ἔβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Πηγνίων τύραννος
 οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβάλων καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμίκτων
 7 ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἐαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρί-
 δος ἀντωνόμασε.

5. Καὶ Ἰμέρα ἀπὸ Ζάγκλης φήσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ
 Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλείστοι ἦλθον ἐς
 τὴν ἀποικίαν, ξυνήκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγά-
 δες, στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ
 μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα
 2 δὲ τὰ Χαλκιδικά ἐκράτησεν. Ἄγκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ
 Συρακοσίων φήσθησαν, Ἄγκραι μὲν ἐβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ
 3 Συρακούσας, Κασμέναι δὲ ἑγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄγκρας. καὶ Καμά-
 ρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων φήσθη, ἔτεσιν ἑγγύτατα
 πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν. οἰ-
 κισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων
 δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπό-
 στασιν, χρόνῳ Ἰπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα
 ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαρι-
 ναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατόικισε Καμάριναν. καὶ
 αὐτίς ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατωκίσθη
 ὑπὸ Γελῶν.

6. Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει,
 καὶ ἐπὶ τοσύνδε οὔσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμητο,
 ἐφίεμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξαι, βοη-

6. αὐτός. Konj. von Bekker statt
 αὐτοῖς, das nur unbefriedigend als
 dativ. incommodi erklärt werden
 könnte. — ξυμμίκτων ἀνθρώπων
 ist wohl nur gen. copiae. Be. 168.
 vgl. Eurip. Hek. 875 Ἀἴμων — ἀρ-
 σένον — ἐξήκισαν. — ἀντωνόμασε
 st. μετωνόμασε. St. zieht αὐτὸ ὀνό-
 μασε vor.

5. 1. Χαλκιδῆς — ἦλθον, die
 meisten, welche kamen, waren
 Chalkideer. — ξυνήκισαν, nah-
 men teil an der Gründung. —
 Μυλητίδαι. Der sonst nicht be-

kannte Name bezeichnet ohne Zwei-
 fel eins der mächtigen Geschlechter.
 Der Artik. gehört zu καλούμενοι. —
 μεταξὺ — ἐκράθη, es entstand
 eine Mischsprache zwischen.

3. λύτρα. Über solche mit singu-
 larischen Begriffen verbundene Plu-
 rale, die sich bei ältern Prosai-
 kern nur im Prädikatsinn finden,
 Be. 64 f. — κατωκίσθη, 461. — Γε-
 λῶν Emend. von Dodwell (Wesse-
 ling) für das sinnlose Γέλωνος.

6. 1. ὥρμητο 5, 1. — προφάσει,
 Ursache. zu 1, 23, 6. — ἄρξαι.

der 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

θεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προγεγεννημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμη- 2+
σαν Ἐγεσταίων [τε] πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπι-
καλοῦμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινοντιῶσι ἐς πόλεμον
καθέστασαν περὶ τε γαμικῶν τινῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητή-
του, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαρόμενοι ξυμμάχους
κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασ-
σαν ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχης καὶ τοῦ προτέρου πολέ-
μου [Λεοντίνων] οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς
Ἀθηναίους, ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγον-
τες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακοῖοι Λεοντίνους
τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἐτι
ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν
τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μήποτε μεγάλη παρα-
σκευὴ Λωριῆς τε Λωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι
τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων
δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων
ἐτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρή-
ματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες 3
οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλὰκις
λερόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρέ-

zu 1, 27, 2. — ξυγγενέσι. Solche waren die Leontiner, die Naxier u. die Katanaier, indem sie als chalcidische Kolonien den ionischen Stamme, wie die Athener, angehörten. — τοῖς προγεγεννημένοις st. προσγεγεννημένοις, da nicht neue, sondern nur alte Bundesgen. gemeint sein können. Die Wiederholung des Artikels ist gerechtfertigt durch Stahl: ausser den Stammverwandten waren noch andere verbündet, wie Kamarina (3, 86, 1) und die Sikeler (3, 103, 1, 115, 1. 4, 25, 9).

2. Ἐγεσταίων τε πρ. Ich nehme mit Sommer ein Anakoluth an. Das dem τέ entsprechende Satzglied folgt erst §. 3, und zwar in veränderter Konstr.: καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς. Wer τέ bloß verstellt glaubt u. auf das nächste καὶ bezieht, schadet offenbar dem Sinne. Das Beste ist vielleicht, τέ

πρόντος πρὸς, καθ' ἑαυτὸν

mit einigen Hdd. zu streichen. — π. γαμικῶν τινῶν. Es bestand schwerlich *coniubium* zwischen den beiden nicht stammverwandten Staaten. Um so leichter gaben also etwaige Heiraten Anlaß zu Zwistigkeiten. — ἐπαρόμενοι, Präes. wie 3, 34, 2, weil der Zustand noch fortdauert. — ἐπὶ Λάχης. 3, 86. — [Λεοντίνων], was nur künstlich zu erklären ist, streicht Cl. — wie es scheint — mit Recht und versteht unter ξυμμαχία hier die von 427 bis 424 bestehende Verbindung zwischen Athen und den sicilischen Städten, die sich den Leontinern gegen Syrakus angeschlossen hatten. Dazu gehörte ohne Zweifel auch Egesta. — Λεοντίνους ἀναστήσαντες. 5, 4. — τοῖς ἐκπέμψασι Πελ., i. e. τοῖς Κορινθίοις. — ἐκείνων, τῶν Ἀθ.

3. τῶν ξυναγορ., bes. Alkibiades und seine Anhänger. — πέμψαι

καὶ ἀποδοῦναι δαπάνην

σβεις πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἑρεσταν περὶ τε τῶν χρημάτων σκεφομένους εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους ἐν ὧν ἐστὶν εἰσομένους.

7. Καὶ οἱ μὲν πρόσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ξεύρη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυνάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἶκου. 2 ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις ὀπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιά ἔξελθόντες τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρουν· ὑπὸ δὲ νύκτα, αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄποθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὕστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι ὥς ἥσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἶκου.

3 Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὁμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων 4 τοὺς παρὰ σφίσιν φυνάδας ἐκακούργουν τὴν Περγίκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλμιδέας τοὺς ἐπὶ Θοράκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περγίκῃ· οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

8. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρόσβεις ἦκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἑρεσταῖοι μετ'

hat nur eine (gute) Hd. Die übrigen und die Vulg. πέμψαντες, unhaltbar; man müßte dann zu ἐψηφίσαντο aus dem Obigen ἐπαυῖναι ergänzen, wodurch ein falscher Sinn entstände. — πρὸς τοὺς Σελιν. verdächtigt St., weil der Artikel τοῦ nicht wiederholt ist.

7. 1. σῖτον ἀνεν. τινα, verbinde τινα mit σῖτον. — κομίσαντες, indem sie mitgebracht hatten. — Ὀρνεὰς 5, 67, 2. — φυνάδας 5,

83, 3. 116, 1. — τινα χρόνον. Üb. den Akk. zu 5, 47, 1.

2. ἐξελθόντες, Konj. von A. Portus für ἐξελθόντων, was auf die Argier bezogen, auf die es dem Sinne nach allein gehen kann, eine zu große sprachliche Härte wäre.

3. Μακεδόνων — φυνάδας, Anhänger der dortigen Prätendenten: 1, 59, 2, 95.

4. δεχημέρους. zu 5, 26, 2.

Σικελίας Κορινθίων

αὐτῶν ἄγοντες ἐξήκοντα τάλαντα ἀσπίδου ἀργυρίου ὥς ἐς ἐξή-
κοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ὥς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ 2
οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε
Ἑρεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβειν τὰ τε ἄλλα ἐπαγωγὰ
καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὥς εἴη ἐτοῖμα ἐν τε
τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἐξήκοντα
πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγούς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην
τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Ἀάμαχον τὸν
Ξενοφάνους, | βοηθοὺς μὲν Ἑρεσταίοις πρὸς Σελινουντίους,
ἔνγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἣν τι περιγίγνηται αὐτοῖς
τοῦ πολέμου, καὶ τὰλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν
γιννώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίους. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ 3
ἐκκλησίᾳ αὐδὶς ἐρίγνυτο, καθ' ὃ τι χορὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς
ναυσὶ τάχιστα γίνεσθαι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προσ-
δέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος 4
μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβου-
λεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεὶ τῆς Σικελίας
ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβού-
λετο καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

9. „*Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε
 ξυνελέγη, καθ' ὃ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δο-
 κεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν
 ἔστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχεία βουλῇ περὶ*

8. 1. 415. — *ὡς* ist mit *μοθόν* zu verbinden (als Sold, zum Solde bestimmt), nicht, wie Kr. will, mit *ἐξήματα*, weil die 60 Talente nicht für ungefähr 60 Schiffe, sondern gerade für diese Anzahl als Monatssold ausreichen. Es erhielt dann, da die Benennung einer Triere durchschnittlich 200 Köpfe stark war, jeder täglich eine Drachme, also doppelte Löhnung, vgl. zu 31, 3. *κατοικεῖν ἑαυτοῦ*

2. ἐπαγορεύω und ἀληθῆ prädi-
kativ. — ἐν τῷ κοινῷ v. Herw.
recht st. des Plur. — ἐξυπακούσαι
und ποῦσαι sind Inf. der Absicht,
πῶς ἂν πολέμουν, wenn ihnen
ein Erfolg des Krieges zu
teil würde, wenn sie den Krieg
glücklich führten, oder — was
Schütz vorschlägt — wenn ihnen

to novel Thunberg, Rhinids: offshoots. Raffen? Gynakoki Gey bei der Wiedri-
 befriedigung, Mithropathology folgen. In demselben, die Naturgeschichte des Gynakogonismus
 Naturgeschichte, was mit Hilfe der Gynakogonismus in der Natur, 2. die Gynakogonismus in der
 Gynakogonismus abgehandelt. Zbl. I 4

von dem Kriege dazu noch Mittel von £ⁿ^m befanden
übrig blieben.

9. Die Reden des Nik. und Al.
kib. stellen uns die Persönlichkeit
zweier der hervorragendsten Staats-
männer und Feldherren Athens in
einem beziehungsreichen Doppel-
gemälde vor Augen. Sie enthalten
manchen individuellen Zug von
der realsten Anschaulichkeit, ohne
doch dem allgemeinen Typus des
Werkes untreu zu werden.

1. εἰ ἀμείνον' ἐστὶ „utrum satius sit classem emittere neque“ Valla. Wir setzen hier für den Komparativ den Positiv, höchstens mit einem Zusatze „besonders gut, besonders zu empfehlen“. Verneinende Komparative derart sind im Deutschen häufig: ob es nicht besser —. Vgl. 1. 118, 3

μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλε-
 2 μον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ
 τοιούτου καὶ ἦσσαν ἑτέρων περὶ τῷ ἔμμεντοῦ σώματι ὀρθοῦν,
 3 νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολλήν εἶναι ὅς ἂν καὶ τοῦ σώματος
 τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῖται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ
 τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιοτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ οὔτε
 ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώ-
 + 3 μην οὔτε νῦν, ἀλλὰ ἥ ἂν γινώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς
 μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενῆς ἂν μου ὁ λόγος
 εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σφῆξιν παραινοῖν καὶ μὴ τοῖς ἐτοι-
 μοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὥς δὲ οὔτε
 ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥαδία ἐστὶ κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὤρησθε,
 ταῦτα διδάξω.

10. „Φημι γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολι-
 πόντας καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλευσάντας δεῦρο ἐπα-
 2 γαρῆσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν
 τι βέβαιον, αἱ ἡσυχάζοντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ ἔσου-
 νται (οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἐπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν
 ἐναντίων), σφαλέντων δὲ που ἀξιόχρεω δυνάμει ταχέϊαν τὴν
 ἐπιχειρήσιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ
 ξυμφορᾶν ἢ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχύλους ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκη
 ἐγένετο, ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα

und Xen. Anab. 5, 9, 31: ἐθνόμην
 εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπι-
 τρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ
 ὑποστῆναι. — ἀλλοφύλοις, den Ege-
 staiern, über deren Abstammung
 K. 2, 3.

2. καίτοι steht auch hier, wie
 sonst, in Bezug mit dem Vorherg.:
 und doch, gleichwohl. — ἐκ
 τοῦ τοιούτου, infolge solcher
 Unternehmung, wie wir jetzt
 vorhaben. — νομίζων konzessiv:
 wiewohl ich meine. „Bei vielen
 galt Nikias für furchtsam; also
 hier wohl mit auch eine beiläufige
 Selbstverteidigung.“ Kr. — ὅμως
 δέ, nicht Gegensatz zu den letzten
 Worten, sondern zu τιμῶμαι ἐκ
 τ. τ. — τὰ τῆς πόλεως ist Subj. zu
 ὀρθοῦσθαι. — οὔτε νῦν, sc. ἐρῶ
 παρὰ γνώμην. vgl. zu 3, 40, 2. —
 ἥ ἂν ebenso 1, 126, 8. 6, 26, 1 u.
 ὅπη ἂν 6. 8, 2. 8, 67, 3. Dennoch

ist Reiskes Konj. ἄλλ' ἢ ἂν, von
 Madvig verbessert in ἄλλ' ἢ ἂν,
 wegen der sehr gewinnenden Satz-
 form wahrscheinlich.

3. τοῖς ἐτοιμοῖς Synon. von τὰ
 ὑπάρχοντα. Über den Dat. bei
 κινδυνεύειν zu 2, 65, 7. Der Ge-
 danke ist Gemeinplatz, namentlich
 bei lat. Schriftstellern. Winsemius
 erinnert an das Hesiodische: νή-
 πιος ὅς τὰ ἐτοίμα λιπὼν ἀνέτοιμα
 διώκει. — κατασχεῖν, erlangen.
 wie 2, 62, 3.

10. 2. αὐτά, τὰ περὶ τὰς σπον-
 δὰς. Vgl. 5, 27, 1 und ähnlich
 6, 96, 1. Gemeint sind die Machi-
 nationen des Alkib. und seiner
 Partei (ἐνθένδε ἄνδρες) und die
 des Kleobulos u. Xenares zu Sparta
 (ἐκ τῶν ἐναντίων. s. 5, 36 ff.). —
 ἀξιόχρεω δυνάμει verb. mit σφα-
 λέντων. — ἔπειτα — ἐχομεν Fort-
 setzung des relativen Satzes durch

ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἱ οὐδὲ ταύτην πῶ τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, 3
καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι, ἀλλ' οἱ μὲν ἀντικρυς πολεμοῦσιν,
οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις
σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα ἂν δ' ἴσως, εἰ δίχα 4 +
ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πᾶν ἂν
ξυνηπιθοῖντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο
ξυμμάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν 5
τινα αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρῳ τῇ πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν καὶ
ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἢν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλ-
κιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θοράκης, ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἀφ' ἡμῶν, ἔτι
ἀχειρώτοί εἰσι καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἡπείρους ἐνδοιαστῶς
ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐρεσταίοις δὴ οὐσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικου-
μένοις ὀξέως βοηθοῦμεν· ὅφ' ὧν δ' αὐτοὶ πάλαι ἀφεστῶτων
ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι.

11. „Καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν·
τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων
χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἵεναι
ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχῇσι τις καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν
τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρήσαι ἔσται. Σικελιωταὶ δ' ἂν μοι 2
δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἥσσον δεινοὶ ἡμῖν *τε Schenke*
γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι, ὅπερ οἱ Ἐρεσταῖοι
μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακε- 3
δαιμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ
ἀρχὴν στρατεῦσαι· ὃ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελο-

einen selbständigen. s. 4, 89, 1.
5, 2, 4.

3. οἱ μὲν, namentlich die Korin-
thier. — οἱ δέ, wie die Boioter und
die thrakischen Chalkideer.

4. τάχα ἂν δ'. Über die Stellung
zu K. 2, 4. — δίχα, nämlich γενο-
μένην (wie 1, 64, 1), in Griechen-
land u. Sicilien. — ἂν — ἂν. zu
1, 36, 3. — πρὸ πολλῶν τιμᾶσθαι.
vgl. zu 1, 33, 2.

5. τινά, man. — αὐτά, die Ver-
hältnisse. — τῇ st. handschr. τε
Kr. — πόλει. zu 2, 65, 7. — βε-
βαιωσώμεθα st. des handschr. βε-
βαιωσόμεθα. Der bloße Konj. ohne
ἂν nach πρὶν öfters; s. zu 1, 137,
2. — τοσαῦτα, sechzehn Jahre: 1,
58. — δή, Ausdruck der Ironie. —

αὐτοί, Konj. von Reiske st. αὐτῶν,
das durch die übrigen Genet. leicht
entstehen konnte.

11. 1. τοὺς μὲν — τῶν δέ, die
Abtrünnigen — die Sikelioten. —
διὰ πολλοῦ, räumlich wie δι' ὀλί-
γον 5, 66, 1. — ὧν ist zum Partiz.
konstruiert. zu 3, 105, 1. — καὶ πρὶν
ἐπιχ., wie vor dem Angriffe.

2. ἂν — ἂν. wie im vor. Kap.
Beides gehört zum Infin. Sinn:
Wir können die Herrschaft über
die Sik. nicht behaupten. Nach
dem jetzigen Zustand zu urtheilen,
ist es sogar noch vorteilhafter für
uns, wenn nicht wir, sondern die
Syrak. die Herrschaft über sie ge-
wännen.

3. ἀρχὴν ἐπὶ ἀ., eine Groß-

*μετεωρος in d. Thukyd., Syrakus, auf der πόλει mit d. Stadt, ἐνδοιάζω Syrakus,
ἐνδοιαστῶς Syrakus, Syrakus, Syrakus*

4 ποννησίων ἀφέλονται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν
 5 τὰ πείραν ἥμισυ τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὦ Ἀθη-
 ναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε· διὰ
 6 τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον περι-
 7 γενηῖσθαι, καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χορὴ
 τῆς Σικελίας διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν, μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι
 ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχροὺν σκοπεῖν, ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν,
 ἦν δύνωνται, σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσον-
 ται, ὅσῳ καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς
 7 μελετῶσιν. ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἑγεσταιῶν ἡμῖν
 ἀνδρῶν βαρβάρων ὁ ἀγών, εἰ σωφρονούμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν
 διὰ κοινὴν πρὸς
 ὅσον κινῶν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλευούσαν δξέως φυλαξόμεθα.
 12. „Καὶ μεμνησθαι χορὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου με-
 γάλῃς καὶ πολέμου βραχὺ τι λελωφήμεν, ὥστε καὶ χρήμασι
 καὶ τοῖς σώμασιν ἠυξήσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐν-
 7 θάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φονιάδων τῶνδε

macht gegen die andere, Syra-
 kosier gegen Ath. — Zu ἀφέλονται
 ist aus ἡμετέραν das Obj. ἡμᾶς zu
 ergänzen. — διὰ τοῦ αὐτοῦ ent-
 weder sc. τρόπου oder Variation für
 τῷ αὐτῷ, indem mehr das Mittel
 bezeichnet werden soll.

ὑπεριδόντων = 4. δι' ὀλίγον hier von d. Zeit. —
 τὰ διὰ πλείστου, d. Entfernteste.
 Zum Gedanken vgl. Tacit. Ann.
 1, 47 maior e longinquo reverentia.
 vgl. auch 1, 137, 3.

5. ὅπερ — πεπόνθατε bez. auf
 den vorletzten Satz, der unmittel-
 bar vorherg. ist parenthetisch. Da-
 her stellt St. mit Rauchenstein
 (Philol. XXXVI, p. 242) jetzt den
 Satz τὰ γὰρ — δόντα nach ἀπέλθοι-
 μεν. — διὰ — ἐφίεσθε Epexegeze
 zu πεπόνθατε, wie gewöhnl. ohne
 Partikel angefügt. zu 2, 60, 4.
 Übrigens haben die besten Hdd.
 ἐφίεσθαι, grammatisch zulässig,

doch von weniger lebhafter Fär-
 bung. αὐτῶν verbinde mit περι-
 γεγ. — πρὸς ἃ, in Vergleich zu
 dem, was. Andere erklären: in
 Bezug auf das, was, näml. der
 Lak. Überlegenheit im Landkriege.

6. τὰς διανοίας, ihre Pläne.
 Objekt zu κρατεῖν, was freilich
 sonst bei Thuk. nur mit μάχη und
 ähnlichen Ausdrücken vorkommt. —
 ἡγήσασθαι. Konstr. ἡγήσασθαι τοὺς
 Λακ. ἄλλο τι (sc. ποιεῖν. zu 3, 85, 4)
 ἢ σκοπεῖν. — ὅσῳ, um so mehr
 als. zu 5, 108. — περὶ πλείστου,
 eigentl. über das meiste, d. i. vor
 allem. Am häufigsten in Verbind-
 ung mit ποιεῖσθαι. — διὰ πλείστου,
 seit längster Zeit (vgl. §. 4).

7. βαρβάρων. K. 2, 3.
 12. 1. δίκαιον — εἶναι, dafs es
 gerecht sei, noch abhängig von
 μεμνησθαι, wofür hier νομίζειν
 gedacht wird. vgl. zu 78, 1. Aus

ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἄξιαν εἰδέναι ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἰ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἰρε- 2 θεῖς παραινεί ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θανυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφελήθη τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίζατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἰδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρους βουλευσασθαι τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσai.

13. „Οὗς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντι-

ᾧτι ist, wie oft, in den Inf. übergegangen; allerdings bleibt die Trennung von δίκαιον u. εἶναι auffällig. εἶναι mit andern für ἐξεῖναι genommen, giebt einen müßigen Pleonasmus. Usener Jahrb. 1872 S. 744 verm. ἐνθα δεῖν, letzteres als seltene attische Form für δέον: „wo es nötig ist“. Ders. Gelehrte will zugleich φονγάδων in das selt. φοιτάδων „Landstreicher“ verändern. Aber φονγάδων scheint hier mit Absicht von den Segestanern gesagt zu sein, während es nur von den Leontinern stehen könnte (vgl. 19, 1). Der Scholiast scheint es von den letzteren zu verstehen, da er zu οἷς die Erklärung setzt τοῖς Ἐγισταίοις. Vielleicht ist es auch allgemein zu fassen und τῶν δὲ ἐπ. δεομ. ist gen. absol. bezogen auf die Gesandten der Segest. — καλῶς mit ψευσ. zu verb., geschickt. — τῷ — κινδ., dat. instr., hier dem Sinne nach cum periculo. — ξυναπολέσαι Emend. von Reiske statt ξυναπολέσθαι, das in transitiver Bedeutung nicht nachweisbar ist. Wegen der Härte der in ἢ — ξυναπολέσαι enthaltenen Behauptung meinen mehrere Ausl., es müsse hier nicht mehr χρήσιμον gedacht, sondern aus demselben etwa ξύνηθες oder οὐδὲν διαφέρει entnommen werden. Aber dem so unterschiedenen Gegner der Segestaner

stand eine immerhin herbe Behauptung wohl zu.

2. Der Redner greift jetzt den Alkib. persönl. an. ἄρχειν ἄσμενος αἰρεθεῖς umgekehrt als Nikias selbst: ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν. — ἄλλως τε καὶ κτέ., je jünger, desto prachtliebender und selbstsüchtiger. In der Regel waren natürl. die Feldherrn älter, Alkib. damals etwas über 30 Jahre. — νεωτ. ἐς = ἢ ὥστε, also wie zu übersetzen? — ὅπως θανυμασθῇ κτέ. Der Zusammenhang ist wohl: Alkib. rät zu dem Zuge bloß aus Egoismus, um auch künftig mit seinem Marstalle Aufsehn machen zu können und um die zu solchem Aufwande nötigen Mittel aus der Feldherrnstelle zu schöpfen. s. 15, 2. 3. Dafs Strategien und öffentliche Ämter überhaupt Quellen des Reichtums seien, war allgemeiner Glaube. — τῷ — κινδύνῳ hängt von ἐλλαμπρύνεσθαι ab. 16, 3 λαμπρύνεσθαι. — νεωτέρους m. Pluygers statt des hdschr. νεωτέρω, vor allem deshalb nötig, weil das im folg. Kap. stehende οὗς den Plural verlangt. οἷον = τοιοῦτον ὥστε. — ὀξέως, rasch, stürmisch, wie es eben der Jugend eigen ist.

13. 1. ἐνθάδε in der Ekklesie. — παρακελευστοὺς = παρακλημῆ-

παρακελεύομαι μὴ καταισχνυθῆναι, εἰ τῷ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἐὰν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γρόντας ὅτι ἐπιθυμία μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοία δὲ πλείστα, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέριστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὄροις χρωμένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλῳ, παρὰ γῆν ἣν τις πλέη, καὶ τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὐτῶν νεμομένους 2 καθ' αὐτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι τοῖς δ' Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἔνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνήψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμνηστούμεν, ὠφελίας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

14. „Καὶ σύ, ὦ πρόταμι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσήκειν κηδεσθῆναι τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφισε καὶ γνώμας προτίθει αὐθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως βουλευσα-

νους, als seine Anhänger. — τῶνδε ist auf die Jüngern zu beziehen u. mit τῷ zu verbinden; s. 7, 75, 4. — ὅπως μὴ nach καταισχνυθῆναι wegen des Zwischensatzes, wie zuweilen φοβεῖσθαι ὅπως μὴ gesagt wird. — αὐτοὶ, von selbst. — δυσέρ. τ. ἀπ. Wer nach dem Abwesenden strebte, galt für μάταιος. So heisst es bei Pindar. Pyth. 3, 20 (35): ἀλλὰ τοι ἦρατο τῶν ἀπεόντων οἷα καὶ πολλοὶ πάθον. ἔστι δὲ φύλον ἐν ἀνθρώποις ματαιότατον, ὅστις αἰσχύνων ἐπιχώρια καπταίνει τὰ πρόσο, μεταμῶνια θρηένων ἀκράντοις ἐλπίσιν. — ἐλάχιστα ist Akk. Cl. und St. haben die Vermutung Göllers aufgenommen κατορθοῦνται (pass.), wozu ἐλάχ. u. πλ. Subjekt ist. — μέριστον τῶν πρὶν. zu 1, und 5, 103, 1. — οἷσπερ — χρωμ., i. e. χρωμένους τοῖς ὄροις οἷσπερ νῦν χρώνται. — διὰ πελάγους, sc. ἦν τις πλέη. — ξυμφέρεσθαι, sich verständigen. *ἡγεῖται καὶ μὴ*
πῶς τὰ αὐτῶν νεμομένους?

2. εἰπεῖν und μὴ ποιεῖσθαι sind abhängig v. ἀντιπαρακελεύομαι. — καὶ ξυνήψαν — καὶ καταλ. Wir setzen „auch“ nur zum Nachsatz. — μετὰ dem ἔνευ entgegengesetzt. — ὠφελίας δ'. Aus οἷς ist zu diesem Gliede παρ' ὧν zu entnehmen. zu 1, 106, 1.

14. ταῦτα — ἐπιψήφισε, dies bringe zur Abstimmung. Auch hierzu gehört αὐθις. — γνώμας προτ. αὐθ. vgl. 3, 36, 5. 38, 1. — ἡγεῖ. Üb. die Satzform zu 1, 16. — τὸ μὲν λύειν erklärt Cl. für abs. Akk., „was die Übertretung der Gesetze betr.“ Kr. und Böhme erkl.: ἔξεις τὸ λύειν αἰτίαν = τὸ λύειν σοι αἰτία ἔσται (besonders wegen 4, 114, 5). Doch ist am einfachsten τὸ λύειν als Subj. von μὴ ἂν αἰτίαν σχεῖν zu fassen. Der Wechsel des Subj. ist nicht auffällig. — Über μὴ ἂν zu Kap. 102, 4. — βουλευσαμένης. Die Vulg. κακῶς βουλευσαμένης mit sehr wenigen und mittelm. Hdd. Unentbehrlich ist

μένης ἱατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὥς πλεῖστα ἢ ἐκὼν εἶναι μὴδὲν βλάβῃ.“

15. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε· τῶν δὲ Ἀθηναίων παρόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρήνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δὲ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμώτατα 2 τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλούμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὦν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσθαι τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσιν. ὦν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις 3 μείζουσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχοῖτο ἐς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθέλκεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥμισυ. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολ- 4 λοι τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαυταν καὶ τῆς διανοίας ὦν καθ' ἑν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνεται ἐπρασσεύ, ὥς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου ἴδια ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες καὶ ἄλλοις ἐπι- 5 τρέψαντες οὐ διὰ μακροῦ ἐσφηλάν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρήνει τοιαύδε.

κακῶς nicht. — τοῦτ' εἶναι ὃς ἂν Vermischung aus τοῦτον καλῶς ἄρξαι ὃς und τὸ καλ. ἄρξαι τοῦτο εἶναι ἕαν τις oder εἰ τις (od. acc. c. inf.). zu 2, 44, 1. — ἐκὼν εἶναι. zu 1, 21, 1. ἐνάγειν διακρίβειν, ἀντικρίβειν.

15. 2. τὰ πολιτικά ist eben τὰ ἄλλα. Daher hält Weidner es für Zusatz. St. hat es eingeklammert. — δι' αὐτοῦ, i. e. διὰ τοῦ στρατηγῆσαι. — εὐτυχήσας, wenn er Glück im Kriege hätte.

3. ὦν ἐν ἀξιώματι ὑπὸ, wie 1, 130, 1. — μείζουσιν ἢ κατὰ. zu 2, 50, 1. — τὴν ὕπ. οὐσίαν. Es wurde über 100 Talente geschätzt — eine bei dem damaligen Geldwerte ungeheure Summe.

4. τῆς — παρανομίας κτλ. bezieht sich auf den ganzen übermäßigen Luxus in Kleidung und Lebensweise, den Alk. für seine Person entfaltete u. der, wenn auch nicht gegen das Gesetz, so doch gegen

die herrschende Sitte verstieß. — ε. τοῦ δὲ μου ἐς τὴν δ. ohne Art. angeschlossen. zu 1, 18, 1. — τῆς διανοίας ὦν, seines Strebens, seiner Pläne in dem, was. — διαθέντι nur eine (gute) Hd., die übrigen und die Vulg. διαθέντα. Schütz (Gymn. W. 33) hält diese für richtig und vermutet, daß nach πολέμου ein Partiz., etwa ἀγασθέντες, ausgefallen sei. Diesen Dat. allein lasse ich als Obj. von ἀχθεσθέντες abhängen und erkläre τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ: wegen seiner Lebensweise (s. zu 3, 97, 2). Ebenso zwei Dative zu demselben Vb. gehörig 31, 1. St. faßt καὶ — διαθέντι konzessiv und interpungiert vor ἴδια und nach ἀχθεσθέντες, sieht aber den Dativ auch nur als Konjektur an. — ἐπιτρέψαντες, nämlich τὰ τοῦ πολέμου.

5. δ' οὖν, epanaleptisch. zu 1, 3, 4.

οὐ διὰ μακροῦ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες οὐ διὰ μακροῦ ἐσφηλάν τὴν πόλιν.

[διαθέντα...? δέντες, ἰδὲ]

16. „Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων, ὧ Ἀθηναῖοι, ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδὴ μου Νικίας καθήφατο), καὶ ἄξιός ἑμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι ἐπιβότης εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέροι ταῦτα, 2 τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελάν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπιάζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμησθαι, διότι ἄρματα μὲν ἐπὶ καθήμα, ὅσα οὐδεὶς πω ιδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην καὶ τᾶλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμῇ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμιν ἑμα ὑπονοεῖται. 3 καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίας καὶ ἄλλῳ τῷ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἔχρηστος ἦδ' ἡ ἄνοια, ὅς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ, 4 οὐδὲ γε ἄδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδέναν τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, 5 ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἐν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ

16. 1. ἐτέρων = ἡ ἐτέροις. zu 1, 85, 1. — καθήφατο. 12, 2. — Inwiefern hat ταῦτα eine ungewöhnliche Stellung?

2. Spezielle Rechtfertigung der ἱπποτροφία (12, 2. 15, 3). — τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ. zu 1, 37, 4. Das Attribut ἐμῷ gehört eigentlich zu θεωρίας. Dieselbe Eigentümlichkeit in der Beziehung des Attrib. häufig bei Livius, z. B. 1, 1, 4. 4, 10, 8. — τῆς Ὀλυμπ. θ., wahrscheinlich 420 (vgl. 5, 49). — καθήμα, der eigentliche Ausdruck bei Wettkämpfen, lat. *demittere in certamen* oder *committere*. — τᾶλλα, Opfer, kostbare Geräte, Festmahle.

3. αὕτη dem Prädik. assimiliert wie im Lat. — ἦδ' ἡ ἄνοια einige gute Hdd., ohne Zweifel weit kräftiger und dem stolzen Übermüde des Redners angemessener als die

Vulg. ἡ διάνοια. s. 17, 1 ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια. — ὅς ἂν. zu 14, 1. — τέλεσι, Aufwand, s. 4, 60, 2.

4. ἴσον, sc. τοῖς ἄλλοις. Das Subj. von ἴσον εἶναι ist der im vorigen Satze beschriebene: ein solcher. — προσαγορευόμεθα, mit χαῖρες, dem üblichen Grusse anreden. Wie es bei Ar. Plut. 322 heisst: χαίρειν προσαγορεύω. Plat. Charm. 164 e. Plat. Legg. VI, 771 a u. a. Schol.: οὐ προσαγ., ἀντὶ τοῦ ὑπερ-ορῶμεθα τέθεικεν· ἐπεὶ συμβέβηκε τοὺς παρορῶμενους ὑπὸ τῶν πέλας οὐ προσαγορεύεσθαι. — νέμων, zu teilend, gewährend.

5. καὶ ὅσοι soll den Begriff von τοὺς τοιούτους noch erweitern: und überhaupt alle, die. — ἐν — βίῳ, in ihrem Zeitalter. — τοῖς ὁμοίοις, d. Gleichstehenden. —

πρὸς ἀντὶ δυστυχοῦντας οὐ προσαγορευόμενους φησὶν.

βουλευήσθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὐσ- 7
περ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν καὶ προσ-
έτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτίσαντο, οὐκ ἄλλω
τινὶ ἢ τῇ περὶ οὐσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε ἀν- 8
έλπιστοι πῶ μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ
πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, καὶ μὴ ἐκ-
πλεύσωμεν, ἱκανοὶ εἶσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιτο βλάπτειν
ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστὶν ἀντίπαλον ναυτικόν.

18. „Ὡστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν ἢ
πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς
χρεῶν, ἐπειδὴ γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν καὶ μὴ ἀντι-
τιθέναι ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι
προσεθέμεθα αὐτούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ
ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τὴν τε ἀρχὴν οὕτως 2
ἐκτισάμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγινόμενοι
προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἑλλήσιν ἐπικαλουμένοις,
ἐπεὶ εἶγε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ φυλοκρινοῖεν οἷς χρεῶν βοηθεῖν,
βραχὺ ἂν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον
κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύ-
νεται, ἀλλὰ καὶ μὴ πῶς ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ 3 +

7. φασί, die Gegner der Expedi-
tion: 10, 1.

8. νῦν könnte man aus einer
Brachylogie erklären, indem ge-
dacht wäre: und jetzt steht
die Sache so: nie waren die
Pelop. hoffnungsloser; doch
besser nimmt man wohl eine Ver-
mischung zweier Redeweisen an:
1) und jetzt sind die Pelop.
hoffnungsloser als je, 2) und
noch nie waren die Pelop.
hoffnungsloser als jetzt. —
ἀνέλπιστοι aktiv. s. 8, 1, 2 und in
etwas verschiedenem Sinne 3, 30, 2.
In passiver Bedeutung, wie es Kr.
erklären möchte, kommt es bei
Thuk. nur von Sachen, nicht von
Personen vor (s. Bétant lex.). —
ἐς ἡμᾶς, in Bezug auf uns, d. h.
auf den Sieg über uns. — καὶ
πάνυ ἔρρ., recht sehr mutig
sind. — τὸ ἐσβάλλειν mit ἱκανοὶ
verbunden, weil man sagt ἱκανὸς τι.
vgl. zu 2, 53, 3.

18. 1. λέγοντες εἰκὸς sollte eigtl.
nach ἢ stehn. zu 1, 16. oder es
gehört auch zum zweiten Glied.
αὐτοὶ steht dem πρὸς — ξυμμ. ent-
gegen. λέγ. u. σκηπτ. zusammen-
gestellt auch bei Demosth. Ol. 1, 6:
οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκήπτρις. — μὴ
βοηθ. μὴ, weil der Gedanke ist:
mit welchem Vorwand können wir
uns weigern —. Alkib. weist den
Gedanken zurück. — ἡμῖν, sc. ἐπ-
ῆμυναν. — προσεθέμεθα αὐτούς =
ξυμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς.
(Schol.).

2. οὕτως kündigt d. Partiz. παρα-
γιν. an. — φυλοκρινοῖεν, Stam-
mesunterschiede berücksich-
tigten, mit Bezug auf des Nik.
Äußerungen 9, 1. 11, 7. — ἂν —
ἂν. zu 5, 9, 5. — αὐτῇ, τῇ ἀρχῇ. —
κινδυνεύοιμεν, leichter Übergang
von der 3. Person in die 1., also
von dem allgemeinen Gedanken
auf den besondern Fall. — μὴ πῶς
Haacke für μὴ ὅπως. B. behielt

nicht klären für, sie nicht für den sehr beunruhigenden Anfang nicht auf, aber S. 103.

ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδὴ περ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ
 + μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτεόν ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτη-
 4 δεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσεις, ἐπ' ἐκεῖνα ἦν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξοιεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἥσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε Συνακασίους, ἐν ᾧ καὶ
 5 αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελήσομεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν,
 + ἦν τι προχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσιν· ναυκράτορες
 6 γὰρ ἐδόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἢ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς
 + πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ

das Hyperbaton bei, was mir un-
 erträglich scheint.

3. ταμιεύεσθαι, abmessen. Wegen des im folg. ausgeführten Gedankens vgl. zu 1, 75, 4. — αὐτοῖς, uns selbst. Usener hält die Worte αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι für interpoliert. Entbehrlich sind dieselben. — τοῖς ἄλλοις verb. mit ἐκ τοῦ αὐτοῦ, nach demselben Maßstabe wie die andern. — μεταλήψεσθε nicht um wandeln (dies wäre μεταβαλεῖτε), sondern eintauschen, durch Tausch annehmen (siehe 1, 120, 3 τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. 6, 87, 5); τὰ ἐπιτηδεύματα sind also die der andern, hier der konservativen Laked.

4. τάδε, unsere hiesige Macht. — στορέσωμεν poet. Tropus, von Spätern als Eleganz nachgeahmt. — ὑπεριδόντες enthält den Hauptbegriff. — καὶ ἅμα. Statt einer dem ersten Gliede ἵνα — τε entsprechenden Fortsetzung folgt ein selbständiger Satz, der das eigentliche Ziel des Unternehmens angiebt. Andere Anakoluthe 1, 82, 1. 5, 14 u. mehr.

5. καὶ μένειν — καὶ ἀπελθεῖν wird am besten als Epexege von τὸ ἀσφαλές gefasst. Die Erklärung

von Kr., wonach τὸ δ' ἀσφαλές wie das bekannte τὸ δὲ μέγιστον der Konstr. vorausgeschickt sein soll, sowie die von Poppo, der die Inf. für τοῦ μένειν u. τοῦ ἀπελθεῖν stehen und von τὸ ἀσφαλές abhängen läßt (nach M. 542, b, wo aber nur artikellose Subst. den bloßen Inf. bei sich haben), sind wegen der nur halben Analogieen unbefriedigend. — προχωρῇ hât Valla u. zwei Hdd., passender als προσχωρῇ. — παρέξουσιν· ναυκράτορες Emend. von Valckenauer für παρέξουσιν· αὐτοκράτορες, was eine dem Vorigen widersprechende Behauptung wäre. Die Emend. wird durch eine Hd. gesichert.

6. ἢ Νικίου — πρεσβυτέρους, die durch des Nikias Worte empfohlene Unthätigkeit u. die von ihm gesuchte Zwie- tracht für die Jünglinge gegen die Ältern. ἢ Ν. τ. λόγ. gehört auch zu διαστάσις, mit welchem in ungewöhnlicher Weise ein Dativ verbunden ist. Übrigens hören wir in diesem Tadel der ἀπραγμοσύνη, der Nichteinmischung in die Verhältnisse anderer Staaten, und des ἥσυχον (§. 3), sowie öfter in den Worten des Alk. Anschläge an die

πατέρες ἡμῶν ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλευόντες ἐς τὰδε ἦσαν
αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν,
καὶ νομίζατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύ-
νασθαι, ὁμοῦ δὲ τό τε φᾶνλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πᾶν
ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἐὰν
μὲν ἡσυχάζῃ, τριψέσθαι τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο
τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ
αἰεὶ προσλήψεσθαι τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ
ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ζύνηθες ἔξειν. παρὰπαν τε γιννώσκω πόλιν 7
μὴ ἀπράγμουνα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ
διαφθαρεῖν, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν
οὐ ἂν τοῖς παροῦσιν ἥθεσι καὶ νόμοις, ἣν καὶ χεῖρα ἦ, ἥμι-
στα διαφόρως πολιτεύωσιν.“

19. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγρεσταίων καὶ Λεοντίνων φρυγᾶδων, οἱ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὀρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἰκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμητο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι προτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖτις ἔλεγε τοιάδε.

politischen Gedanken seines großen
Verwandten Perikles (vgl. §. 3 und
uns. St. mit 2, 63, 2. 3. 64, 4). —
ἀποτρέψῃ Emend. von Poppo und
Krüg. statt *ἀποστρέψῃ*. s. K. 8, 4.
19, 2. — *γεραίτεροις* hängt von
ἅμα ab, ist aber davon getrennt,
um die Antitheta unmittelbar an
einander zu rücken. — *αὐτά*, die
Macht Athens. vgl. 1, 144, 4 *ἐς*
τάδε προήγαγον αὐτά. — *τῷ αὐτῷ*
τρόπῳ ist gleichsam Wiederholung
von *τῷ εἰσθότῳ κόσμῳ*. — *φαῦλον*
geht auf den Leichtsinn der Jugend,
doch ist der harte Ausdruck wohl
ironisch gemeint. vgl. *ἄνοια* 16, 3.
17, 1. — *ἀκριβές* bez. die genau u.
gewissenhaft berechnende Natur d.
Alters. — *ἂν* — *ἂν*. s. §. 2. —
τρίβασθαι αὐτὴν περὶ αὐτήν. vgl.
8, 46, 2. — *ὅσπερ καὶ ἄλλο τι*. zu
1, 142, 9. — Der Wechsel des Subj.
αὐτὴν (*πόλιν*) — *ἐπιστήμην* — *πόλιν*
ist bemerkenswert, aber nicht un-

erträglich; St. faßt auch zu ἔγγρη.
als Subj. πόλιν und erklärt: ἔγγρη.
= ἐν τῷ τριβεσθαι (τριβομενην)
γηράσσεσθαι.

7. γινώσκω — δοκεῖν, ich spreche das Urteil aus, dafs mir scheint. Auch 37, 2 ist γινώσκω und δοκεῖν, nur in anderer Satzform verbunden. — μεταβολῇ, Eintausch, Übergang zu. v. 1, 44, 1. — Die Dative τοῖς π. ἡθ. κ. ν. sind mit διαφόρως zu verbinden.

19. 1. Λεοντίνων φυγάδων. Καρ.
6, 2. 12, 1.

2. ἀπό, von — aus, d. i. mittels. vgl. 1, 72, 1. — ἃν μετα-
τήσεν, umstimmen würde, —
αὐτοῖς gehört zu παρελθόν, wie
72, 2 παρελθόν αὐτοῖς Ἐμουρ-
της — ἐξάρσεν zeigt. Darum ist
aber auch 15, 5. 32, 3. 35, 2 so zu
verbinden, worauf überdies schon
die Wortstellung hinweist. — ἔλεγε.
zu 1, 26, 1.

[illegible]

20. „Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὧ Ἀθηναῖοι, ὠρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ
 2 παρόντι ἂν γιγνώσκω σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ
 αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἵνα μεγάλας καὶ οὐθ' ὑπάρχουσιν ἀλλή-
 + λων οὐδὲ δεομένας μεταβολῆς, ἣ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας
 ἄσμενος ἐς ῥάα μεταστάσιν χωροίη, οὐτ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν
 3 ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένης, τό τε πλήθος,
 ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ Νάξου
 καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγγενὲς
 προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἐπτά, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν
 4 ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐκ ἥμιστα ἐπὶ
 γὰρ ὀπλίται ἐνεῖσι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλὰ δὲ τρι-
 ῆρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι τὰ
 μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔστι Σελινονντίους. Συρα-
 + κοσίους δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. ὧ δὲ
 μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ
 σίτῳ οἰκίῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

21. „Πρὸς οὖν τοιαύτην δύνανται οὐ ναυτικῆς καὶ φανύ-

20. 2. ὡς — αἰσθάνομαι geht auf μέγας κτῆ. — οὐδὲ δεομ. — οὐτ' ἂν von Bekker richtig korr. statt der Überlieferung οὐτε — οὐδ' ἂν, da das erste Glied das innere Verhältnis der sicil. Städte, das zweite das Verhältnis nach aussen betrifft. — ῥάα, bequemer, weniger drückend. Der Satz ist Antwort auf 17, 2. vgl. auch 7, 55, 2. — ἂν — προσδεξαμένης = τοιαύτας αἰ προσδέξαιντο ἂν. — ὡς — νήσῳ restringierend. zu 3, 113, 6. — τὰς Ἑλληνίδας, die hellenischen nämlich, deren Sicilien, meint er, verhältnism. mehr als sonst eine Insel enthält.

3. ξυγγενές. K. 3, 3. — ἐπτά, ausser den beiden sogleich genannten noch Gela, Akragas, Messene, Himera, Kamarina.

4. ὁ πληρώσων. Üb. den Art. zu 2, 51, 5. — ἔχουσι τὰ μὲν κτῆ. Wegen der Stellung zu 1, 16. — ἐν τοῖς ἱεροῖς. Es sind wohl nur Tempelschätze zu verstehn; denn obwohl auch öffentliche Gelder in

den Tempeln aufbewahrt zu werden pflegten, wie bekanntlich zu Athen der Staatsschatz im Hinterhause des Parthenon, so wird doch K. 6, 3, 8, wenigstens in Bezug auf Eggesta, die öffentl. Kasse neben den Tempelschätzen genannt. Auffallend bleibt, dass nur den Selinuntiern Tempelschätze zugeschrieben werden. Weidner streicht deshalb Σελινονντίους. Eher halte ich mit Cl. (v. Herw.) eine Verschreibung aus Σελινονντίους δὲ καὶ Συρακοσίους für möglich. — ἀπ' ἀρχῆς φέρεται, werden von Anfang an gesteuert, d. h. seit der Gründung von Syrakus. Subj. noch χρήματα. Die Vulg. ἀπαρχὴ ἐσφέρεται, von den Hdd. sehr wenig gestützt, hat auch das gegen sich, dass ἐσφέρεσθαι nur von außerordentlichen Abgaben (wie Kriegssteuern) üblich ist.

21. 1. φανύλον von der Quantität: schwach. Die Qualität kann nicht gemeint sein, da die Epibaten (zu 3, 95, 2) aus den Hoplitens ge-

Σελινονντίους καὶ Συρακοσίους τοῖς δὲ καὶ 2. d. ganz leicht
 (ἀπὸ τῶν αὐτῶν) — καὶ αὐτῶν αὐτοφύλων.

λου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἶπερ
 βουλούμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολ-
 λῶν εἶργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστώσιν αἱ πόλεις φο-
 βηθεῖσαι καὶ μὴ ἀντιπαράσχουσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι
 ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνόμεθα ἱππικόν (αἰσχρὸν δὲ βια-
 σθέντας ἀπελθεῖν ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον
 ἀσκέπτως βουλευσαμένους), αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεω
 ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολὺ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλο-
 μεν πλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ [οὐκ ἐν] ωρ?
 τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἦλθετε ἐπὶ τινα, ὅθεν ῥάδια αἱ
 κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν
 ἀπαρτήσαντες, ἐξ ἧς μνηῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμεριῶν ο!
 ἄγγελον ῥάδιον ἐλθεῖν.

22. „Ὀπλίτας τε οὖν πολλοὺς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς
 ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων

nommen wurden. φαῖλος ist bei
 Thuk. nur hier, auch bei andern
 selten, zweier Endungen. — δεῖ
 zum Inf. in der Bedeutung „es ist
 nötig“. — εἰ ξυστώσιν haben die
 besten Hdd.; der Konj. bei εἰ (statt
 ἐάν) findet sich oft bei Homer,
 mehrmals bei Sophokles und in
 der Gesetzessprache. Daher be-
 halte ich es bei, obwohl 79, 3 ἦν
 ξυστώμεν und 85, 3 ἦν ξυστῆτε
 steht. — ἱππικόν. Obj. von ἀντι-
 παράσχουσιν.

2. αὐτόθεν — ἐπιέναι κτὲ hängt
 wie ξυμπλεῖν von δεῖ ab, enthält
 aber doch einen Gegensatz zur Par-
 enthese. — καὶ οὐκ — ἀπαρτήσαντες
 Eine der unsichersten Stellen im
 Thuk. Die Hdd. überwiegend στρα-
 τευσόμενοι und ἀπαρτήσαντες, die
 Vulg. umgekehrt στρατευσόμενοι
 und ἀπαρτήσαντες. στρατευσόμενοι
 ist dem μέλλομεν πλεῖν koordiniert
 und steht an Stelle eines ὅτι — στρα-
 τευσόμεθα. Das zweite οὐκ ἐν,
 was die Hdd. haben, ist offenbar
 Verschreibung durch Wiederholung
 des ersten vor τῷ ὁμ. stehenden
 οὐκ ἐν. καὶ τοῖς — ἐπὶ τινα erläu-
 tert der Schol. richtig: ἡπερ ἐν-
 ταῦθα τοῖς ὑπηκόοις συμμαχοῦντες
 στρατεύεσθε ἐπὶ τινος οὐ πολὺ ἀπ-
 ἔχοντος etc. wie ihr den hiesi-

gen Unterthanen Bundesge-
 nossen waret gegen —. Der
 Ausdruck ξύμμαχοι ἦλθετε wie ἡνω-
 σοι σωτήρ u. ä. Stahl verlangt
 noch ὅτε nach καί, besser als εἰ
 (Ol.), aber nicht notwendig. —
 ἀπαρτήσαντες = ἀπαρτηθέντες, ἀπ-
 ελθόντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκίας χω-
 ρισθέντες. (Schol.) Es bezeichnet
 die eintretende Wirklichkeit gegen-
 über der von den Athenern geheg-
 ten Hoffnung, der Krieg würde so
 einfach sein wie ein im Interesse
 der Bundesgenossen geführter. —
 ἀλλοτρ. π. totam peregrinam. —
 οὐδέ verb. mit ἄγγελον: nicht
 einmal ein Bote leicht her-
 kommen kann, geschweige denn
 daß Zufuhr oder Verstärkungen
 hingelangen könnten. Ein Hyper-
 baton von οὐδέ auch Xen. Anab.
 5, 6, 22. 7, 7, 10. Memor. 4, 6, 7,
 welche St. Krüger citiert, ohne sie
 jedoch für beweisend zu halten. —
 τεσσάρ. τῶν χειμ. Pyanepsion, Po-
 seideon, Gamelion, Anthesterion.

22. τῶν τε κτὲ., nähere Bestim-
 mung und Einteilung der Bundes-
 genossen. Im Pelop. hatten die
 Ath. solche an den Argeiern, Man-
 tineern u. Eleiern, von denen in
 der That eine Anzahl als Freiwil-
 lige, andere als Söldner mitzogen:

ἡμεῖς τῶν συμμαχούντων, ἡμεῖς τῶν συμμαχούντων

2 παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσανται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν, ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλευέσσοιτο, ὅσα μὲντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκα-
 (ταχέα, ἐξ ἧ- τὸν πλεονεξία εἶναι (αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἐσεσθαι ὁπλιταγα-
 κοντα καὶ) ἡμῶν ὅσους ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπε-
 ἶναι αὐτῶν Ἀθη- πτείας εἶναι), ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμμασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν
 ναίων, ὧν ἕως οὖν
 λρ. ξυμμάχων πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἔλασσουσιν, ἣν δέ τι δύνων-
 ται, καὶ πλείοσι· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὥς κατὰ λόγον καὶ
 τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδονητῶν καὶ ἦν
 τι ἄλλο πρόπον δοκῇ εἶναι ἐτοιμασάμενοι ἄξειν. +

26. Ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθύς αὐτο-
 κράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς
 πλοῦ τοὺς στρατηγούς πράσσειν ἢ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι
 2 Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐρίγνετο, καὶ ἐς τε
 τοὺς ξυμμάχους ἐπεμπον καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο.
 ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἐαυτήν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυν-
 εχοῦς πολέμου ἐς τε ἡλικίας πλήθος ἐπιγεγεννημένης καὶ ἐς
 χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥᾶον πάντα ἐπο-
 ρίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

27. Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει
 οἱ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπικώριον, [ῆ] τετραγώνος ἐρ-
 ρασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίῳ προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ
 2 οἱ πλείστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δρᾶσαντας
 ἤδει οὐδεὶς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτοις δημοσίᾳ οὗτοί τε ἐξη-
 τοῦντο καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἰ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέ-
 βημα γεγεννημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν
 3 καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον.

Demagog Demonstratos. — ψηφί-
 σονται, beschließen sollten. Der conj. dubit. der direkten Rede
 ist geblieben.

2. ἄκων μὲν εἶπεν, ungerne zwar,
 aber er sagte es doch. — ὅσα —
 δοκεῖν könnte ebenso auch in der
 direkten Rede stehn. B. 140, 4, 4.
 3, 4. nach Verhältnis. — ἐτοι-
 μασάμενοι, weil Nik. im Namen
 der Mitfeldherrn spricht. ἐτοιμασάμενοι
 26. ἐψηφίσαντο, auf Antrag des-
 selben Demagogen, wie 25, 1.

27. 1. ἐν δὲ τούτῳ, entweder
 im Mai, Juni oder Juli 415. — ἡ
 — ἐργασία. Beachte die künstliche
 Stellung der Appos. und die kon-
 krete Bedeutung von ἐργασία. Letz-
 tere ähnl. 7, 6, 2, sonst sehr selten.
 — οἱ πλείστοι. Diese Angabe ist
 gewiss richtiger als die anderer,
 daß alle Hermensäulen aufser
 einer verstümmelt worden seien.

3. μειζόνως, über die Form zu
 1, 130, 1. ernster. — ἐπὶ ξυνω-
 μσίᾳ, eigentl. beruhend auf, d. i.
 infolge. Eben so 60, 1. Die folg.
 Genetive bezeichnen das Ziel der

ἀπολύτως ἀφαιρητικῶς: δόξον δὲ ἐν βίῳ, ἑκὼν εἶναι φεικτικῶς, τὸ νῦν εἶναι φεικτικῶς,
 τὸ κατὰ τὸν νόμον εἶναι καὶ δικαίως ἀφαιρητικῶς, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑτέροις εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἐπὶ τοῖς ἑτέροις,
 ὡς ἐκείνοι δοκεῖν, ὅσον γ' ἐκὼν εἶδέναι.

μαλακίζηται, θεραπεύων ὅτι δι' ἐκείνον οἱ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες οὐ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγὴν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μελίζονος διαβολῆς, ἣν ἐμελλον ῥᾶον αὐτοῦ ἀπόντος ποιεῖν, μετὰπεμpton κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30. Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὀλκᾶσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὅῃ ἄλλῃ παρασκευῇ ξυνείπετο πρότερον εἰρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὥς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ εἰ τινας τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἔφ' ἐπλήρουν ² τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυνκατέβη τε καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστών καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἐταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἷας, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφνυμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσονται, τοὺς δ' εἴ ποτε ὕψονται, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο.

31. Καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἦδη ἐμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῆει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρουσίᾳ ῥώμῃ διὰ τὸ πλη-

δ' αἰ. *ἐκείνου* ¹ *ἐκείνου* ² *ἐκείνου* ³ *ἐκείνου* ⁴ *ἐκείνου* ⁵ *ἐκείνου* ⁶ *ἐκείνου* ⁷ *ἐκείνου* ⁸ *ἐκείνου* ⁹ *ἐκείνου* ¹⁰ *ἐκείνου* ¹¹ *ἐκείνου* ¹² *ἐκείνου* ¹³ *ἐκείνου* ¹⁴ *ἐκείνου* ¹⁵ *ἐκείνου* ¹⁶ *ἐκείνου* ¹⁷ *ἐκείνου* ¹⁸ *ἐκείνου* ¹⁹ *ἐκείνου* ²⁰ *ἐκείνου* ²¹ *ἐκείνου* ²² *ἐκείνου* ²³ *ἐκείνου* ²⁴ *ἐκείνου* ²⁵ *ἐκείνου* ²⁶ *ἐκείνου* ²⁷ *ἐκείνου* ²⁸ *ἐκείνου* ²⁹ *ἐκείνου* ³⁰ *ἐκείνου* ³¹ *ἐκείνου* ³² *ἐκείνου* ³³ *ἐκείνου* ³⁴ *ἐκείνου* ³⁵ *ἐκείνου* ³⁶ *ἐκείνου* ³⁷ *ἐκείνου* ³⁸ *ἐκείνου* ³⁹ *ἐκείνου* ⁴⁰ *ἐκείνου* ⁴¹ *ἐκείνου* ⁴² *ἐκείνου* ⁴³ *ἐκείνου* ⁴⁴ *ἐκείνου* ⁴⁵ *ἐκείνου* ⁴⁶ *ἐκείνου* ⁴⁷ *ἐκείνου* ⁴⁸ *ἐκείνου* ⁴⁹ *ἐκείνου* ⁵⁰ *ἐκείνου* ⁵¹ *ἐκείνου* ⁵² *ἐκείνου* ⁵³ *ἐκείνου* ⁵⁴ *ἐκείνου* ⁵⁵ *ἐκείνου* ⁵⁶ *ἐκείνου* ⁵⁷ *ἐκείνου* ⁵⁸ *ἐκείνου* ⁵⁹ *ἐκείνου* ⁶⁰ *ἐκείνου* ⁶¹ *ἐκείνου* ⁶² *ἐκείνου* ⁶³ *ἐκείνου* ⁶⁴ *ἐκείνου* ⁶⁵ *ἐκείνου* ⁶⁶ *ἐκείνου* ⁶⁷ *ἐκείνου* ⁶⁸ *ἐκείνου* ⁶⁹ *ἐκείνου* ⁷⁰ *ἐκείνου* ⁷¹ *ἐκείνου* ⁷² *ἐκείνου* ⁷³ *ἐκείνου* ⁷⁴ *ἐκείνου* ⁷⁵ *ἐκείνου* ⁷⁶ *ἐκείνου* ⁷⁷ *ἐκείνου* ⁷⁸ *ἐκείνου* ⁷⁹ *ἐκείνου* ⁸⁰ *ἐκείνου* ⁸¹ *ἐκείνου* ⁸² *ἐκείνου* ⁸³ *ἐκείνου* ⁸⁴ *ἐκείνου* ⁸⁵ *ἐκείνου* ⁸⁶ *ἐκείνου* ⁸⁷ *ἐκείνου* ⁸⁸ *ἐκείνου* ⁸⁹ *ἐκείνου* ⁹⁰ *ἐκείνου* ⁹¹ *ἐκείνου* ⁹² *ἐκείνου* ⁹³ *ἐκείνου* ⁹⁴ *ἐκείνου* ⁹⁵ *ἐκείνου* ⁹⁶ *ἐκείνου* ⁹⁷ *ἐκείνου* ⁹⁸ *ἐκείνου* ⁹⁹ *ἐκείνου* ¹⁰⁰ *ἐκείνου* ¹⁰¹ *ἐκείνου* ¹⁰² *ἐκείνου* ¹⁰³ *ἐκείνου* ¹⁰⁴ *ἐκείνου* ¹⁰⁵ *ἐκείνου* ¹⁰⁶ *ἐκείνου* ¹⁰⁷ *ἐκείνου* ¹⁰⁸ *ἐκείνου* ¹⁰⁹ *ἐκείνου* ¹¹⁰ *ἐκείνου* ¹¹¹ *ἐκείνου* ¹¹² *ἐκείνου* ¹¹³ *ἐκείνου* ¹¹⁴ *ἐκείνου* ¹¹⁵ *ἐκείνου* ¹¹⁶ *ἐκείνου* ¹¹⁷ *ἐκείνου* ¹¹⁸ *ἐκείνου* ¹¹⁹ *ἐκείνου* ¹²⁰ *ἐκείνου* ¹²¹ *ἐκείνου* ¹²² *ἐκείνου* ¹²³ *ἐκείνου* ¹²⁴ *ἐκείνου* ¹²⁵ *ἐκείνου* ¹²⁶ *ἐκείνου* ¹²⁷ *ἐκείνου* ¹²⁸ *ἐκείνου* ¹²⁹ *ἐκείνου* ¹³⁰ *ἐκείνου* ¹³¹ *ἐκείνου* ¹³² *ἐκείνου* ¹³³ *ἐκείνου* ¹³⁴ *ἐκείνου* ¹³⁵ *ἐκείνου* ¹³⁶ *ἐκείνου* ¹³⁷ *ἐκείνου* ¹³⁸ *ἐκείνου* ¹³⁹ *ἐκείνου* ¹⁴⁰ *ἐκείνου* ¹⁴¹ *ἐκείνου* ¹⁴² *ἐκείνου* ¹⁴³ *ἐκείνου* ¹⁴⁴ *ἐκείνου* ¹⁴⁵ *ἐκείνου* ¹⁴⁶ *ἐκείνου* ¹⁴⁷ *ἐκείνου* ¹⁴⁸ *ἐκείνου* ¹⁴⁹ *ἐκείνου* ¹⁵⁰ *ἐκείνου* ¹⁵¹ *ἐκείνου* ¹⁵² *ἐκείνου* ¹⁵³ *ἐκείνου* ¹⁵⁴ *ἐκείνου* ¹⁵⁵ *ἐκείνου* ¹⁵⁶ *ἐκείνου* ¹⁵⁷ *ἐκείνου* ¹⁵⁸ *ἐκείνου* ¹⁵⁹ *ἐκείνου* ¹⁶⁰ *ἐκείνου* ¹⁶¹ *ἐκείνου* ¹⁶² *ἐκείνου* ¹⁶³ *ἐκείνου* ¹⁶⁴ *ἐκείνου* ¹⁶⁵ *ἐκείνου* ¹⁶⁶ *ἐκείνου* ¹⁶⁷ *ἐκείνου* ¹⁶⁸ *ἐκείνου* ¹⁶⁹ *ἐκείνου* ¹⁷⁰ *ἐκείνου* ¹⁷¹ *ἐκείνου* ¹⁷² *ἐκείνου* ¹⁷³ *ἐκείνου* ¹⁷⁴ *ἐκείνου* ¹⁷⁵ *ἐκείνου* ¹⁷⁶ *ἐκείνου* ¹⁷⁷ *ἐκείνου* ¹⁷⁸ *ἐκείνου* ¹⁷⁹ *ἐκείνου* ¹⁸⁰ *ἐκείνου* ¹⁸¹ *ἐκείνου* ¹⁸² *ἐκείνου* ¹⁸³ *ἐκείνου* ¹⁸⁴ *ἐκείνου* ¹⁸⁵ *ἐκείνου* ¹⁸⁶ *ἐκείνου* ¹⁸⁷ *ἐκείνου* ¹⁸⁸ *ἐκείνου* ¹⁸⁹ *ἐκείνου* ¹⁹⁰ *ἐκείνου* ¹⁹¹ *ἐκείνου* ¹⁹² *ἐκείνου* ¹⁹³ *ἐκείνου* ¹⁹⁴ *ἐκείνου* ¹⁹⁵ *ἐκείνου* ¹⁹⁶ *ἐκείνου* ¹⁹⁷ *ἐκείνου* ¹⁹⁸ *ἐκείνου* ¹⁹⁹ *ἐκείνου* ²⁰⁰ *ἐκείνου* ²⁰¹ *ἐκείνου* ²⁰² *ἐκείνου* ²⁰³ *ἐκείνου* ²⁰⁴ *ἐκείνου* ²⁰⁵ *ἐκείνου* ²⁰⁶ *ἐκείνου* ²⁰⁷ *ἐκείνου* ²⁰⁸ *ἐκείνου* ²⁰⁹ *ἐκείνου* ²¹⁰ *ἐκείνου* ²¹¹ *ἐκείνου* ²¹² *ἐκείνου* ²¹³ *ἐκείνου* ²¹⁴ *ἐκείνου* ²¹⁵ *ἐκείνου* ²¹⁶ *ἐκείνου* ²¹⁷ *ἐκείνου* ²¹⁸ *ἐκείνου* ²¹⁹ *ἐκείνου* ²²⁰ *ἐκείνου* ²²¹ *ἐκείνου* ²²² *ἐκείνου* ²²³ *ἐκείνου* ²²⁴ *ἐκείνου* ²²⁵ *ἐκείνου* ²²⁶ *ἐκείνου* ²²⁷ *ἐκείνου* ²²⁸ *ἐκείνου* ²²⁹ *ἐκείνου* ²³⁰ *ἐκείνου* ²³¹ *ἐκείνου* ²³² *ἐκείνου* ²³³ *ἐκείνου* ²³⁴ *ἐκείνου* ²³⁵ *ἐκείνου* ²³⁶ *ἐκείνου* ²³⁷ *ἐκείνου* ²³⁸ *ἐκείνου* ²³⁹ *ἐκείνου* ²⁴⁰ *ἐκείνου* ²⁴¹ *ἐκείνου* ²⁴² *ἐκείνου* ²⁴³ *ἐκείνου* ²⁴⁴ *ἐκείνου* ²⁴⁵ *ἐκείνου* ²⁴⁶ *ἐκείνου* ²⁴⁷ *ἐκείνου* ²⁴⁸ *ἐκείνου* ²⁴⁹ *ἐκείνου* ²⁵⁰ *ἐκείνου* ²⁵¹ *ἐκείνου* ²⁵² *ἐκείνου* ²⁵³ *ἐκείνου* ²⁵⁴ *ἐκείνου* ²⁵⁵ *ἐκείνου* ²⁵⁶ *ἐκείνου* ²⁵⁷ *ἐκείνου* ²⁵⁸ *ἐκείνου* ²⁵⁹ *ἐκείνου* ²⁶⁰ *ἐκείνου* ²⁶¹ *ἐκείνου* ²⁶² *ἐκείνου* ²⁶³ *ἐκείνου* ²⁶⁴ *ἐκείνου* ²⁶⁵ *ἐκείνου* ²⁶⁶ *ἐκείνου* ²⁶⁷ *ἐκείνου* ²⁶⁸ *ἐκείνου* ²⁶⁹ *ἐκείνου* ²⁷⁰ *ἐκείνου* ²⁷¹ *ἐκείνου* ²⁷² *ἐκείνου* ²⁷³ *ἐκείνου* ²⁷⁴ *ἐκείνου* ²⁷⁵ *ἐκείνου* ²⁷⁶ *ἐκείνου* ²⁷⁷ *ἐκείνου* ²⁷⁸ *ἐκείνου* ²⁷⁹ *ἐκείνου* ²⁸⁰ *ἐκείνου* ²⁸¹ *ἐκείνου* ²⁸² *ἐκείνου* ²⁸³ *ἐκείνου* ²⁸⁴ *ἐκείνου* ²⁸⁵ *ἐκείνου* ²⁸⁶ *ἐκείνου* ²⁸⁷ *ἐκείνου* ²⁸⁸ *ἐκείνου* ²⁸⁹ *ἐκείνου* ²⁹⁰ *ἐκείνου* ²⁹¹ *ἐκείνου* ²⁹² *ἐκείνου* ²⁹³ *ἐκείνου* ²⁹⁴ *ἐκείνου* ²⁹⁵ *ἐκείνου* ²⁹⁶ *ἐκείνου* ²⁹⁷ *ἐκείνου* ²⁹⁸ *ἐκείνου* ²⁹⁹ *ἐκείνου* ³⁰⁰ *ἐκείνου* ³⁰¹ *ἐκείνου* ³⁰² *ἐκείνου* ³⁰³ *ἐκείνου* ³⁰⁴ *ἐκείνου* ³⁰⁵ *ἐκείνου* ³⁰⁶ *ἐκείνου* ³⁰⁷ *ἐκείνου* ³⁰⁸ *ἐκείνου* ³⁰⁹ *ἐκείνου* ³¹⁰ *ἐκείνου* ³¹¹ *ἐκείνου* ³¹² *ἐκείνου* ³¹³ *ἐκείνου* ³¹⁴ *ἐκείνου* ³¹⁵ *ἐκείνου* ³¹⁶ *ἐκείνου* ³¹⁷ *ἐκείνου* ³¹⁸ *ἐκείνου* ³¹⁹ *ἐκείνου* ³²⁰ *ἐκείνου* ³²¹ *ἐκείνου* ³²² *ἐκείνου* ³²³ *ἐκείνου* ³²⁴ *ἐκείνου* ³²⁵ *ἐκείνου* ³²⁶ *ἐκείνου* ³²⁷ *ἐκείνου* ³²⁸ *ἐκείνου* ³²⁹ *ἐκείνου* ³³⁰ *ἐκείνου* ³³¹ *ἐκείνου* ³³² *ἐκείνου* ³³³ *ἐκείνου* ³³⁴ *ἐκείνου* ³³⁵ *ἐκείνου* ³³⁶ *ἐκείνου* ³³⁷ *ἐκείνου* ³³⁸ *ἐκείνου* ³³⁹ *ἐκείνου* ³⁴⁰ *ἐκείνου* ³⁴¹ *ἐκείνου* ³⁴² *ἐκείνου* ³⁴³ *ἐκείνου* ³⁴⁴ *ἐκείνου* ³⁴⁵ *ἐκείνου* ³⁴⁶ *ἐκείνου* ³⁴⁷ *ἐκείνου* ³⁴⁸ *ἐκείνου* ³⁴⁹ *ἐκείνου* ³⁵⁰ *ἐκείνου* ³⁵¹ *ἐκείνου* ³⁵² *ἐκείνου* ³⁵³ *ἐκείνου* ³⁵⁴ *ἐκείνου* ³⁵⁵ *ἐκείνου* ³⁵⁶ *ἐκείνου* ³⁵⁷ *ἐκείνου* ³⁵⁸ *ἐκείνου* ³⁵⁹ *ἐκείνου* ³⁶⁰ *ἐκείνου* ³⁶¹ *ἐκείνου* ³⁶² *ἐκείνου* ³⁶³ *ἐκείνου* ³⁶⁴ *ἐκείνου* ³⁶⁵ *ἐκείνου* ³⁶⁶ *ἐκείνου* ³⁶⁷ *ἐκείνου* ³⁶⁸ *ἐκείνου* ³⁶⁹ *ἐκείνου* ³⁷⁰ *ἐκείνου* ³⁷¹ *ἐκείνου* ³⁷² *ἐκείνου* ³⁷³ *ἐκείνου* ³⁷⁴ *ἐκείνου* ³⁷⁵ *ἐκείνου* ³⁷⁶ *ἐκείνου* ³⁷⁷ *ἐκείνου* ³⁷⁸ *ἐκείνου* ³⁷⁹ *ἐκείνου* ³⁸⁰ *ἐκείνου* ³⁸¹ *ἐκείνου* ³⁸² *ἐκείνου* ³⁸³ *ἐκείνου* ³⁸⁴ *ἐκείνου* ³⁸⁵ *ἐκείνου* ³⁸⁶ *ἐκείνου* ³⁸⁷ *ἐκείνου* ³⁸⁸ *ἐκείνου* ³⁸⁹ *ἐκείνου* ³⁹⁰ *ἐκείνου* ³⁹¹ *ἐκείνου* ³⁹² *ἐκείνου* ³⁹³ *ἐκείνου* ³⁹⁴ *ἐκείνου* ³⁹⁵ *ἐκείνου* ³⁹⁶ *ἐκείνου* ³⁹⁷ *ἐκείνου* ³⁹⁸ *ἐκείνου* ³⁹⁹ *ἐκείνου* ⁴⁰⁰ *ἐκείνου* ⁴⁰¹ *ἐκείνου* ⁴⁰² *ἐκείνου* ⁴⁰³ *ἐκείνου* ⁴⁰⁴ *ἐκείνου* ⁴⁰⁵ *ἐκείνου* ⁴⁰⁶ *ἐκείνου* ⁴⁰⁷ *ἐκείνου* ⁴⁰⁸ *ἐκείνου* ⁴⁰⁹ *ἐκείνου* ⁴¹⁰ *ἐκείνου* ⁴¹¹ *ἐκείνου* ⁴¹² *ἐκείνου* ⁴¹³ *ἐκείνου* ⁴¹⁴ *ἐκείνου* ⁴¹⁵ *ἐκείνου* ⁴¹⁶ *ἐκείνου* ⁴¹⁷ *ἐκείνου* ⁴¹⁸ *ἐκείνου* ⁴¹⁹ *ἐκείνου* ⁴²⁰ *ἐκείνου* ⁴²¹ *ἐκείνου* ⁴²² *ἐκείνου* ⁴²³ *ἐκείνου* ⁴²⁴ *ἐκείνου* ⁴²⁵ *ἐκείνου* ⁴²⁶ *ἐκείνου* ⁴²⁷ *ἐκείνου* ⁴²⁸ *ἐκείνου* ⁴²⁹ *ἐκείνου* ⁴³⁰ *ἐκείνου* ⁴³¹ *ἐκείνου* ⁴³² *ἐκείνου* ⁴³³ *ἐκείνου* ⁴³⁴ *ἐκείνου* ⁴³⁵ *ἐκείνου* ⁴³⁶ *ἐκείνου* ⁴³⁷ *ἐκείνου* ⁴³⁸ *ἐκείνου* ⁴³⁹ *ἐκείνου* ⁴⁴⁰ *ἐκείνου* ⁴⁴¹ *ἐκείνου* ⁴⁴² *ἐκείνου* ⁴⁴³ *ἐκείνου* ⁴⁴⁴ *ἐκείνου* ⁴⁴⁵ *ἐκείνου* ⁴⁴⁶ *ἐκείνου* ⁴⁴⁷ *ἐκείνου* ⁴⁴⁸ *ἐκείνου* ⁴⁴⁹ *ἐκείνου* ⁴⁵⁰ *ἐκείνου* ⁴⁵¹ *ἐκείνου* ⁴⁵² *ἐκείνου* ⁴⁵³ *ἐκείνου* ⁴⁵⁴ *ἐκείνου* ⁴⁵⁵ *ἐκείνου* ⁴⁵⁶ *ἐκείνου* ⁴⁵⁷ *ἐκείνου* ⁴⁵⁸ *ἐκείνου* ⁴⁵⁹ *ἐκείνου* ⁴⁶⁰ *ἐκείνου* ⁴⁶¹ *ἐκείνου* ⁴⁶² *ἐκείνου* ⁴⁶³ *ἐκείνου* ⁴⁶⁴ *ἐκείνου* ⁴⁶⁵ *ἐκείνου* ⁴⁶⁶ *ἐκείνου* ⁴⁶⁷ *ἐκείνου* ⁴⁶⁸ *ἐκείνου* ⁴⁶⁹ *ἐκείνου* ⁴⁷⁰ *ἐκείνου* ⁴⁷¹ *ἐκείνου* ⁴⁷² *ἐκείνου* ⁴⁷³ *ἐκείνου* ⁴⁷⁴ *ἐκείνου* ⁴⁷⁵ *ἐκείνου* ⁴⁷⁶ *ἐκείνου* ⁴⁷⁷ *ἐκείνου* ⁴⁷⁸ *ἐκείνου* ⁴⁷⁹ *ἐκείνου* ⁴⁸⁰ *ἐκείνου* ⁴⁸¹ *ἐκείνου* ⁴⁸² *ἐκείνου* ⁴⁸³ *ἐκείνου* ⁴⁸⁴ *ἐκείνου* ⁴⁸⁵ *ἐκείνου* ⁴⁸⁶ *ἐκείνου* ⁴⁸⁷ *ἐκείνου* ⁴⁸⁸ *ἐκείνου* ⁴⁸⁹ *ἐκείνου* ⁴⁹⁰ *ἐκείνου* ⁴⁹¹ *ἐκείνου* ⁴⁹² *ἐκείνου* ⁴⁹³ *ἐκείνου* ⁴⁹⁴ *ἐκείνου* ⁴⁹⁵ *ἐκείνου* ⁴⁹⁶ *ἐκείνου* ⁴⁹⁷ *ἐκείνου* ⁴⁹⁸ *ἐκείνου* ⁴⁹⁹ *ἐκείνου* ⁵⁰⁰ *ἐκείνου* ⁵⁰¹ *ἐκείνου* ⁵⁰² *ἐκείνου* ⁵⁰³ *ἐκείνου* ⁵⁰⁴ *ἐκείνου* ⁵⁰⁵ *ἐκείνου* ⁵⁰⁶ *ἐκείνου* ⁵⁰⁷ *ἐκείνου* ⁵⁰⁸ *ἐκείνου* ⁵⁰⁹ *ἐκείνου* ⁵¹⁰ *ἐκείνου* ⁵¹¹ *ἐκείνου* ⁵¹² *ἐκείνου* ⁵¹³ *ἐκείνου* ⁵¹⁴ *ἐκείνου* ⁵¹⁵ *ἐκείνου* ⁵¹⁶ *ἐκείνου* ⁵¹⁷ *ἐκείνου* ⁵¹⁸ *ἐκείνου* ⁵¹⁹ *ἐκείνου* ⁵²⁰ *ἐκείνου* ⁵²¹ *ἐκείνου* ⁵²² *ἐκείνου* ⁵²³ *ἐκείνου* ⁵²⁴ *ἐκείνου* ⁵²⁵ *ἐκείνου* ⁵²⁶ *ἐκείνου* ⁵²⁷ *ἐκείνου* ⁵²⁸ *ἐκείνου* ⁵²⁹ *ἐκείνου* ⁵³⁰ *ἐκείνου* ⁵³¹ *ἐκείνου* ⁵³² *ἐκείνου* ⁵³³ *ἐκείνου* ⁵³⁴ *ἐκείνου* ⁵³⁵ *ἐκείνου* ⁵³⁶ *ἐκείνου* ⁵³⁷ *ἐκείνου* ⁵³⁸ *ἐκείνου* ⁵³⁹ *ἐκείνου* ⁵⁴⁰ *ἐκείνου* ⁵⁴¹ *ἐκείνου* ⁵⁴² *ἐκείνου* ⁵⁴³ *ἐκείνου* ⁵⁴⁴ *ἐκείνου* ⁵⁴⁵ *ἐκείνου* ⁵⁴⁶ *ἐκείνου* ⁵⁴⁷ *ἐκείνου* ⁵⁴⁸ *ἐκείνου* ⁵⁴⁹ *ἐκείνου* ⁵⁵⁰ *ἐκείνου* ⁵⁵¹ *ἐκείνου* ⁵⁵² *ἐκείνου* ⁵⁵³ *ἐκείνου* ⁵⁵⁴ *ἐκείνου* ⁵⁵⁵ *ἐκείνου* ⁵⁵⁶ *ἐκείνου* ⁵⁵⁷ *ἐκείνου* ⁵⁵⁸ *ἐκείνου* ⁵⁵⁹ *ἐκείνου* ⁵⁶⁰ *ἐκείνου* ⁵⁶¹ *ἐκείνου* ⁵⁶² *ἐκείνου* ⁵⁶³ *ἐκείνου* ⁵⁶⁴ *ἐκείνου* ⁵⁶⁵ *ἐκείνου* ⁵⁶⁶ *ἐκείνου* ⁵⁶⁷ *ἐκείνου* ⁵⁶⁸ *ἐκείνου* ⁵⁶⁹ *ἐκείνου* ⁵⁷⁰ *ἐκείνου* ⁵⁷¹ *ἐκείνου* ⁵⁷² *ἐκείνου* ⁵⁷³ *ἐκείνου* ⁵⁷⁴ *ἐκείνου* ⁵⁷⁵ *ἐκείνου* ⁵⁷⁶ *ἐκείνου* ⁵⁷⁷ *ἐκείνου* ⁵⁷⁸ *ἐκείνου* ⁵⁷⁹ *ἐκείνου* ⁵⁸⁰ *ἐκείνου* ⁵⁸¹ *ἐκείνου* ⁵⁸² *ἐκείνου* ⁵⁸³ *ἐκείνου* ⁵⁸⁴ *ἐκείνου* ⁵⁸⁵ *ἐκείνου* ⁵⁸⁶ *ἐκείνου* ⁵⁸⁷ *ἐκείνου* ⁵⁸⁸ *ἐκείνου* ⁵⁸⁹ *ἐκείνου* ⁵⁹⁰ *ἐκείνου* ⁵⁹¹ *ἐκείνου* ⁵⁹² *ἐκείνου* ⁵⁹³ *ἐκ*

ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἦκεν ὥς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἁπιστον
 διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη, πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾷς πό-^{del. Schwanke}
 + λεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὐπρεπεστάτῃ ^{75 2 4 4 1}
 τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὀπλι- 2
 τῶν καὶ ἡ ἐς Ἐπίδανρον μετὰ Περικλέους καὶ ἡ αὕτη ἐς Πο-
 τίδειαν μετὰ Ἀγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι
 ὀπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις
 ἑκατὸν καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα καὶ ξύμμαχοι ἔτι
 πολλοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπὶ τε βραχεὶ πλῶ ὥρμηθησαν καὶ 3
 παρασκευῇ φανύλῃ, οὗτος δὲ ὁ στόλος ὥς χρόνιός τε ἐσόμενος
 καὶ κατ' ἀμφοτέρω, οὗ ἂν δέη, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξα-
 τυθεῖς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλας δαπάναις τῶν τε τριηράρχων
 καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμῇ τῆς
 ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἐκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς
 ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγούς καὶ ὑπ-

διάνοιαν. Plan. Unternehmung.

— παρασκευὴ κτέ. Der Sinn ist klar:
 Nie war früher eine so prächtige
 Flotte mit den Mitteln eines ein-
 zigen griechischen Staates aus-
 gerüstet, in See gegangen. Wörtl.
 übersetzt: Dies war die zuerst
 mit hellenischer Macht eines
 Staates als die kostspieligste
 u. prachvollste bis auf jene
 Zeit ausgelaufene Flotten-
 rüstung. πρώτη erscheint neben
 τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον pleona-
 stisch und das Ganze nicht streng
 logisch geformt. Bis jetzt vorge-
 schlagene Änderungen sind nicht
 ansprechend. Wegen εὐπρεπεστάτῃ
 τῶν ἐς κτέ. zu 1, 1, 1.

2. ἀριθμῷ κτέ. Eine ähnl. Ver-
 gleichung der in verschiedenen
 Zeiten des Krieges ausgesandten
 Flotten 3, 17, 1. 2. — ἐς Ἐπίδανρον
 κτέ. 2, 56. 58.

3. οὗτος δὲ ὁ στόλος sc. ὥρμηθη.
 Unnötig scheint es, ein Anako-
 luth anzunehmen. — οὗ ἂν δέη.
 „οὗ heißt hier wohl wo: je nach-
 dem man irgendwo des einen
 oder des andern bedürfte.“
 Kr. — τὸ μὲν ναυτικὸν — ἐκπονη-
 θέν und das diesem entsprechende
 τὸ δὲ πεζὸν — ἐκκρίθην im Nom.,
 weil es die Bestandteile von οὗτος

ὁ στόλος sind. vgl. zu 5, 70. Be-
 achte die kunstvolle Gliederung
 der ganzen Periode (darin auch ein
 Chiasmus). Zur Sache: „Der Staat
 gab die leeren Schiffe u. den Sold
 nebst Verpflegung für die Mann-
 schaft, der Trierarch die Gerät-
 schaften u. die ganze Ausrüstung.
 In der Regel betrug der Sold nur
 3 Obolen tägl. für den Kopf, dies-
 mal jedoch das Doppelte, 1 Dra-
 chme (s. Kap. 8, 1), und dazu gaben
 die Trierarchen den Thraniten, den
 Ruderern erster Klasse, welche die
 längsten Ruder führten und daher
 die schwerste Arbeit hatten, noch
 besondere Zulagen. Θρανῖται, οἱ
 τὴν ἀνωτέραν τάξιν ἐν τῇ τριήρει
 τῶν ναυτῶν ἔχοντες. Schol. Pathm.
 Die schnellen Trieren (ταχεῖαι) en-
 halten bloß die zur Bewegung und
 Verteidigung des Schiffes notwen-
 dige Mannschaft; die Soldaten-
 schiffe (στρατιώτιδες, ὀπλιταγωγοί)
 sind mit Landtruppen überfüllt,
 welche bloß zum Übersetzen ein-
 genommen wurden, und deshalb
 unbehülfl, daher sie nur im Not-
 falle und schlechter fochten.“ E.
 nach Böckh Staatsh. I, S. 381 ff.,
 699 ff. und in den „Urkunden üb.
 d. Seewesen d. Att. Staates“ (auch
 als 3. Bd. des Staatsh. 2. A.) —

ὁ βραχὺς αἰ.
 τῶν
 δὲ, *foram*
 δὲ ἡνυς

ηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν δὲ τριηράρχων ἐπιφορὰς
 τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίοις τῶν
 ναυτῶν [καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις] καὶ τὰλλα σημείοις καὶ κατα-
 σκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυ-
 μηθέντος ἐνὸς ἐκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπεῖα τε ἢ ναὺς
 μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναντεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις
 τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν
 4 μεγάλη σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλλήθεν. ξυνέβη δὲ πρὸς τε
 σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη,
 καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς
 5 δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευῇν. εἰ γάρ
 τις ἐλογίσατο τὴν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν [δημοσίαν] καὶ τῶν
 στρατευσόμενων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως ὅσα τε ἤδη προ-
 ετετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε, τῶν δὲ
 ἰδιωτῶν ἃ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριηράρχος ἐς τὴν ναὺν
 ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἐμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν
 καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευά-
 σασθαι ἐφόδιον ὥς ἐπὶ χρόνιον στρατεῖαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μετα-
 βολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τά-
 6 λαντα εὐρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στό-
 λος οὐχ ἥσσον τόλμης τε θάρβει καὶ ὕψεως λαμπρότητι περι-

Verfälschung des Textes, Thucydides (falschlicherweise) mitgeteilt im Jahr 143 v. Chr.

ὑπηρεσίας §. 1, 143, 1. — τὰς κρα-
 τίστας, τῶν δὲ κτλ. Die Vulg. mit
 fast allen Hdd. τὰς κρατίστας τῶν
 τριηράρχων, ἐπιφορὰς τε κτλ., sinn-
 widrig. — ἐκ δημοσίου aus öf-
 fentlicher Kasse. §. 5 ἐκ τοῦ
 δημοσίου. Ebenso wechselt das
 gleichbedeutende ἐν κοινῷ (1, 80,
 4) mit dem ἐν τῷ κοινῷ (6, 6, 3).
 — [καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις] hat A. v. Velsen
 als Zusatz beseitigt. — σημείοις,
 Insignien der Schiffe. Natürlich
 gehört auch hierher πολυτελείαις. —
 ἐς τὰ μακρ. aufs äußerste. —
 χρηστοῖς, redliche, gewissen-
 hafte.

4. ᾧ ist Neutr. Man würde eher
 ἐν ᾧ erwarten, wie 7, 70, 3. —
 τις ἕκαστος. Gewöhnlich in umge-
 kehrter Stellung. Doch auch 7,
 75, 5 ὅτι τις ἐδύνατο ἕκαστος. Vgl.
 καὶ τινὰ μίαν νύκτα 61, 2.

5. [δημοσίαν]. Kr. klammert es

als Glossem ein, da es überflüssig
 ist. Der Artikel wäre hier kaum
 entbehrlich. Vgl. übrigens zu 1,
 49, 5. — προετετελέκει, Konj. von
 Duker statt προετετελέκει, was
 wohl nur heißen könnte: noch da-
 zu verwendet hatte. — ἐπὶ μετα-
 βολῇ, zum Umsatz. — ἢ στρατι-
 ώτης. Dafs auch Soldaten sich auf
 Handelsspekulationen legen, ist
 nicht auffallender, als wenn wir es
 7, 13, 2 von den Matrosen erfah-
 ren. — εἰ γάρ τις ἐλογίσατο — ἂν
 — εὐρέθη. Welchen hypothetischen
 Fall erwartet man? Warum hat
 der Schriftsteller sich so ausge-
 drückt? ἐμπεδοί, Verhinderung, Aufschub, Aufschieben.

6. θάρβει, durch das Stau-
 nenswürdige. Ein poet. Wort.
 Die Sprache hat in dieser Schild-
 derung der großartigen Unter-
 nehmung überhaupt einen höhern
 Schwung als in der gewöhnl. Er-

βόητος ἐγένετο ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῆσαν ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32. Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἐμελλον ἀνάξσεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπῇ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κερύσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἳ τε ἐπιβάται καὶ οἳ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνηπύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς 2 τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὐνους παρῆν σφίσι. παιανίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἄμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἳ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἐνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο. ἡπείγοντο ἀφικέσθαι.

Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἡγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ 3 τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστενέτο ἐπὶ πολλὸν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοῦδε λόγοι ἀπὸ τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμῶνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρήγει τοιάδε.

33. „Ἀπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γινώσκω ὅτι οἳ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλον-

zählung. — στρατιᾶς — ὑπερβολῇ, durch die Überlegenheit des Heeres über die, gegen welche sie zogen. zu 2, 65, 11. γνώμης. ἀμάρτυμα ἦν πρὸς οὓς ἐπῆσαν. — πρὸς τὰ ὑπάρχοντα, in Vergleich zu dem schon Vorhandenen, der schon erworbenen Macht. — διάπλους ἐπεχειρήθη. Welche Konstr. im Aktiv?

32. 1. ἐσέκειτο = ἐσετέθειτο. — τὰς νομιζ. gehört zu πρὸ τῆς ἀναγωγῆς. — οὐ — κήρυκος. Ähnl. Gegensatz 5, 69, 2. — ὑπὸ κήρυκος unter Heroldsruf, d. h. indem der Herold vorsprach. — οἳ ἄρχοντες, die Offiziere. ἐπιβάται. Aufsteigende

2. σφίσι. zu 1, 30, 3. — ἐπὶ κέρως. in langer Linie, zu 2, 90, 4. *Quelle der Herolden*

3. τοιοῦδε, ähnliche wie die folgenden beiden. St. hält es für Glossem. — παρελθὼν αὐτοῖς. zu 19, 2. — ὡς — οἰόμενος. zu 4, 114, 4.

33. Die Reden des Hermokrates, des Vertreters der gemäßigten Aristokratie und des Athenagoras, des Redners der wilden und rücksichtslosen, gegenwärtig herrschenden Demokratie, geben ein sprechendes Bild von den Zuständen in Syrakus und den dortigen Parteilungen.

1. τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀλ. Beachte die Stellung. 1, 32, 2.

τες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι·
 ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπιστήσω κινδυνευούσης τῆς πόλεως,
 2 πείθων γε ἑμαυτὸν σαφέστερόν τι ἐτέρου εἰδὼς λέγειν. Ἀθη-
 ναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πᾶν θανυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὤρμη-
 ται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζῇ, πρόφασιν μὲν Ἑγεσταίων ξυμμαχία
 καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμία,
 3 ῥαδίως καὶ τᾶλλα ἐξειν. ὥς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾷτε
 ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς
 καὶ μῆτε καταφρονήσαντες ἄφρακτοι ληφθήσεσθε μῆτε ἀπιστή-
 4 σαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστά, τὴν
 τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλέπτειν
 ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ
 ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρὸς τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας
 πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμ-
 μαχεῖν), καὶ ἦν ἄρα ἡ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὦν
 ἐφρίνται ἀπώσωμεν (οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχῳσί γε ὦν προσδέχονται
 φοβοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβήσεται καὶ οὐκ ἀν-
 5 ἐλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ
 βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἐαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὔτε
 γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα
 γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται), ἦν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδεύων
 ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ
 6 σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ
 καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφα-
 λέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἦει ἠνέχθησαν, καὶ
 ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.

2. πεζῇ. Die Vulg. u. die Hdd. auſſer einem πεζικῇ, welche Form jedoch Thuk. nicht gebraucht zu haben ſcheint, da auch 7, 7, 2. 16, 1 die beiden beſten Hdd. πεζήν leſen. — ξυμμαχία u. d. folgenden Dative wegen. Die Einſchiebung von ἐπ' vor Ἑγεσταίων (v. Herw.) iſt nicht notwendig.

3. ἀπὸ τῶν ὑπ., mit den vorhandenen Mitteln iſt dem Relativſatz vorangestellt d. Nachdrucks wegen.

4. ἀνωφελεῖς persönl. konſtr. für ἀνωφελεῖς, was Cl. u. St. nach Do-

bree jetzt aufgenommen haben, beſonders weil der Satz mit ὅτι Subjekt für dies wie für ἄμεινον ſei. vgl. die pers. Konſtrukt. von ξύμφορος 84, 3. 8, 96, 5. ferner δηλός, δίκαιος u. a. — κάλλιστον ἔργων. vgl. 2, 42, 4 κινδύνων κάλλιστον, 7, 63, 3 κινδύνων ſπανιώτατοι. Einige Ausgab. ἔργων, das jedoch ſchlechter bezeugt iſt.

5. κατώρθωσαν, welcher Gebr. des Aorist? — περὶ σφίσιν αὐτ. zu 1, 69, 5.

6. ἐπὶ τῷ ὀνόματι, wegen der Meinung. — ἠνέχθησαν iſt nach ὅπερ für das allgemeine Prädikat

34. „Θαροσούντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα καὶ ἐς τοὺς Σικελιοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιῆσθαι, ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιῶμεθα [ἡμῖν] ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρ- 2 χηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ' αἰεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μὴ ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τὰδε προήσονται, κἂν σφεῖς ἐν πόλει εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἥτοι κρύφα γε ἢ φανερώς ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου ἀμύναι. δυνατοὶ δ' εἰσὶ μάλιστα τῶν νῦν, βουλευθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖ- 3 στον κέκτηνται, ὅθεν ὁ τε πόλεμος καὶ τᾶλλα εὐπορεῖ. πέμ- 3 πωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὁ δὲ 4 μάλιστα ἐγὼ τε νομίζω ἐπικάειρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηδες ἥσυχον ἥμιστ' ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιω- 5 ται γὰρ εἰ θέλομεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελεύσαντες ἔπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν 6 μνηοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἕκραν Ἰαπωνίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας 7 πρότερον ἔσται ὁ ἄρῶν ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἴόνιον, 8 μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν 9 ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ὅποδέχεται γὰρ 10 ἡμᾶς Τάρας), τὸ δὲ πέλαιρος αὐτοῖς πολὺν περαιουῖσθαι μετὰ 11 πάσης τῆς παρασκευῆς (χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μήκος ἐν τάξει 12 μεῖναι)· καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη, βραδεία τε καὶ κατ'

ἐπαθὸν eingetreten. vgl. 4, 125, 1. zu 2, 40, 3.

34. 1. τοὺς μὲν — τοῖς δέ. Die ersteren sind die Unterthanen, die letzteren die unabhängigen Gemeinden der Sikelioten. (s. Kap. 88, 4 und 3, 103, 1). Mit τὴν ἄλλ. Σικ. ist das von Hellenen bewohnte Land gemeint. — ποιῶμεθα [ἡμῖν] mit Stahl. Das Pronom. ist kaum zu verteidigen.

2. ἄμεινον zu 9, 1. — τάχ' ἂν gehört zu νομίσαντες und ἐθελήσειαν. zu 5, 9, 5. — Zu κρύφα als

dem Geringern tritt γέ. s. 2, 40, 2. — ἢ — τρόπον ist nach einer, wie es scheint, mehr populären Sprechweise hinzugefügt, da eigentl. mit ἥτοι κρύφα γε ἢ φανερώς die Disjunktion schon erschöpft ist und es ein Drittes nicht giebt. s. 7, 7, 3. — εὐπορεῖ, guten Fortgang hat. s. 1, 83, 2.

4. τὸ ξύνηδες ἥσυχον. zu 1, 37, 4. — περὶ τῆς Σικελίας Konj. von Dobree, auch v. Kr. aufgenommen. Die Hdd. τῇ Σικελίᾳ. — φύλακες, als Wächter des Landes. — ἂν εὐεπίθετος εἴη, sc. ἢ παρασκευή.

- 5 ὀλίγον προσπίπτουσα· εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναντοῦντι ἀθροωτέρῳ
 κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιτο, ἐπιθοίμεθ'
 ἂν κεκημηκόσιν, εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς
 Τάραντα, οἱ δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὥς ἐπὶ ναυμαχία περαιω-
 θέντες ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἡ μένοντες πολιορ-
 κοῖντο ἂν ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τήν τε ἄλλην παρασκευὴν
 ἀπολίποιεν ἂν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες εἰ
 6 ὑποδέξονται ἀθνηοῖεν. ὥστ' ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι
 ἀποκλήρομένους αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ'
 ἢ διαβουλευσαμένους καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους ὁπόσοι τ'
 ἔσμεν καὶ ἐν τῷ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ
 καταπλεῖν τῷ ἀδοκίῳ καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως
 τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὥς ἐγὼ ἀκούω,
 ἄκοντος ἡγουμένου καὶ ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος, εἰ τι
 7 ἀξιοχρεῶν ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ'
 ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ
 αἱ γινώμαι ἴστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἢ τοῖς γε ἐπι-
 χειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμνηστούται μᾶλλον πεφοβήνται,
 8 ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπ-
 ἐρχονται γὰρ ἡμῖν ὥς οὐκ ἀμνηστούμενοις, δικαίως κατεγνωκότες
 ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν. εἰ δ' ἴδοιεν
 παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκίῳ μᾶλλον ἂν καταπλε-
 9 γεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε οὖν, μάλιστα
 μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τᾶλλα ἐς τὸν
 πόλεμον ἐτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν

— κατ' ὀλίγον, in kleinen Ab-
 theilungen. 5, 82, 2 u. 4, 10, 4.

5. κουφίσαντες, sc. αὐτό, τὸ ταχυναντοῦν. — εἰ μὲν κτέ. ein zweiter Konditionalsatz, vgl. Plat. Apol. p. 17 D. Kr. 54, 12, 8. — πολιορκοῖντ' ἂν, sie würden von uns blockiert und so von der Zufuhr abgeschnitten werden. — τήν ἄλλην παρασκευήν, außer den Schnellsegeln. — τὰ τῶν κτέ. Schol.: καὶ οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέχονται αὐτοὺς, ἀθνηοῖεν ἂν. Zu ἀθνηοῖεν kann man das nach ἀπολίποιεν stehende ἂν ergänzen. (Kr. 69, 7, 4); doch natürlicher ist es wohl, das ἂν vor βέβαια hier noch gelten zu lassen, das dann

dem Partiz. und dem Vb. fin. hypothet. Bedeutung giebt, wie §. 2. τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες — ἐφείλη-
 σαιεν, vgl. 84, 1. und zu 4, 105, 4.

6. ἂν — λαβόντος würde aufgelöst lauten?

7. ἐπὶ τὸ πλεῖον, vergrößern. vgl. ἐπὶ τὸ μείζον 1, 10, 3. — ἴστανται, Bild von den Segeln. — ἰσοκινδύνους, der Gefahr gewachsen, findet sich erst wieder bei Cassius D.

8. Vgl. zum Gedanken 2, 89, 6.

9. πείθεσθε — τολμήσαντες, gehorchet mir hierin, es mutig wagend. — παραστῆναι kann m. E. noch von πείθεσθαι abhängen. vgl. zu 3, 33, 3. Einige wollten

τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῶ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὕτω πάρεσιν.“

35. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἐριδι ἦσαν, οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδ' ἀληθῆ ἔστιν ἃ λέγει, τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἂν μείζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνν καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς 2 Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

36. „Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλὸς ἔστιν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους· τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θανμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἐνδηλοὶ εἶναι. οἱ 2 γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἐκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸν σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὖται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται· οὐκ ἀπὸ ταῦτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν, οἵπερ ἀεὶ τάδε κινουσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς 3 δὲ ἦν εὖ βουλευήσθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ 4

es für παραστήτω nehmen. — καταφρονεῖν mit Akk. noch 8, 82, 1. — ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ, in der Kraft der Handlungen. — ὅσον οὕτω, zu 4, 125, 1.

35. 1. οὐδ' ἀληθῆ, die Hdd. z. Teil dafür οἱ δέ, was auch Winsemius hatte. — τοῖς δέ nach οἱ μὲν ist eine harte Variation der Rede. Zu ergänzen wäre ἔρις ἦν. Der umgekehrte Übergang 24, 3. Madvig verm. λέγεται, οἱ δέ. — μείζον, in höherm Mafse.

2. δήμου τε κτέ. Ganz ähnlich von Kleon 3, 36, 6. 4, 21, 3. — ἔλεγε. zu 1, 26, 1.

36. 1. κακῶς φρονῆσαι, auf thörichte Gedanken kommen. — τόλμης, Frechheit.

2. τὸν σφέτερον, statt d. hdschr. τό, nämlich φόβον. — ἐπηλυγάζωνται, eigentlich beschatten, d. i. verdecken. — τοῦτο δύνανται, haben diesen Wert. zu 1, 141, 1. — οὐκ ἀπὸ κτέ. asyndetisch angefügte Epexegete. zu 2, 60, 4. — Cl. schiebt nach δύνανται αἷ ein. — τάδε unsre Zustände. — ξύγκεινται. zu 32, 1.

3. δεινοί, klug, schlau. — ἀξιῶ, für solche halte.

αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἐκόντας ἔλθειν, ἐπεὶ ἔρωγε ἀραπᾶν οἶομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι.

37. „Εἰ δὲ δὴ, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δις τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι· οἷς γ' ἐπίσταμαι οὐθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν πορισθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ' Ἑρεσταιων, οὐθ' ὀπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἔλθόντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσῃν
2 δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὔσαν. ὥστε παρὰ τοσοῦτον γινώσκω. μόλις ἂν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαι εἰσιν ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὁμορον οἰκίσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἥπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ (ξυστήσεται γὰρ) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἰδρυθέντι καὶ ἐκ σκηριδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τὸ δὲ ξύμπαν οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσοῦτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

38. „Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἱ τε Ἀθηναῖοι γι-

4. ἐπ' ἐκείνους, τοὺς Ἀθ.

37. 1. ὡς λέγονται, wie es von ihnen heisst, wie 34, 7. — τῆς νῦν στρατιᾶς ἐπιούσης. zu 1, 11, 3. — οἷς γε = ἐπεὶ αὐτοῖς γε zu 2, 44, 2. — κούφαις, ohne Pferde, Hopliten u. s. w.

2. ὥστε κτῆ. Die meisten neuern Ausgg. interpungieren: ὥστε, παρὰ τοσοῦτον γινώσκω, μόλις. Ich halte d. frühere Interp. für besser. Über das Asyndeton zu 2, 60, 4. παρὰ τοσ. γιν. scheint mir nach der Analogie von παρὰπαν γινώσκω (18, 7) zu bedeuten: in so weit urteile ich, spreche ich meine Meinung aus. γινώσκειν u. δοκεῖν ähnlich verbunden 18, 7. Die übrigen erklären theils: soweit

abweichend von andern urteile ich, theils: so entschieden glaube ich, doch keine von beiden Bedeutungen ist erweisbar. Herwerd. verm. παρ' ὅσον. — ἂν — ἂν. zu 1, 36, 3. — ἔλθοιεν ἔχοντες streicht St. — ὁμορον bez. auf πόλιν. — πάσῃ πολεμίᾳ. zu 21, 2. — στρατοπέδῳ — ἰδρυθέντι, und in einem von Schiffen aus aufgeschlagenen Lager, wo es deshalb an vielem Nötigen fehlen müßte. — καὶ — ἐξιόντες, und indem sie — ausrücken. — ἀναγκαίας παρασκευῆς, eigentl.: von einer notdürftigen Rüstung aus, d. i. mit notdürftigen Streitmitteln. — ὑπὸ, wie prae vom verhindernden Grund.

γνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σφῆζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν, οὓς ἐγὼ οὐ 2 νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἀεὶ ἐπίσταμαι ἥτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν. ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὤμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις 3 μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὦν ἐγὼ πειράσομαι, ἦν γε 4 ὑμεῖς ἐθέλητε ἐπεσθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους (χαλεπὸν γὰρ ἐπι-τυγχάνειν), ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν δύνανται δ' οὐ (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προ-αμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπίσεται), τοὺς δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων. μάλιστα γὰρ δοκῶ ἂν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βού- 5 λεσθε, ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον. ὃ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι;

39. „Φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνητὸν οὔτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα | βελτίστους. *(καὶ βουλευεῖν ξυνητῶτα καὶ κρῖναι τῶν πολλῶν εἰς αὐτὸν) βελτίστους* (C) *ἀριστά*

38. 1. οὔτε — ἂν γεν. = ἂ οὔτ' ἔστιν οὔτ' ἂν γένοιτο. — λογοποιοῦσι, ψευδέσι λόγοις συντιθέασι. Schol.

2. ἥτοι — γε — ἦ. zu 34, 2. — αὐτοὺς, selbst. vgl. 28, 2. — κακοί, sc. ἐσμέν, unfähig, ungeschickt. — πρὶν — ὤμεν zu 10, 5. — ἐπεξελθεῖν, poena persequi. vgl. 5, 9, 10.

3. τυραννίδας — δυναστ. Gelon und seine Nachfolger.

4. ἐφ' ἡμῶν, zu unsrer Zeit. — μὴ μόνον κτέ. ein sehr terroristischer Grundsatz! — ὧν βούλονται.

Der Genet. hängt von κολάζων ab. vgl. 2, 74, 3. Ebenso gleich προ-αμύνεσθαι c. genet., wozu vgl. 1, 96, 1. Weil: κολάζειν (St.).

5. νεώτεροι. Diese waren also damals in Syrakus aristokratisch gesinnt, eine jeunesse dorée. — ἀτιμάζειν, hängt von ἐτέθη ab. Das Gesetz ist nicht so sehr gegeben, um euch eine Ehre zu entziehen, als vielmehr, weil ihr noch nicht im stand seid zu regieren. — πότερον — ἀλλ' — ἀλλά. Dieselbe Satzformation, wie 1, 80, 4.

39. 1. ἴσον, gerecht. — καὶ

ἐγὼ δὲ φημι πρῶτα μὲν δήμου ξύμπαν ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλευσάιν δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ
 2 κατὰ τὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὀφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει· ἃ ὑμῶν οἳ τε δυνάμενοι καὶ οἳ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν.

40. „Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὃ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, [ἢ ἀμαθέστατοι ἐστέ] ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικιώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἀλλ' ἦτοι μαθόντες γε ἢ μεταγρόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπαν κοινὸν αὖξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ πλεον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἥπερ τὸ τῆς πόλεως πλήθος μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῇ· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὥς πρὸς αἰσθημένους καὶ μὴ ἐπιτρέφοντας
 2 ἀπαλλάγητε. ἢ γὰρ πόλις ἦδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὐτῆς, καὶ στρατηγοὶ εἰσὶν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ εἰ μὴ τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἶμαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ ἐλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας ἀνθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται, αὐτῇ δ' ἐφ' αὐτῆς σκοποῦσα τοὺς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν ὥς ἔργα δυναμένων κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σφῶζειν.“

hier = —? — ταῦτα, diese Klassen des Staates.

2. Beachte den Übergang in die direkte Rede! — οἱ δυνάμενοι, die Mächtigen. vgl. Xen. de rep. Ath. 2, 18 (wo kein μέγα mit Cobet zusetzen ist). zu 1, 54, 2. — κατασχεῖν, erlangen, durchsetzen. wie 9, 3.

40. 1. ἔτι καὶ νῦν ist mit dem Imper. αὖξετε zu verbinden. — [ἢ — ἐστέ] ist nach Dobree als Glossem zu ἀξυνετ. eingeklammert. — Das kohortative ἀλλὰ wird mit Nachdruck wiederholt. — ἦτοι —

γε ἦ. zu 34, 2. — μεταγρόντες, den Sinn ändernd, ist das Korrelativ zu ἀδικιώτατοι, wie μαθόντες zu ἀξυνετώτατοι. — οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ist Subjekt zu μετασχεῖν und steht im Nominat., weil diese selbst ein Teil der ἡγησάμενοι sind. — μετασχεῖν nicht: teil haben, sondern: miterhalten, daher der Akk. τοῦτο.

2. οὐκ οἶμαι, sc. τί αὐτῶν ἀληθές εἶναι. — δυναμένων. zu 36, 2. — ἐκ τοῦ — μὴ ἐπιτρέπειν, dadurch, daß sie es nicht zuläßt, näml. daß ihr eure Pläne durchsetzt.

41. Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν εἰς ἀναστάς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἶασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε. „Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον 2 οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, ὅπως εἰς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἦν ἄρα μηδὲν δεῖσθαι, οὐδεμίᾳ βλάβῃ 3 τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τοῖς *ye Abresch* ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται, *την δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν* 4 αὐτῶν ἡμεῖς ἐξομεν, καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἐς τε κατασκοπὴν καὶ ἦν τι ἄλλο φαίνεται ἐπιτηδεῖον, *[τὰ del. Schenke* δὲ καὶ] ἐπιμεμελήμεθα ἤδη καὶ ὁ τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν.“

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν ὥσπερ ἐμελλον ὁρμειεῖσθαι τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλείοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρὸς τε τᾶλλα εὐχοσμότεροι καὶ ῥάους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη στρατηγῶ προστεταγμένοι· ἔπειτα δὲ προῦπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰτα- 2 λίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσόμενας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἰρητο αὐτοῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσι.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοσῆδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοις πεντηκοντόροις (τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκα-

41. 2. τινὰς Subj., man.

3. οὐδεμίᾳ βλάβῃ κτέ. mit Bezug auf K. 34 zu Anf. — τοῦ τε erstes Glied von βλάβῃ abhängig, καὶ τῶν — διαπομπ. zweites Glied, (τὴν δ' ἐπ' — ἐξομεν) hat Cl. richtig als Parenthese gefasst. — ἡμεῖς, die Strategen. — τὰ δέ, Akk. der Beziehung. — ἀγάλλεται, sich schmückt. Der Ausdruck beruht

auf einer Personifikation des Krieges. vgl. zu 4, 18, 4.

42. 1. τρία μέρη, in drei Teile. — ἅμα πλείοντες Emendation von Valckenaer für ἀναπλείοντες. — ῥάους ἄρχειν wie ἀδύνατα κατασχέειν 39, 2. B. 140 2. Übersetze wörtlich!

43. Vgl. mit diesen Angaben die Forderungen des Nikias K. 25.

τόν, ὃν αἱ μὲν ἐξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων), ὀπλίταις δὲ τοῖς ξύμμασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίους (καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτεον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀργείων πεντακόσιοι καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι), τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀρδοήκοντα καὶ τετρακοσίους (καὶ τούτων Κρήτες οἱ ὀρδοήκοντα ἦσαν), καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἑπτακοσίους, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φνγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ἱππαγωγῶ μιᾷ τριάκοντα ἀρούρη ἱππέας.

44. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. τοῦτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄρουνσαι ὀλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμόν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν [ᾧ] ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὀλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὀλκάδες ἐκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἔνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρὸς τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι ὑπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾶ οὐδὲ ἄσται, ὕδατι δὲ καὶ ὄρωφ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήριον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἡθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς εἶσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατοπέδον τε κατ-

Ῥοδίον st. Ῥοδῖαν bei Thuk. nur hier. — ταχεῖαι — στρατιώτιδες, zu 31, 3. — ἐκ καταλόγου, aus der Stammliste. — θῆτες. Aus dieser (letzten) Klasse wurden selten Hopliten genommen und wohl nur, wie hier, als Marinesoldaten. 700 für 60 Trieren, denn nur für die 60 att. Schnellsegler scheinen sie bestimmt gewesen zu sein, giebt 11–12 Mann für jedes Schiff. vgl. zu 3, 95, 2. — ξύμμαχοι, als Bundesgenossen, d. h. von diesen gestellt. — καὶ μισθοφόρων. Cl. glaubt, daß zwischen καὶ und μισθ. etwa ἄλλων oder ἄλλων Ἀρκάδων ausgefallen sei wie 7, 57, 9. — οἱ ὅγδ. Über den Art. zu 1, 116,

1 und die Gramm. — φνγάσιν, 4, 74, 2.

44. 1. τοῦτοις per synesin auf παρασκευὴ bezogen (zu 5, 8, 2), das also bloß die Streitkräfte bezeichnet. — [ᾧ] lassen zwei gute Hdd. aus. Ohne dasselbe ist die Konstrukt. einfach und klar. — ἐξ ἀνάγκης, auf Requisition d. Staates. Sie gehörten Privatleuten. s. K. 22. Es geht auch auf ὀλκάδες, wie die Beziehung des folg. ἐκούσιοι zeigt. — ξυνδιέβαλλε. vgl. διαβάλλω 30, 1, 2, 83, 3.

2. δεχομένων paßt eigentl. nur zu ἄσται und ὄρωφ (vgl. urbe excipere); mit ἀγορᾶ (Lebensmittel) und ὕδατι verbunden hat es den

εσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρὸς τοὺς Ῥηγίνοις λόγους ἐποίησαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδικᾶς ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὕσι Λεοντίνους βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὃ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα⁴ ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἴ ἐστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45. Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλάχόθεν τε ἦδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῇ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆες εἰσι, καὶ ὥς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἠπίστον. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἔς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον, τὰ τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῇ ἐστι, καὶ τᾶλλα ὥς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

46. Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραρίγγονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τᾶλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀδυμῖᾳ ἦσαν ὅτι² αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐδελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἠρξάντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν αἰεὶ ἐπιτηδεῖους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταιῶν, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα· οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι³ τοιούδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς

Sinn des nachherigen ἀγορὰν παρεῖχον (§. 3).

3. παρεῖχον, sc. οἱ Ῥηγῖνοι. — τέ sonst nach πρὸς ist nach zwei guten Hdd. getilgt. — Ἰταλιώταις sind die Griechen in Unteritalien.

4. πρὸς τὰ πράγματα verb. mit προσοίσονται. — πρόπλους. 42, 2.

45. ὥς ἐπὶ τούτοις, wie auf Grund dessen, d. i. dies als wahr voraussetzend. — ἔνθα μὲν, zu den Unterthanen, πρὸς δὲ τοῖς, zu den Selbständigen. 34, 1.

Beachte die Variation des Ausdrucks. Über die Stellung von δέ zu 3, 61, 1. — τὰ περιπόλια. zu 3, 99. — ὅσον οὐ. zu 4, 125, 1.

46. 1. αἱ πρόπλοι. 42, 2. — μόνα. Streng genommen müßte μόνα oder vorher μὲν fehlen.

2. ἀντεκεκρούκει, παρὰ γνώμην ἀπηντήκει, ἀπεβέβηκει. Schol. — προσδεχομένῳ ἦν. zu 2, 3, 2. zur Sache 22 zu E. — καὶ ἀλογώτερα, eben desto unerwarteter.

3. τότε. K. 6, 3. — ἔς τε. Diesem

τε τὸ ἐν Ἑρῳι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαρόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀργυρᾷ πολλῷ πλείω τὴν ὕψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχeto, καὶ ἰδίᾳ ξενίσσεις ποιοῦμενοι τῶν τριηριτῶν τὰ τε ἐξ αὐτῆς Ἑρέστης ἐκπώματα καὶ χροσᾶ καὶ ἀργυρᾷ ξυλλέξαντες καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησά-
 4 μνοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἐστιάσεις ὡς οἰκεία ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγάλην τὴν ἐκπλήξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρέιχε, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόνσαν
 5 ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διήλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἑρέστη τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβούλευοντο.

47. Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινούντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἦν μὲν παρέχῳσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἑρεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἐξήκοντα ναυσίν, ὅσασπερ ἤτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βία ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω, παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἰκάδε, ἦν μὴ τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκῆτου ἢ Λεοντίους οἰοί τε ὥσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντες τὰ οἰκεία μὴ κινδυνεύειν.

48. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει, ἐκπλεύσαντας αἰσχροῶς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν ἀλλ' ἐς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκένεσθαι πλὴν Σελινούντος καὶ Συρακουσῶν

τέ entspricht καὶ vor ἰδίᾳ, — ἀπ' ὀλίγης δυν., bei geringem Werte, gering im Verhältnis zu der imponierenden Masse. — καὶ χροσᾶ καὶ ἄ. und gleich καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑ. ohne Artikel angeschlossen. zu 1, 49, 5.

4. πολλῶν φαιν. Über den gen. abs. zu 2, 83, 2.

5. αἰτίαν εἶχον, wurden beschuldigt, daher mit ὑπό.

47. ἦν γνώμη c. inf. wie 1, 62, 3. — ἐφ' ὅπερ zu 1, 59, 2. — πρὸς ταῦτα wie πρὸς τὰ παρόντα 46, 5. — δι' ὀλίγον, wie 11, 4. — τῇ πόλει verb. mit κινδυνεύειν. zu 2, 65, 7.

48. ἀπράκτους Konj. von Poppo,

τάς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σίτον καὶ στρατιὰν σχῶσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι), προσαραγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότες μεθ' ὧν τις πολέμῃσει, οὕτως ἤδη Συρακούσας καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἣν μὴ οἱ μὲν Ἑγεσταίους ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν.

49. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τε εἰσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ 2 γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἣν δὲ χρονίση πρὶν ἐς ὅφιν ἔλθειν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἦν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, μάλιστ' ἂν σφεῖς περιγενέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλείστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης ξείκός δὲ 3 εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφῶς μὴ ἤξειν, καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρα-^{ἐσκομιζόμεναι} τιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἣν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα^{ἐμποδίζομένων} καθέξειται. τοὺς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ 4 ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προσιέναι καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. νῆυσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφόρμησιν τὰ Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποι-^{ἐπ' ἀναχωρεῖν}

die der konstante Sprachgebrauch des Thuk. verlangt statt ἀπράκτως, was Cl. beibehält. — τὰς ἄλλας konnte fehlen. vgl. zu 5, 17, 2. Gemeint sind die griechischen Städte. — σχῶσι st. ἔχωσι der Hdd. damit sie (die Athener) bekämen. St. billigt jetzt Madvigs Konjekt. παρέχωσι (die Sik.), Cl. erklärt ἔχωσι immer zur Verfügung haben. — ἐφόρμησιν, Operationspunkt. eigentl. Observationspunkt von ἐφορμεῖν. (Cl.) — οἱ μὲν, die Selinuntier, οἱ δὲ die Syrakosier. Λεοντίνους ist Objekt.

49. 1. ἄντικρυς gehört zu πλεῖν.

2. καὶ τῇ ὄψει, auch beim An-

blick, doch wohl eine Art temporaler Dativ zu 1, 44, 1. Nur diese Erklärung giebt einen verständigen Sinn. — σφεῖς. Konj. von Bekker für σφᾶς. So richtig letzteres an sich, so unwahrscheinlich ist es doch hier neben dem folg. πλείστοι — φανῆναι. Indessen vgl. zu 8, 48, 6.

3. μὴ ἤξειν. Das sog. pleonastische μὴ. — (είκός — ἤξειν) nach St. — ἐσκομιζομένων αὐτῶν, wenn sie hineinschaffen wollten, sc. τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν. — χρημάτων, Lebensmittel.

4. ἐφόρμησιν τὰ bat Böhme korr. aus dem unerträglichen ἐφορμηθέν-

(ἐπ' ἀναχωρεῖν)
καὶ ἐφορμῇ
Lamark.

εἶσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὀδόν.

50. Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὐτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὥς οὐκ ἐπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρῆξιν, ἀπέπλει
2 ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἓνα
3 σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς Κατάνην. καὶ ὥς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι), ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ
4 Συρακούσας ἔπλεον, ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς, δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαι τε καὶ κατασκέπασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθεilkυσμένον, καὶ κηρύξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἤκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὥς παρὰ
5 φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη καὶ κατεσκέψαντο τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὀρωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην.

51. Καὶ ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγούς ἐσελθόντας ἐκέλευον,

τας d. Hdd. Die Konj. Schäfers ἐφορμισθέντας wäre keine Besserung, da dieser Aor. Pass. ungebräuchlich ist. ἐφόρμησιν (Kap. 48). τὰ Μέγαρον (4, 1) heisst dieser Ort auch 75, 1. 97, 5. 7, 25, 3. nur 6, 94, 1 Μεγάρων ohne Art.

50. 1. καὶ αὐτός, Cl. mit den meisten Hdd. bloß αὐτός. Es hat etwa den Sinn: selbst er.

2. ξυμπληρώσαντες. Die Präpos. mit Beziehung auf die geschehene Teilung in drei Geschwader (42, 1).

3. Τηρίας, der Fiume di Santo Leonardo. — ἐπὶ κέρως, zu 32, 2. —

τὰς ἄλλας, näml. ausser den gleich erwähnten zehn. Prolepsis.

4. ὥς — Ἀθηναίους. zu 1, 84, 4. Die Vulg. Ἀθηναίων, die auch alle Hdd. ausser einer haben, ist sinnlos.

5. ἐκηρ. καὶ κατεσκ. Vorher in umgekehrter Ordnung. Chiasmus. — τοὺς λιμένας. Es waren drei: der große, der kleinere und der von Trogiolos. — πολεμητέα. zu 1, 72, 1. 79, 2.

51. 1. τὴν μὲν στρατιὰν κτέ. Ebenso verhielten sich die Akanthier gegen Brasidas 4, 84, 2. — ἐνφοδομημένην, eingesetzt. —

εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνφοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες καὶ ἐσελθόντες ἡγόραζον [ἐς τὴν πόλιν]. τῶν δὲ Καταναίων οἱ 2 μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες ὥς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ πολλοὶ τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο 3 διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον.

52. Ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἐκ τε Καμαρίνης ὥς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἂν καὶ ὅτι Συρακοῖοι πληροῦσι ναυτικόν. ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ὥς οὐδὲν ἡῶρον ναυτικόν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὐθις ἐπὶ Καμαρίνης καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὄρκια εἶναι μιᾷ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἣν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον· καὶ 2 ἀποβάντες κατὰ τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἀρπαγὴν ποιησάμενοι καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθειράντων ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην.

53. Καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἡκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην, ὥς κελεύοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογία ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς [τῶν στρατιωτῶν] τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων ὥς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ 2 Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἥσσον ζήτησιν

ἡγόραζον, gingen auf d. Markte umher. Doch kann es auch bedeuten „sie kauften“. — [ἐς τὴν π.] mit v. Herw. (St.) als unnötiges Glossem.

2. τὰ — φρον., vgl. den Ausdruck 50, 3. — ἐκέλευον neben ἐψηφίσαντο. zu 1, 26, 1.

3. διαπλεύσαντες, die beiden, in den letzten Büchern (besonders v. 6, 92 an, woselbst s. d. Anm.) besten Hdd., übereinstimmend mit 50, 1. Die übrigen πλεύσαντες (so St.).

52. 1. ἐκ τε Καμ. ist gesetzt, als wenn folgen sollte καὶ ἐκ Συρακουσῶν. — τὰ ὄρκια κτλ. Wahrscheinlich hatten sie sich bei dem allgemeinen Friedensschlusse im Jahre 424 hierzu verpflichtet: 4, 65, 1. 2. — μιᾷ νηὶ. zu 2, 7, 2. — μεταπέμπωσιν. zu 1, 112, 3.

53. 1. τὴν Σαλ. zu 3, 33, 1. — κελεύοντας, sc. τοὺς ἐν Σαλαμινίᾳ. — [τῶν στρατ.] St. beseitigt diese Worte mit Recht, da ja auch im Heere des Nikias u. Lamachos Angeklagte sein konnten.

ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς
δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς, ἀλλὰ πάντα
ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ
χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον
ἡγρούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὐρεῖν ἢ διὰ μηνυ-
τοῦ πονηρίαν τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα

52,3 - 60,³ ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. [ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν
 Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν
 γενομένην καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' αὐτῶν καὶ Ἀρμοδίου κατα-
 λυθεῖσαν, ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ καὶ πάντα
 ὑπόπτως ἐλάμβανε.
 54. Τό γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀρμοδίου τόλμημα δι'

54. Τό γάρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀρμοδίου τόλμημα δι-
 ἑρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησά-
 μενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ
 τῶν σφετέρων τυραννῶν οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς
 οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν
 τῇ τυραννίδι οὐχ Ἰππάρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλ'
 Ἰππίας πρεσβυτάτος ὧν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἀρμο-
 δίου ὥρα ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστών,
 μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὧν εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς δὲ ὁ Ἀρ-
 μόδιος ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς κατα-
 γορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαλγῆσας καὶ
 φοβηθεὶς τὴν Ἰππάρχου δύναμιν μὴ βία προσαγάρηται αὐτόν,
 ἐπιβουλεύει εὐθύς ὥς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως κατὰ-
 λυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰππάρχος ὥς αὐτὸς πει-
 ράσας οὐδὲν μᾶλλον ἐπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν
 ἐβούλετο δοῦν, ἐν τρόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ ὥς οὐ διὰ τοῦτο δὴ
 παρεσκευάζετο προπηλακίσαι αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρ-

2. δρασθέντων. zu 3, 38, 4. — πάντα υπόπτως ἀποδ. gewiss in demselben Sinne wie §. 3 πάντα υπόπτως ἐλάμβανε. — τινά ist masc.

54. Der Gegenstand dieser Episode war schon 1, 20, 2 kurz behandelt. Wahrscheinl. sind beide Stellen in ziemlich weit auseinanderliegenden Zeiten geschrieben; s. Einleitung u. Herbst, Philol. Bd. 40, p. 306.

1. περὶ τοῦ γενομένου, d. Attentat.

2. γηραιού τελ., wahrscheinl. 527. — ἔσχε, erhielt. — μέσος, vom Mittelstande; vgl. τῶν πάλαι 1, 126, 3.

3. *πειραθείς*, hier passiv, dag. aktiv 2, 5, 5. — *ὡς* — *ἀξιώσεως*, nach Maßgabe seines Einflusses. Über das restringierende *ὡς* zu 3, 113, 6.

4. *τρόπῳ* Emend. von Levesque für *τῶν*, das mit dem Sachverhalt nicht stimmt, da „die Sache öffentl. geschah 6, 56, 1. Nachahmend Cassius D. 43, 13 *ἐν τῷ τρόπῳ δὴ τινι ἀφανεῖ ὑπέστηται*. Plut. Arat 52 *ἐν ἀδήλῳ τρόπῳ τοῦτο πράξει*.“ Kr.

5. οὐδὲ γὰρ κτῆ. Begründung

χὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστή-
 σατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρε- -εργον *Hude*
Schwartz
 τήν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρᾶσσόμενοι
 τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ
 τοὺς πολέμους διέφερον καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθνον. τὰ δὲ ἄλλα 6
 αὐτῇ ἢ πόλιν τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ'
 ὅσον αἰεὶ τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι.
 καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἤρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίους ἀρχὴν καὶ
 Πεισίστρατος ὁ Ἰππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου
 ἔχων τοῦνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ
 ἄρχων ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίῳ. καὶ τῷ 7
 μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων
 μείζον μῆκος [τοῦ βωμοῦ] ἠφάνισε τοῦπίγραμμα· τοῦ δ' ἐν
 Πυθίῳ ἔτι καὶ νῦν δηλὸν ἐστὶν ἀμυδροῖς γραμμασι λέγον τάδε·
 μνημα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἰππίου υἱός

θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἰππίας ἤρξεν, εἰδὼς μὲν
 καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίῃ δ' ἂν τις
 καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνον φαίνονται τῶν γνη-
 σίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὥς ὅτε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη

von βίαιον οὐδὲν ἐβούλετο δεῖν
 §. 4. — κατεστήσατο, sc. τὴν ἀρ-
 χήν. — τύραννοι οὗτοι. Wenn
 auch Hippias als das Haupt der
 Familie κατ' ἐξοχήν der Regent
 war, so teilten doch seine Brüder
 mit ihm die Macht, und daher
 werden sie zusammen τύραννοι ge-
 nannt. — τύραννοι, als Tyrannen,
 dient als Restriktion zu ἐπὶ πλει-
 στον δὴ, vgl. μάλιστα δὴ μίαν πόλιν
 u. a. zu 3, 39, 1. — αὐτῶν. Die Be-
 ziehung auf die Ath. scheint mir
 unverwerflich. Kr. erklärt es sehr
 gezwungen als gen. pretii: dafür,
 für diese gesteuerten Gelder.
 — διέφερον ebenso 1, 11, 2. 8, 75,
 2. — ἐς — ἔθνον prägnanter Aus-
 druck, indem das Vb. der Bewe-
 gung unterdrückt ist. vgl. zu 2,
 4, 3. Lys. 6, 5 θύειν ἐς ταύτην
 τὴν πανήγυριν.

6 τοῦ τυραννεύσαντος. Über den
 Aor. zu 1, 3, 2. — τῶν δώδεκα θεῶν
 βωμόν, derselbe war Asyl und

„Generalmeilenstein“. (Wachsmuth
 St. Athen S. 200) d. h. es wurde
 von ihm aus die Entfernung der
 att. Orte und der Hauptprozessions-
 orte Griechenlands bestimmt. — ἐν
 Πυθίῳ, im Tempel des Pythios,
 häufige Ellipse.

7. τοῦ βωμοῦ von Kr. mit Grund
 als müßiger Zusatz beseitigt. —
 ἀμυδροῖς. Auf dem 1877 wieder
 aufgefundenen Stein sind die Buch-
 staben nicht dunkel, undeutlich,
 sondern teilweise nur arg beschä-
 digt, teilweise fehlen sie ganz (τρα-
 τος Ἰππίου). Entweder ist also in
 späterer Zeit die Inschrift vertieft
 worden, oder ἀμυδροῖς heisst hier
 nur abgenutzt, beschädigt. Dann
 wäre also die aufgefundenene
 Inschrift schon zur Zeit des Thu-
 kyd. in dem heut. Zustand gewesen.

55. 1. μόνον, die besten Hdd.
 für die Vulg. μόνον. s. 56, 2. 8,
 73, 4. zu 6, 3, 1. Froberger
 Philol. 1873. S. 544. — ὥς ὅτε

εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεργόντος τοῦ Ἀρμοδίου πολλῶ δὴ μᾶλλον 2
δι' ἐκείνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ
μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο,
περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ἧ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ
ὑποπτον ἐγίννετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν
πέμφοντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς,
ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους.
ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνοωμοκότες ἀσφαλείας ἔνεκα· ἡλι- 3
ζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ ὅποιοι οὖν τολμήσειαν,
ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς
ξυνελευθεροῦν.

57. Καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἰππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ
Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς
ἐκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προῖέναι· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀρι-
στογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐργχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προῆσαν.
καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως 2
τῷ Ἰππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσδοτος ὁ Ἰππίας), ἔδεισαν καὶ
ἐνόμισαν μεμνησθῆναι τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθῆσεσθαι.
τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι' ὄνπερ πάντα ἐκινδύνουν 3
ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρῆσασθαι, καὶ ὥσπερ
εἶχον ὥρμησαν εἰς τὸν πυλῶνα, καὶ περιέτυχον τῷ Ἰππάρχῳ
περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσ-
πεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς ὁ δὲ

2. ἐν ἧ μόνον ἡμ. Wegen μόνον
zu 55, 1. Über die Zeit der großen
Panath. zu 5, 47, 10. Es folgt aus
unserer St. nicht, daß die nach
andern Zeugnissen viertägige Feier
damals noch auf einen Tag be-
schränkt gewesen sei; aber gerade
nur auf den Tag, an welchem die
Prozession stattfand, kam es ja
den Verschworenen an, und daher
war der Singul. schon deshalb not-
wendig. — πέμφοντας war, obgleich
wenig bezeugt, für das unstatthafte
πέμφαντας mit Kr. aufzunehmen. —
αὐτούς, Harmod. und Aristog. —
τὰ πρὸς τοὺς δ., eigentl.: in dem,
was gegen die Leibwache zu thun
war. s. 4, 85, 6 τιμωρῆσαι τὰ
πρὸς Ἀθ.

3. καὶ ὅποιοι οὖν hier: auch
noch so wenige.

57. 1. ἔξω, sc. τῆς πόλεως. Also
der äußere Kerameikos (Töpfer-
markt), τὸ κάλλιστον προάστειον
τῆς πόλεως (2, 34, 5).

2. σφίσι von ξυνωμοτῶν abhäng.,
wie öfters der Dativ bei persönl.
verbalen Subst. — ὅσον οὐκ. zu
45, 1. mit ἤδη nochm. 8, 96, 3.

3. προτιμωρῆσασθαι. zu 1, 27, 2. —
ὥσπερ εἶχον. zu 1, 134, 3. — εἰς τὸν
πυλῶνα, das Dipylon zwischen
dem äußeren und dem inneren
Kerameikos, in welchem (auf der
Nordhälfte des Marktes) unweit des
Thores das Leokorion lag. s. 1,
20, 2. — περὶ, eine der besten
Hdd., die übrigen παρά. Wegen
1, 20, 2 τῷ Ἰππάρχῳ περιτυχόντες
περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον war
auch hier unbedenklich περὶ zu
schreiben. — καὶ — ὀργῆς voll-

Ἰππ. κ. ἀντ. ἡ ἀρ.

- 4 ὑβρισμένους, ἔτυπτον καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει, ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐ θάδῳς διετέθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχοῆμα ἀπόλλυται.

58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἰππία ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὀπλίτας, πρότερον ἢ αἰσθῆσθαι αὐτοὺς ἔποθεν ὄντας, εὐθύς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτούς, 2 δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἔνευ τῶν ὀπλων. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν οἴομενοί τι εἶναι αὐτόν, ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὄπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθύς οὐς ἐπητιᾶτο καὶ εἰ τις ἠύρεθῃ ἐργχειρίδιον ἔχων. [μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.]

59. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἢ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχοῆμα περι- 2 δεοὺς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἰ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὀρῶη 3 μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἰππόκλον γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδί θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναίος ὢν Λαμψακηνοῦ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεὺς Λαρεῖν δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

ständig zu denken: καὶ (οὕτως) προσπεσόντες, ὥς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς προσπέσειεν. zu 1, 33, 1.

4. ὁ Ἀριστογείτων. Dieselbe Stellung der Appos. 2, 29, 3. 5, 65, 4. 7, 86, 3. 8, 42, 2. — διετέθη, wurde übel behandelt, böse zugerichtet.

58. 1. ἀγγελθέντος. zu 1, 74, 1. — τὸ γενόμενον, Thatort. — πρότερον ἢ mit dem acc. c. inf. zu 1, 69, 5. — ἀδήλως — ξυμφορὰν, ohne in seiner Miene, die er verstellte, etwas zu verraten hinsichtlich des Vorfalles. Zu πλασάμενος ist aus τῇ ὄψει selbst das Obj. αὐτὴν zu denken. — ἀπεχώρησαν St. statt ἀνεχ. wie ἀπελθεῖν.

2. οἴομενοι κτέ., eben weil der

Befehl lautete, sich ohne Waffen nach dem bezeichneten Platze zu begeben. vgl. zu 4, 91. — [μετὰ — ποιεῖν]. Statt ποιεῖν erwartet man ποιεῖσθαι oder πέμπειν, was aus einer Hd., in der es offenbar nur Korr. ist, Böhme in der Textausg. aufnahm. Hier ist nicht die Rede von der Veranstaltung des Aufzugs, also ist ποιεῖν absolut falsch. Der ganze Satz rührt ohne Zweifel von einem Erklärer her. Daher hat ihn St. mit Recht eingeklammert.

59. 1. δι' — περιδεοῦς Chiasmus.

2. διὰ φόβον — ὦν. 34, 2. — μεταβολῆς γεν. hypothetisch.

3. Ἀθηναίος ὢν Λαμψακηνοῦ. Diese Reflexion des athenischen

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ

Ἰππίου Ἀρχεδίκην ἤδε κέκευθε κόνις·

ἢ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὔσα τυράννων

παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἰππίας ἐτι Ἀθηναίων καὶ πανθεις 4
ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν
φευγόντων ἐχώρει ὑπόσπονδος ἐς τε Σίγειον καὶ παρ' Αἰαν-
τίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ
ὀρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἤδη γέρον ὦν
μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων καὶ
μυνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε
καὶ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας,
καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραν-
νικῇ πεπραῆχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀρμίζομένων 2
πολλοὶ τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτηρίῳ
ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παντὶ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδί-
δοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἐτι ξυλλαμ-
βάνειν, ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει
αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος εἶτε ἄρα καὶ
τὰ ὄντα μνηῦσαι εἶτε καὶ οὐ· ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ εἰκάζεται, τὸ
δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν
δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χροῇ, εἰ μὴ 3
καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν
πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιότεραν γὰρ αὐτῷ
σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας ἢ ἀρνηθέντι διὰ
δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτὸς τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων 4
μνηύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος

Stolzes lag freilich dem Zeitalter
des Hippias etwas ferner als dem
des Thukydides. — αὐτοῖς, das
Herrscherhaus. — ἐπίγραμμα, ver-
faßt vom Simonides nach Aristot.
Rhet. 1, 9.

60. ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ. zu 27, 3. —
τὴν αἰτίαν λαβ., 2, 18, 3.

2. ἐν παντὶ ἐφαίνετο unpersön-
licher Ausdruck. zu 1, 7. — ξυλ-
λαμβάνειν auch noch von ἐς τὸ
abhängig. — εἰς, der Redner An-
dokides, dessen Rede περὶ μυστη-
χαλεπός, fort. unbefriedigt, zornig.

ρίων noch vorhanden ist. — τινός.
Dieser hieß nach Andok. de myst.
§. 48 Charmides, nach Plut. Alkib. 21
Timaios. — οὔτε τότε, sc. εἶχεν aus
ἔχει. zu 3, 40, 2.

3. εἰ μὴ καὶ für εἰ καὶ μὴ. wie
2, 11, 6. — ὁμολογήσαντι u. ἐλθεῖν
stehen sich parallel, nicht ὁμολο-
γήσαντι und ἀρνηθέντι, wie der
Sinn zeigt. Wegen des Inf. zu
5, 53. — μετ' ἀδείας. Strafflosig-
keit wurde nämlich dem Angeber
in der Regel gewährt.

διὰ δίκης εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ μυστηρίου ἀποκρυφίσαντος
λαβόντι.

λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ σαφὲς καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον,
εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἰδονται, τὸν μὲν
μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατη-
γορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιτιασθέντας κρίσεις ποιήσαντες
τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόν-
των θάνατον καταγρόντες ἐπανείπον ἀργύριον τῷ ἀποκτεί-
5 ναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως
ἐτετιμώρητο, ἢ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς
ὠφέλητο.

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ῥοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου
2 ἐδόκει πραχθῆναι, καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐδο-
ρυβοῦντο μέχρ' ἰσθμοῦ παρελθούσας πρὸς Βοιωτοὺς τι πράσ-
σουσιντες. ἐδόκει οὖν ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνεκα
ἀπὸ ξυνθήματος ἦκειν, καὶ εἰ μὴ ἐφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ
μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις.
καὶ τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησεῖῳ τῷ ἐν πόλει
3 ἐν ὅλοις. οἱ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἀργεὶ κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς
ὁμηροὺς τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθη-
ναῖοι τότε παρέδωκαν τῷ Ἀργείῳ δήμῳ διὰ ταῦτα διαχορήσα-
4 σθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην.
ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτείνειν, πέμ-

4. δεινὸν ποιοῦμενοι, wohl zu scheiden vom Aktiv (5, 41, 2): als etwas Schlimmes auffassen. — ξπαυεινον ist nur aus dieser Stelle bekannt.

5. εἰ, *an*, ob nicht.

161. 1. ἐπὶ τῷ δῆμῳ gehört zu
 φασι λέγοντες της ξυνουμ. zu 1, 18, 1. Doch
 scheint καὶ της ξυνουμίας (das
 man höchstens als Hendiadyoin er-
 klären könnte, Schütz) Zusatz eines
 Interpreten. Cl. vermutet jetzt, das
 vielleicht nur καὶ zu streichen ist.

2. terä plav. Hinsichtlich der
Larkinonien zu fallen, sind diese
nicht mit
VITTEL 7000/pe können in 8

Bedeutung und Stellung vgl. *τὸς ἑκαστός* 31, 4. 7, 75, 5. — *κατ' ἑαροθον*, wie *καθεύδω ἐν* (Th. 4, 113, 2. Xen. Hell. 2, 4, 25) von Posten, die auf einer bestimmten Stelle die Nacht zubringen. — *Θησεῖον*, nicht der noch erhaltene sog. Theseustempel in Melite, der vielmehr ein Herkulestempel war, sondern der Tempelbezirk eines Theseion südöstlich der Agora unweit des Gymnasion Ptolemaion.

3. ἐπιτίθεσθαι. Wie ist das Präs. zu erklären. — τοὺς οὐνόους κτλ.

5, 84, 1. Für fremde im Verdacht, als mit
dem alten Altkirchens magisch verbunden

STÄTTEN GÄRZEN KREISEN IN D. HANDELS

3 εκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἰρουῦσιν Ὑγκαρα, πόλισμα
 Σικανικὸν μὲν, Ἑρεσταιοῖς δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσί-
 διον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδωσαν Ἑρεσταιοῖς
 (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς), αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν περὶ
 4 νῆς περιέπλευσαν, τὰ ἀνδράποδα ἔγρουν. Νικίας δὲ εὐθὺς
 ἐξ Ὑγκάρων ἐπὶ Ἑρέστης παραπλεύσας καὶ τὰλλα χρηματίσας
 καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ στράτευμα· καὶ
 τὰνδράποδα ἀπέδωσαν καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἰκοσι καὶ ἑκα-
 5 τὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν,
 στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἡλθον
 ἐπὶ Ὑβλαν τὴν Γελεᾶτιν, πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἶλον. καὶ
 τὸ θέρος ἐτελεῦτα.

+ 63. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακό-
 2 σιοὶ καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς
 τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς
 ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν
 μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλείοντες τε τὰ ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ
 ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο καὶ πρὸς τὴν Ὑβλαν ἐλθόντες καὶ πειρά-
 σαντες οὐχ εἶλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν καὶ ἤξιον τοὺς
 στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνειν ποιεῖν, ἔρειν σφᾶς
 3 ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἐρχονται. ἱππῆς
 τε προσελαύνοντες αἰὲ κατὰσκοποὶ τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ
 στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοική-

Herodot. öfters Adjekt., b. Thuk.
 nur hier.

3. αὐτοί, die Athenener.

4. ἀπέδωσαν, verkauften, sonst
 stets ἀποδόσθαι, auch bei Thuk.
 1, 29, 5. 55, 1. 7, 87, 3. vgl. zu
 1, 112, 3. Mehrere sind geneigt
 auch hier ἀπέδωσαν zu lesen, Cobet
 nov. lect. p. 158 will ἀπέδοτο, Mad-
 vig ἀπέδόθησαν. Das Aktiv vertei-
 digt Kock zu Arist. Frösch. 1235.
 — ἐς τὸ στράτευμα in Katane. —
 ἐγένοντο. Über den Plur. zu 1,
 126, 5.

5. τῶν Σικελῶν gen. part., über
 die Stellung s. 3, 22, 5. Cl. ist
 der Ansicht, daß das ganze Kapitel

„mit geringerer Sorgfalt behandelt“
 ist. Daher lasse ich auch περι-
 ἐπλευσαν (§. 5).

63. 2. πρὸς τὸν, gemäß der. —
 τε τὰ für τὰ τε der Hdd. mit St.
 denn die Part. entsprechen ein-
 ander. — πλείοντες τὰ ἐπέκεινα, die
 entgegengesetzte, die jensei-
 tige Seite befahrend.

3. τῶν Συρ. verb. mit ἱππῆς. —
 καὶ εἰ, und ob — ἢ oder. St.
 faßt ἢ als abhängig v. Kompara-
 tiv. — αὐτοὶ Bkk. gut st. αὐτοῖς.
 Der Gegensatz ist schärfer dadurch.
 — ξυνοικήσαντες — κατοικοῦντες,
 höhrendes Wortspiel. Ähnliche zu
 76, 2.

συντες σφίσιν αὐτοὶ μᾶλλον ἤκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεον-
τίνους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικιοῦντες.

64. Ἄ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ +
βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖ-
στον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύ-
σαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖω καθ' ἡσυχίαν,
εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς ^{ἐπιπλέοντες καὶ}
παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν ^{Classen}
(τοὺς γὰρ ἂν φιλοὺς [τοὺς] σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρα- ^{ἐκβιβάσειεν}
κοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων
ἱππέων, βλέπειν ἂν μεγάλα. οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν
ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς
περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον,
Συρακοσίων φυγάδες οἱ ξυνέποντο) — τοιόνδε τι οὖν πρὸς
ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι 2
μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκῇσει
οὐχ ἡσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπ'
ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἑφθ ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα
ἐγίνωσκον καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας
τῶν σφίσιν εὖνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἀλλίξεσθαι ἀπὸ 3
τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν
ἡμέρᾳ ρητῇ ἅμα ἕξ [ἐπὶ τὸ στράτευμα] ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀπο-
κλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ
ῥαδίως [τὸ στράτευμα] προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἰρήσειν.

64. 1. ὅτι πλεῖστον, soweit wie möglich. — παραπλεύσαντες, nämlich nach Syrakus. — δυνηθέντες, εἰ Konj. von Reiske. Die Hdd. sinnwidrig καὶ εἰ, was Schütz, Ztschr. f. Gymn. 1879 erklärt: „auch (in dem Falle) wenn“ und vgl. καὶ in Kap. 68, 2. Nicht übel vermutet Poppo εἰ ἢ. — ἐκβιβά-
ζοιεν, sc. τοὺς στρατιώτας. — [τοὺς] die unstatthafte Wiederholung des Artikels erklärt sich aus der vorhergehenden Silbe. St. beseitigt ihn mit Recht. — τῶν Συρ. τοὺς ἱππέας ist Subj. — σφίσι δ' κτέ., während ihnen etc. zu 2, 68, 7. — ἂν — ἂν. zu 1, 36, 3. — βλέ-
ψονται passiv vgl. zu 1, 81, 4. — Ὀλυμπίῳ, Tempel im Süden

des Anapossflusses beim großen Hafen. — τοιόνδε τι οὖν κτε. Epianaleptische Fortsetzung des Hauptsatzes nach der Parenthese. zu 3,

95, 1. ^{ἐπὶ τῷ ὅπλῳ} ἐπιπλέοντες καὶ ἐκβιβάσειεν, ^{ἐκβιβάσειεν} ^{ἐκβιβάσειεν} ^{ἐκβιβάσειεν}

2. ἐκεῖνοι, οἱ τῶν Συρακ. στρα-
τηγοί. — Vor ἠπίσταντο ist statt
ὧν zu denken οὓς. τῇ δοκῇσει ^{ἐπὶ τῷ ὅπλῳ}

3. ἔλεγε. zu 1, 26, 1. — ἀπὸ τῶν
ὅπλων, fern von ihrem Lager
außerhalb der Stadt. — [ἐπὶ τὸ
στρ.] und [τὸ στρ.] klammere ich
mit Arnold, P. und St. ein, da das
Wort nicht für die kleine Wach-
mannschaft stehen kann, d. draußen
blieb. — τοὺς παρὰ σφίσι, i. e. τοὺς
ἐν τῇ πόλει. — ταῦτα τοὺς ξυ-
νδράσκοντας für τοὺς ταῦτα ξυνδρ.

εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων καὶ
ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτοὺς ἦκειν. +

+ 65. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς
τὰ ἄλλα θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων λέναι
[παρεσκευάσθαι] ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ
πολλῷ ἀπερισκεπτότερον καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ἢ παρ-
έσονται ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμ-
μάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρήσαν) προεῖπον παν-
δημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρακοσίους. ἐπεὶ δὲ ἐτοίμα αὐτοῖς καὶ
τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἤξειν
ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ἠύλισαντο ἐπὶ τῷ Συ-
2 μαίῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὥς ἤσθοντο
αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τὸ τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἐαν-
τῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει καὶ
ἐπιβιάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἐπλεον
3 ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔφ' ἐξέβαινον
ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὥς τὸ στρατόπεδον καταληφόμενοι,
καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν
Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνήκται ἀπο-
στρέφαντες ἀγγέλλουσι τοῖς περὶ, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀπο-
τρεπόμενοι ἐβόηθον ἐπὶ τὴν πόλιν.

+ 66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ
αὐτοῖς, καθ' ἥσυχίαν καθῖσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπι-
τήδειον καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἐμελλον ὁπότε βούλονται καὶ
οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἡμιστὰ αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι
2 εἶργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. καὶ τὰ
ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν

zu 1, 18, 1. — ἡτοιμάσθαι entw.
Med. oder Pass., im letztern Fall
wäre ταῦτα Subj. — ἦκειν. Über
den Infin. zu 1, 91, 5, *μετὰ διανοίᾳ*

*ἀπερισκεπτό-
τερον γὰρ ἡμῶν
ἡβελιαν*

65. 1. [παρεσκευάσθαι] muß man
bei unbefangener Betrachtung des
Gedankens für ein Glossem halten.
Kaum erträglicher ist die Lesart
einiger Hdd. *παρεσκευάσασθαι*. —
ἤδη γὰρ κτλ. Die Parenthese ist
vorausgeschickt. * zu 5, 46, 5. —
Συμαίῳ, dem heut. Giaretta, Mün-
dung der Gurna longa u. des Simeto.

2. τὰς ναῦς καὶ τὰ πλ. zu 4, 116, 2.

καταλαμβάνειν αὐτὸν εἰσελάσσειν

*ἀνα γὰρ ἀνεχάσειν γὰρ ἀνεχάσειν = ὑποχάσειν
προχάσειν ἀνεχάσειν
ἐξ ἐλπίδα*

3. ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀ., in die
Gegend am O. ἐς τόν, was die
Vulg. und fast alle Hdd. haben,
ist unstatthaft, da eine Ellipse von
τόπον oder χώρον sich nicht nach-
weisen läßt. — τὸ στρατ. Der
Art. mit Beziehung auf 64, 1 στρα-
τόπεδον καταλαβεῖν. — ἀποτρεπό-
μενοι. Ebenso das Präs. 1, 51, 2.

66. 1. αὐτοῖς, τοῖς Συρακ. —
ἡμιστὰ statt ἡκ., ἄν der Hdd. —
παρὰ δὲ τὸ, längs der andern
Seite aber, für τῇ δὲ variiert.
Wegen der Stellung des δὲ zu

3, 61
Nam
2. a
Test
Hdd.
brau
lich.
Stell
wird
einen
3, 4,
(Cob
2, A
4, 4,
3.

παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι
 ἔρουμά τε, ἣ εὐεφοδάτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην
 καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὠρθωσαν καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυ-
 ραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς 3
 ἐξῶν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβοή-
 θησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ
 προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ
 πρῶτον, ἔπειτα δέ, ὥς οὐκ ἀντιπροῆσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαν-
 τες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρίνην ὁδὸν ὑβλίσαντο.

† 67. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρ-
 εσκευάζοντο ὥς ἐς μάχην καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν
 κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ
 δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἡμῖς αὐτοῖς τοῦ
 στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν, τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ
 ἡμῖς ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγ-
 μένον· οἷς εἰρητο, ἣ ἂν τοῦ στρατεύματος τι πονῇ μάλιστα,
 ἐφορῶντας παραγίνεσθαι· καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τού-
 των τῶν ἐπιτάκτων ἐποίησαντο. | οἱ δὲ Συρακοῖσιοι ἔταξαν τοὺς 2
 μὲν ὀπλίτας ἐφ' ἑκαταδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίων καὶ
 ὅσοι ξύμμαχοι παρήσαν (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν
 μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῶν ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακο-
 σίους, καὶ Καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι καὶ τοξόται ὥς πεντή-
 κοντα), τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον
 ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκον-
 τιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν 3
 ὁ Νικίας κατὰ τε ἔθνη ἐπιπαριῶν ἕκαστα καὶ ξύμπανσι τοιαύδε
 παρεκελεύετο.

3, 61, 1. — ὁ Δάσκων scheint der
 Name eines Dorfes zu sein. *ἔρουμα*
 2. εὐεφοδάτατον, noch am leicht-
 testen zugänglich. Die besten
 Hdd. εφοδάτατον, aber adjekt. Ge-
 brauch von εφοδος ist nicht glaub-
 lich. Polyän. 1, 49, 3, die einzige
 Stelle, mit welcher derselbe belegt
 wird, ist in den Worten εφοδὸν
 εἶναι τὸν λόφον nach Xen. Anab.
 3, 4, 41 ἐπὶ τὸν λόφον zu schreiben
 (Cobet nov. lect. p. 482 und Kr.
 2. Aufl.). — λίθοις λογάδην zu
 4, 4, 2. *καὶ ξύλοις διὰ ταχέων*

3. ἀντιπροῆσαν, sc. οἱ Ἀθ.

67. 1. δεξιὸν κέρας ohne Art.,
 wie öfters, auch 4, 93, 4. — ἐπὶ
 ὀκτὼ, 5, 68, 3. — ἐπὶ ταῖς εὐναῖς,
 an d. Lagerstätten, Zelten. —
 ἐν πλαισίῳ, in einem länglichen
 Viereck. — ἐπιτάκτων, Reserve.
 „Die Nichtkombattanten wurden
 zum Schutze in die Mitte des Carré
 aufgenommen. 4, 125, 2. 7, 78, 2.
 Xen. Anab. 3, 2, 36. 3, 6. 4, 19.“
 Arnold. *ἐπετάξαντο* zu *Verpflichtung* aufstellen
 3. κατὰ ἔθνη ἕκαστα vertritt den
 Akk., mit welchem ἐπιπαριῶν auch
 4, 94, 2 und 7, 76 verbunden ist,
 obwohl 5, 10, 8 mit dem Dat.
ἐπὶ δεξιῷ καὶ περὶ αὐτὸν gefasst, wie da *ἀκοντι-
 στὰς* der *εὐνομένων* *ἐπιπαριῶν* aufgestellten waren

ἑλλίπεις ἦσαν οὐδὲ τόλμη οὐτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὐτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρίᾳ οὐχ ἦσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδουσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαμβάνοντες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῆσαν. καὶ πρῶτον μὲν 2 αὐτῶν ἐκατέρωθεν οἱ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο καὶ τροπὰς, οἷας εἰκὸς ψιλοὺς, ἀλλήλων ἐποιοῦν· ἔπειτα δὲ μάντιες τε σφάγια προύφερον τὰ νομιζόμενα καὶ σαλπικταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὀπλίταις, οἱ δ' ἐχώρουν, 3 Συρακόσιοι μὲν περὶ τε πατρίδος μαχόμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἑκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἠσσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαι τε ἐκείνοις ἐφ' ᾗ ἦλθον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιθεῖν· τὸ δ' ὑπῆκουον τῶν ξυμμάχων μέριστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἣν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψα- + μένοις ῥᾶν αὐτοῖς ὑπακούσεται.

no mehr. — οὐχ ἦσσους gehört noch in *ἦσαν*. — τὴν βούλησιν κτ., sie gaben widerstrebend ihren Willen auf, d. h. aus Mangel an Kriegskunde mußten sie ihrer Kampflust Gewalt anthun. τὴν βούλησιν ἄκοντες ist eine Art Oxymoron. — ὅμως δὲ „weist zurück auf ἀπροσδόκητοι μὲν, das hier durch οὐκ ἂν — ἐπελθεῖν erneuert wird.“ Kr. St. verdächtigt die Worte οὐκ ἂν — ἐπελθεῖν καὶ. Doch sind die Gründe nicht durchschlagend. *ἐπτερεῖν ἀνδρῶν, ἀνδρῶν*

2. οἱ λιθοβόλοι, die aus freier Hand Steine werfen. — οἷας εἰκὸς ψιλοὺς, sc. ποιεῖν. s. 4, 26, 2 ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδαρ. Die besten Hdd. u. danach mehrere Ausgaben οἷα, bei der Einschlebung dieses Satztheils, zwischen τροπὰς und ἀλλήλων unstatthaft. — ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὀπλ. eine sonst nur poetische Konstruktion. Hom. Odys. XXII, 152. *ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδαρ*

ἐπτερεῖν ἀνδρῶν, ἀνδρῶν für *ἐπτερεῖν ἀνδρῶν* in d. Hdd., wie *ἐπτερεῖν ἀνδρῶν* in d. Hdd. *ἐπτερεῖν ἀνδρῶν* in d. Hdd.

3. τῆς ἰδίας κτ. Über die Stellung der Worte zu 2, 44, 1. — οἰκείαν σχεῖν, um es als eigenes zu erhalten. Der Inf. schließt sich der schon vollständigen Struktur gleichsam epexegetisch an. s. 5, 63, 2. 69, 1 und zu 3, 4, 5. — μέριστον μὲν. zu 1, 142, 1. — καὶ εἰ, auch ob. — τί ἄλλο, Obj. von ξυγκατ., welches wie αὐτοῖς auf die unterthänigen Bundesgen. geht. — ὑπακούσεται kann gewiss nicht passiven Sinn haben; ὑπακουσθήσεται ist mir kaum wahrscheinlich. Vielleicht ist zu lesen ὑπακούειν ἔσται: ob es ihnen, wenn sie ein anderes Land hätten unterwerfen helfen, vergönnt sein würde, selbst in einer mildern Abhängigkeit zu stehn. Ähnlich verm. Madvig ὑπακούουσιν ἔσται. St. hat jetzt nach dem früheren Vorschlag von Cl. ξυγκαταστρεψάμενοι und *αὐτοῖ* ὑπακούουσιν aufgenommen.

70. Γενομένης δ' ἐν χειρὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντείχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολὺ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὠμิลηκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιννόμενα καὶ ὥρα ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἐκπλήξιν
2. μὴ νικωμένους παρέχειν. ὥσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήννυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο
3. στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὀπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν
4. ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον ἴστασαν. οἱ δὲ Συρακοῖσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι ἐς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὁμῶς σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακὴν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.
- + 71. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἤλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἐαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ὑψίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὕστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἐξήκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὅσα ξυνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες
2. ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χεიმῶν τε γὰρ ἦν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὐπω ἐδόκει δυνατόν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱποκρατῶνται, καὶ χρή-

ἅμα κέραι δὲ 70. 1. πολέμῳ ὠμιληκόσι. zu 55, 3. — ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φ., die Furcht mitbefördern. 8, 26, 1 ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοιπῶν Ἀθηναίων καταλύσεως. Wegen des Genet. vgl. zu 4, 10, 1. — ὥρα ἔτους, vermöge der Jahreszeit. Es war wahrscheinlich im November. Zur Sache s. 7, 79, 3.

3. ἐσβαλόντες von d. Reiterei wie παραρρήνναι διὰ τὴν ἀντιβολήν.

ὑποσπόνδους ὑποσπῶντες 71. 2, 100, 5. — εἰ — ἴδοιεν, ἀνέστελλον. Nach welcher Regel? — ἴστασαν. zu 5, 74, 2.

4. ὡς ἐκ τῶν π. restringierender Zusatz. zu 3, 113, 6. — ὁμῶς, wenn schon besiegt.

71. τὸ ἱερὸν, welches? — ξυνέλεξαν. Warum? ergibt sich aus 2, 34.

2. μεταπέμψωσιν. zu 1, 112, 3. — καὶ — δέ. zu 1, 132, 4.

ἱποκρατῶνται ἀντὶ τῆς ἀντιβολῆς, ἀντὶ τῆς ἀντιβολῆς, ἀντὶ τῆς ἀντιβολῆς, ἀντὶ τῆς ἀντιβολῆς.

ματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέγονται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὄσων δέοι παρασκευάσονται, ὥς ἐς τὸ ἕαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

72. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες. Συρακούσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποιοῦν. καὶ παρ- 2 ἐλθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρία τε ἱκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρία ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἶα τῷ γεγεννημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν 3 οὐχ ἡσσήσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειψθῆναι ὅσον εἰκὸς [εἶναι], ἄλλως τε καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρία, ἰδιώτας, ὥς εἰπεῖν, χειροτέχναις, ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι καὶ [τὸ πλήθος τῶν στρα- 4 τηγῶν καὶ] τὴν πολυαρχίαν (ἥσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς), τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἦν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἐμπειροὶ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τοῦτ' παρασκευάσσει τὸ ὀπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὥς πλείστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσῃ σφῶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρίας μὲν σφίσις ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφοτέρω αὐτά, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς

72. 1. Νάξον καὶ Κατάνην. Nach der geograph. Lage und nach 74, 1. 2 sollte man die umgekehrte Ordnung erwarten. vgl. zu 3, 29, 1. Für Glossem (St.) halte ich die Worte nicht. — ἐποιοῦν. veranstalteten. zu 2, 34, 1.

2. τῷ γεγεν., wegen des Geschehenen. zu 3, 97, 2.

3. [εἶναι] auch sonst fehlt es bei Thuk. in solchen Fällen, daher streiche ich es mit St. — ἄλλως τε καὶ nur eine Hd. und eine e corr. Die übrigen ohne καὶ, das doch Thuk. sonst überall dazusetzt. ἄλλως τε würde auch nicht sinngemäß sein. — ἐμπειρία verb. mit τοῖς πρώτοις. — χειροτέχναις nur

eine Hd. am Rande. Die übrigen und die Vulg. χειροτέχναις. χειροτέχνης ist allerdings nicht d. Künstler, sondern einfach der Handwerker, aber auch dieser steht dem ἰδιώτης (dem Laien, Dilettanten) entgegen, insofern eben der letztere vom Kriegshandwerk nichts versteht. χειροτέχνης hat hier also fast die Bedeutung von Praktikus. Die Athener betreiben den Krieg wie ein Handwerk, sind gleichsam geschickte Arbeiter (Böhme: Virtuosen) gegen Stümper.

4. [τὸ πλήθος — καὶ] scheint nur Erklärung zu πολυαρχία (Pluygers, v. Herw., St.). — προσαν., sc. αἰτούς. — προσγενομένης im Sinne des fut. exact. zu 3, 67, 5. — τὴν

5 μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέρων ἔσεσθαι. τοὺς τε στρατηγούς καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἐλέσθαι καὶ ὁμοῖαι αὐτοῖς τὸ ὄρκιον ἢ μὴν ἑάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστανται· οὕτω γὰρ ἂν τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλλον ἢν στέγασθαι καὶ τᾶλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

73. Καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἶλοντο τὸν Ἑρμοκράτη καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξημέστου, τοὺτους τρεῖς, καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἥσσουν ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι.

74. Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐπλευσεν εὐθύς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἂν μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτε ἀπῆει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἥδη μετὰπεμptos, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδῶς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς 2 Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προνύχρῃ οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ ὄρια καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ

δ' — ἔσεσθαι Abbiegung der Struktur, da dem Anfange nach ἐσομένην zu erwarten war. vgl. zu 1, 16. — αὐτὴν ἐαυτῆς — θαρσ. zu 1, 8, 3. — μετὰ — ἐπιστ., bei dem Vertrauen, das die Erfahrung giebt.

5. παραστ., auch hierzu gehört ἂν.

73. τοὺτους τρεῖς nur —.

74. 1. φεύξοιτο. Der Optat. Fut. ein ziemlich seltener Gebrauch. Was wäre das Gewöhnliche? — τοὺς ἄνδρας, die athenisch Gesinnten. — οἱ ταῦτα βουλ., die diese Gesinnung hegten, 50, 3 genannt ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι, vergl. 2, 79, 2. Wiederholung des Subj. οἱ δέ. Nur auf

diese Partei bezieht sich wahrscheinlich auch στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες. Daß στασιάζειν auch von einer sich auflehrenden Partei, nicht bloß von einem sich spaltenden Ganzen gesagt wird, zeigt eine Reihe von Beispielen in Steph. Thes. unter d. W. Möglich jedoch ist auch die Beziehung dieser Participia auf alle Messenier; zu 1, 49, 4.

2. ὄρια καὶ σταυρώματα st. d. sinnlosen handschriftl. Lesart Θράκας σταυρώματα. Pluygers vermutete bereits ὄρια καὶ aus der Erklärung eines Schol. Durch die Bemerkung des Schol. Patm. ὄρια καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιη-

διαχειμάζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τε χρήματα καὶ ἰππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἥρι παρὰ γένωνται.

75. Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρὸς τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τείχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ᾤσιν, ἣν ἄρα σφάλλονται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προσεταύρωσαν πανταχῇ ἢ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἐνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Ἀάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγουντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἦσαν γὰρ ὑποποιοὶ αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μῆτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἂν ἔπεμψαν, ἐς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλονται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικόμενων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἑρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφύμιον μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγον γενομένον τῶν Καμαριναίων βουλόμενός τε προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τοιάδε.

76. „Οὐ τὴν παρούσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ᾧ Καμα-

σίμενοι] ὅρα, οἱ περιπεφραγμένοι τόποι, καὶ οἷον ὅροις τιὰ διειλημμένοι, καὶ εἰς ἀπόθεσιν τινος πεποιημένοι, καὶ ἴσως ἐστὶ τὰ νῦν ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενα ὅρια und die Erklärung des Hesychios zu ὅριον· τεῖχοςμα, φραγμὸν Zaun, Umzäunung, sowie ὅρια· τὰ νεώρια etc. also Schiffslagerplätze, Werfte ist die aufgenommene Lesart gesichert. — Der Plural στενωμάτα auch 7, 53, 1.

75. 1. τὸν Τεμενίτην, ursprünglich Beiname des Apollon, doch wohl hier schon als Bezeichnung eines Bezirks bei der Stadt gebraucht (s. 7, 3, 3 ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτην καλουμένην). Später wurde dieser Bezirk unter dem Namen Neapolis ein sehr bewohn-

ter Stadtteil. — τὰς Ἐπιπολάς, die Anhöhen im Norden der Stadt. Näheres K. 96. — δι' ἐλάσσονος, in geringerer Entfernung. Je näher die Belagerungsmauer der eigentlichen Stadt gelegt werden konnte, desto kürzer und also desto leichter ausführbar war sie. — τὰ Μέγαρα, das hybläische. 49, 4. — φρούριον ist Teil des Prädikats τετείχιζεν (wie 2, 32, 1) als Kastell. — πανταχῇ — ἦσαν nicht genau zu nehmen, wie K. 97 zeigt.

3. ἐπὶ Ἀάχητος. 3, 86, 2. — ἐπὶ τὴν πρώτην μ. 67, 2.

76. Hermokrates bleibt auch in dieser Rede seinem Charakter als sicilianischer Patriot und als entschiedener Feind der Athener treu.

1. τὴν παρούσαν κτέ. Dieselbe

ριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δειδότες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρὶν τι καὶ
 2 ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἤκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ἢ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ ἦν πάντες ὑπονοοῦμεν· καὶ μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὖλογον τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οὔδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσα-
 3 μένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἐκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι ὥς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρία, τοὺς μὲν λιποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὥς ἐκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῇ ἐπενεργόντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἐαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἄξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ.

Prolepsis wie 4, 8, 7 τὴν νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται. vgl. zu 2, 62, 1. — τοὺς μέλλοντας ἀπ. α. λ., die von ihnen zu erwartende Rede. Gegen Kr., der μέλλοντας verdächtigt, führt Hünnekens passend an Aesch. Pers. 365 οὐ γὰρ τὸ μέλλον ἐκ θεῶν ἠπίστατο. Dem. Lept. p. 452, 13 μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον (= τὸ μέλλον λεχθίσεσθαι) ἀκούσῃ. Beachte die Gegensätze: δύναιμι und λόγοι, παρούσα und μέλλοντες. — πείσωσιν, Subj. οἱ λόγοι.

2. Für ἦν könnte es dem vorigen Satzgliede entsprechend ebenfalls ἦ heißen. — κατοικίσαι — ἐξοικίσαι. Beachte das Wortspiel mit Paronomasie. s. §. 3 οὐκ ἄξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ. 63, 3. 78, 3. 79, 2. 4, 62, 2. — κατὰ τὸ ξυγγενές, als Ioner. — δουλωσάμενους ἔχειν. wie δῆσαντες εἶχον. 1, 29, 5. 30, 1. 55, 1. Ähnliches nam. bei Herodot. Lat. wäre zu

sagen: subactus habere. vgl. auch zu 1, 60, 1.

3. πειρῶνται, sc. σχεῖν. — καὶ ὅσοι — ξύμμαχοι, aller sonst. Bundesgenossen, die von ihnen abstammten. Hiermit sind vorzüglich die von den Ath. kolonisierten Inseln gemeint: 1, 12, 4. Von dem Übergange der Hegemonie an die Ath. 1, 94 f. — τοὺς μὲν — τοὺς δὲ hängt von κατεστρέψαντο ab, τοῖς δ' von ἐπενεργόντες. Ganz ähnl. 77, 2 τοὺς μὲν, —, τοὺς δὲ —, τοῖς δέ. — ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν steht den Akkus. parallel, also = τὸ ἐπ' ἄλλ. στρατεύειν. — τινὰ — αἰτίαν εὐπρεπῇ. „Sicut τὰς τῶν φόρων καὶ γεῶν ἐκδεῖας 1, 99, 1.“ P. — οὗτοι und οἱ Ἕλληνες zwischen eng zusammengehörige Begriffe eingeschoben. zu 3, 90, 4. Noch auffallender ist gleich im folg. οἱ μὲν gestellt. — περὶ δὲ — μεταβολῇ. Über diese verschränkte Wortstellung zu 2, 44, 1. Es ist angefangen, als wenn

77. „*Ἄλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἤκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσι αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐρεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἱ δεσπότην ἢ Μηδον ἢ ἓνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἄλωτοί ἐσμεν καὶ ὀρώντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσήγες λέγοντες *[δύνανται]* κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἀποθεῖν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἤξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὐτὸν δυστυχεῖν;*

78. „Καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπὲρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς

περὶ das Ganze beherrschen sollte; dann aber wird es mit dem hier sinngemäßerem ἐπὶ vertauscht. — ἐπὶ μεταβολῇ, um einzutauschen. zu Kap. 18, 7. — ἄξυν., κακοῦ. zu § 2.

77. 1. παραδείγματα τῶν, war-nende Beispiele an den. — τῶν τε. Ein Hyperbaton von τέ, wie häufig. Wo sollte τέ eigentl. stehn? — κατοικίσεις — ἐπικου-ρίας. Der Plural ist der höhnenden Redeweise ganz angemessen. — οὐκ ἴωνες τάδε εἰσὶν. s. 1, 124, 1. 5, 9, 1 u. a. Über den Gebrauch von τάδε Be. 279 f. εἰσὶν ist dem Prädik. assimiliert. zu 1, 10, 1. — ἓνα γέ τινα eine echt attische Ver-bindung; s. Cobet nov. lect. p. 578. — μεταβάλλοντες, eintauschend. zu 1, 44, 1, u. voriges Kap. sowie Kap. 18, 3.

2. μένομεν, warten wir? ener-gischer als μένομεν, sollen wir

warten? — εἶδος, Verfahren, Politik. — τοῖς δέ. Wechsel der Casus wie 76, 3, indem der Dativ vom Partizip abhängig gemacht wird. Konstr. τοῖς δὲ λέγοντες τι προσήγες, ὡς ἑκάστοις δύνανται (sc. λέγειν), κακουργεῖν (sc. αὐτοὺς). Doch würde man δύνανται gern ent-behren. St. streicht es jetzt, Schütz stellt lieber δύνανται λέγοντες. — καὶ ἐς αὐτόν τινα, auch zu einem jeden (von uns) selbst. — πρὸ — πάσχοντα, das vielmehr der vor ihm Heimgesuchte. Über die Stellung von πρὸ αὐτοῦ zu 1, 18, 1. Der Grund derselben ist leicht ersichtlich.

78. 1. τὸν μὲν Συρακόσιον κτέ. Das hier durch den fortgeführten Gebrauch des Singulars die Rede mehr individualisiert wird, macht meines Erachtens keine üble Wir-kung; es scheint eine Nachahmung

μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἐαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχοῦμενος, τοσοῦτω δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένον ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρήμον ἀγωνιέται· τὸν τε Ἀθηναίων μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἐχθρὰν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐκ ἦσσαν βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμφοτέρω γὰρ τάδε πάσχει τὰ μελίζω), διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ οἷον τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τῶν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμη ἀμείραι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεῖς τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγῆστοις ποτε βουλευθείη αὐτὸς φθονήσαι. ἀδύνατον δὲ προέμεναι καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐδελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τῆς ἡμετέρας· δύναμιν σῶζοι ἢ τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σωτη-

4 ραῦν καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὧ Καμαριναῖοι, ὁμόρους

der Volkssprache zu sein. — ὅσῳ, da. zu 5, 108. — καὶ οὐκ ἐρήμον, und als einen nicht allein stehenden Bundesgenossen; Hinweisung auf die schon bestehenden Verbindungen der Syrakosier mit andern Staaten. St. zieht ἐρήμος vor. — τὸν τε — βούλεσθαι Übergang in den acc. e. inf.; indem statt ἐκδημησάτω jetzt etwa νόμιζέτω gedacht wird; s. 4, 27, 1. 6; 12, 1. — τῇ ἐμῇ προφάσει mich vorschützend. — ἐκείνου geht auf die supponierte Person, welche vorher mit τῷ und ἐαυτῷ bezeichnet, war. — βεβαιώσασθαι erklärt Stahl trefflich als ironisch. — ἐκείνου κακωθῆναι; durch die Unterwerfung der Syr. sichern sich die Ath. deren Freundschaft. — τὰ μελίζω ist Subj. d. i. m. d. h. tigern Staaten wie Syrakus. — αὐτῶν φθονὴν ἢ φόβον. — ἵνα σωφρονισθῶμεν; damit wir Raison annehmen. — οὐκ ἐλπίζει, nicht kühner Ausdruck: Ich hoffe einen Wunsch nicht menschlicher Macht, d. i. ein hofftein Ziel, das nicht in menschlicher Macht liegt. vgl. 8, 39; 3, ἐλπίζαντες μα-

κρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσον δὲ τῆς βουλῆσεως. — τῆς τε ἐπιθυμίας κτ., dafs ebenderselbe in gleichem Grade des Schicksals wie seines Wunsches Lenker sei. Derselbe Gedanke 4, 64, 1. vgl. auch ταμιεύεσθαι 6, 18, 3.

3. ὀλοφυρθεῖς eigtl. wohl: zum Jammern bewogen, mit Jammer erfüllt, und insofern verschieden von ὀλοφυράμενος, welchen Aor. Thuk. sonst gebraucht. Der von andern angenommenen Bedeutung (bejammert) ist, wie schon Bauer zeigte, der Zusammenhang nicht günstig; auch kennt man für diese Bedeutung ebenso wenig einen Beleg als für die erstere, da die Form eben sonst nicht vorkommt. — ἀδύνατον δέ, s. 4, 60; 2, 10; 4, 10; 6, 10; 7, 10; 8, 10; 9, 10; 10, 10; 11, 10; 12, 10; 13, 10; 14, 10; 15, 10; 16, 10; 17, 10; 18, 10; 19, 10; 20, 10; 21, 10; 22, 10; 23, 10; 24, 10; 25, 10; 26, 10; 27, 10; 28, 10; 29, 10; 30, 10; 31, 10; 32, 10; 33, 10; 34, 10; 35, 10; 36, 10; 37, 10; 38, 10; 39, 10; 40, 10; 41, 10; 42, 10; 43, 10; 44, 10; 45, 10; 46, 10; 47, 10; 48, 10; 49, 10; 50, 10; 51, 10; 52, 10; 53, 10; 54, 10; 55, 10; 56, 10; 57, 10; 58, 10; 59, 10; 60, 10; 61, 10; 62, 10; 63, 10; 64, 10; 65, 10; 66, 10; 67, 10; 68, 10; 69, 10; 70, 10; 71, 10; 72, 10; 73, 10; 74, 10; 75, 10; 76, 10; 77, 10; 78, 10; 79, 10; 80, 10; 81, 10; 82, 10; 83, 10; 84, 10; 85, 10; 86, 10; 87, 10; 88, 10; 89, 10; 90, 10; 91, 10; 92, 10; 93, 10; 94, 10; 95, 10; 96, 10; 97, 10; 98, 10; 99, 10; 100, 10. — οὐ περὶ, nicht mit Rücksicht auf. Dies Zwischenglied ist so ausgedrückt, als wenn der übrige Gedanke affirmativ wäre: erschlösse dieselben Gefahren auf sich nehmen. — σῶζοι ἢ — σωτηρίαν. — Wieder ein witziges Wortspiel. s. zu 76, 2.

ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύοντας προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ, εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακλενομένους, ὅπως μὴδὲν ἐνδῶσομεν, φαίνεσθαι. ἀλλ' οὐθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὐθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὠρμησθε.

79. „Δεῖλλὰ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρὸς τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐπίοντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἦν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἦν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴη, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν· ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδικῆς Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεί- 2 νοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαίωματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν 3 δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γὰρ, ἦν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες, δεινὴ ἐστίν, ἀλλ' ἦν, ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι, τάναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι ἐπραξαν ἃ ἐβούλonto, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους.

80. „Ὡστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἵνα καὶ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελο- (κοινῇ) ^{ῶν} πουνήσου παρεσόμενης ὠφελίας, οἱ τῶνδε κρείσσους εἰς τὸ παράπαν τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμηθίαν δοκεῖν

4. τὰ δεύτερα κινδ. gleichsam τὸν δεύτερον κινδυνὸν κινδυνεύοντας. — αὐτούς, von selbst. — ταῦτα wird erklärt durch ὅπως μὴδὲν ἐνδῶσομεν. — φαίνεσθαι gehört zu παρακλενομένους.

79. 1. τὸ δίκαιον, den Rechtspunkt. — θεραπεύσετε geltend machen. — ἦν γε. Die Anknüpfung wie 1, 39, 1. — ὅταν ὑπ' ἄλλων, sc. ἀδικῶνται aus ἀδικῶσιν. Am ähnlichsten ist die Brachylogie 2, 11, 8 ἀξιοῦσι τὴν τῶν πέλας θροῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἐαυτῶν ὀρεῖν, sc. θρονούμενην. — οἱ Ῥηγῖνοι. 44, 3. — ὄντες κτλ. Chiasmus aus demselben Grunde wie 80, 3 d. Hyper-

baton ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριέων. s. 7, 57, 5. 8.

2. δεινὸν εἰ — μὲν — δέ. zu 1, 28, 4. — τὸ ἔργον, die wahre Bedeutung, den Kern. — ἀλόγως, weil sie als Stammverwandte eigentlich den Leontinern helfen sollten. ἀλόγως und εὐλόγῳ bilden eine assonierende Antithese. zu 76, 2. — τοὺς φύσει πολεμίους, die Ath. als Ioner. — τοὺς — ξυγγενεῖς, die Syrakosier als Dorier und obenein Bewohner derselben Insel.

3. ἀμύνειν δέ, sc. δίκαιον. — ἀπῆλθον. K. 71. — τάναντία, umgekehrt.

80. 1. καὶ μὴ — δοκεῖν, i. e. καὶ

τῷ ἡμῖν μὲν ἴσῃν εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ
 2 ὥς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ
 ἴσον ὥσπερ τῷ δικαίωματί ἐστιν. εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμ-
 μαχήσαντας ὃ τε παθὼν σφαλῆσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσται,
 τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἡμύνετε σωθῆναι,
 τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον τοῖς
 ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους τὴν τε κοινὴν
 ὠφελίαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ
 3 ὄντας μὴ ἔασαι ἀμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρα-
 κόσιοι ἐκδιδάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς
 οὔτε τοὺς ἄλλους περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γινώσκειτε·
 δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπι-
 βουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ
 4 ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ καταστρέφονται ἡμᾶς
 Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ'
 αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ
 ἄθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς
 περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν
 5 ὑφ' ἑξέτε. σκοπεῖτε οὖν καὶ αἰρεῖσθε ἥδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκιν-
 δύνως δουλείαν ἢ κἂν περιγεγόμενοι μεθ' ἡμῶν τούσδε τε
 μὴ αἰσχυρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθραν μὴ ἂν
 βραχείαν γενομένην διαφυγεῖν.“

εἰκὸς μὴ — δοκεῖν. — προμηθίαν. Diese Form, die hier einige gute und 4, 62, 4 die besten Hdd. bieten, scheint nach der Analogie von ἀνδρεία, ὠφελία für Thuk. vorzüglicher, als προμήθεια, wie hier die meisten Ausg. schrieben. — δοκεῖν τῷ Konj. von Duker für δοκεῖν, τῷ. — ἡμῖν — ἴσῃν, gegen uns billig. — τὸ — βοηθεῖν. Thuk. läßt den Redner die Antwort, welche die Kamarinaier wirkl. gaben (88, 2), antizipierend bekämpfen.

2. ὁ παθὼν im Sinne des Fut. exact. zu 3, 67, 5. Gemeint sind die Syrak. — τί ἄλλο ἢ. zu 3, 39, 2. — οὐκ ἡμύνετε, ihr habt dann nicht beigestanden statt: ihr werdet dann nicht beigestanden haben. — τοὺς δὲ — γενέσθαι und τοὺς Ἀθηναίους —

ἀμαρτεῖν ist beißende Satire in sophistischer Zuspitzung des Gedankens. — τὴν κοινὴν ὠφ., näml. die Freiheit. — δὴ, angeblich, auch §. 1 u. oft.

3. οὐδὲν ἔργον εἶναι, dafs es nicht schwer ist. — δεόμεθα wir wenden uns bittend an euch, absolut gebraucht. Um was sie bitten, ergibt der Zusammenhang. — ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριέων. s. zu 79, 1 u. 1, 48, 3.

4. τὸν παρασχόντα, indem sie nämlich auch diesen unterjochen. — τῆς — τιμωρίας, die Strafe für die Verschuldung der Gefahren.

5. τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλ. Über die Verbindung von ἀκινδύνως mit einem Subst. zu 1, 95, 5. — κἂν περιγεγόμενοι μὴ λαβεῖν, möglicherweise auch

81. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὐφημος ὁ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτῆς μετ' αὐτὸν τοιάδε.

82. „Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαφαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον 2 μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες αἰεὶ ποτε πολέμιοι τοῖς Ἀστωριεῦσιν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γὰρ Ἴωνες ὄντες Πελοποννησίους Ἀστωριεῦσι καὶ πλείοσιν οὔσι καὶ παροικοῦσιν ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥμισα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ 3 τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλον τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ παρόντι μείζον ἴσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥμιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίους οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἢ ἀμυνόμεθα, καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως καταστρεφάμενοι 4 τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασιν ὄντας ἡμᾶς Συρακοσίοι δεδουλῶσθαι. ἤλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητροπόλιν ἐφ' 4

siegend nicht zu erhalten. ἂν gehört zugleich zum Partizip und zu den Inf.; es würde im Vb. fin. etwa lauten: τάχ' ἂν περιγενόμενοι — ἂν λάβοιτε καὶ — ἂν διαφύγοιτε (zu 5, 9, 5). Das ἂν nach μὴ gehört nur zum Partiz. = ἢ οὐκ ἂν βραχεῖα γένοιτο. Wegen μὴ bei einem nicht konditionalen Partiz. zu Kap. 102, 4,

81. εἶπεν. Während bei der Ankündigung einer Rede sehr oft das Impf. steht (zu 1, 26, 1), folgt nach derselben immer der Aor., mit Ausnahme nur von 2, 65, 1. 90, 1. 4, 96, 1. 7, 78, 1, wo die Ursache des Impf. leicht erkennbar ist.

82. Euphemos widerlegt mit Geschick die Rede des Hermokrates und rechtfertigt mit gewandtem Scharfsinn Athens Politik, besonders in Bezug auf die ihr vorgeworfenen Widersprüche.

2. αὐτῶν nach Πελοποννησίους ist pleonastisch, wie 4, 93, 2, doch viel auffallender durch den veränderten Casus; s. 85, 2. Schütz

denkt zu ὄντες ein πολέμιοι aus dem Vorausgehenden, dem Sinn entsprechend. Herw. streicht: αὐτῶν. Die beste Änderung ist noch die von Cl. vorgeschlagene παροικοῦντες, was St. mit Beseitigung von καὶ aufnahm, während Cl. καὶ vor Πελοπ. einschob.

3. οὐδὲν προσῆκον. zu 1, 74, 1. — πλὴν — ἴσχυον. Als Kind seiner Zeit u. seines Volkes erkennt der athen. Redner kein anderes Recht an als das des Stärkeren. vgl. zu 5, 85. — οἰκοῦμεν, intr. wie 2, 37, 1. Hier vertritt der Ausdruck ἡγεμ. καταστ. die adverb. Bestimmung. Vielleicht hat es hier mehr den Sinn von walten, herrschen. Valla: administramus, sc. res. St. schlägt vor: οἰκειούμεθα, womit nicht viel geholfen ist, da auch dabei αὐτοὺς zu ergänzen ist. — ἐς τὸ ἀκριβὲς adverbial. s. 104, 2 ἐς τὰ μάλιστα. Über den Inf. εἰπεῖν B. 140, 4, 4. — ἡμᾶς allein ist Subjekt.

4. ἐπὶ — ἡμᾶς. Gewöhnl. steht in solchen Fällen die Präpos. nur

ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεία φθεῖραι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ αὐτοὶ τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεργεῖν.

83. „Ἄνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλείστον τε καὶ προθυμίαν ἀποφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἐτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἐβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὥς ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθορον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες ὀρῶμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἶδε τε διαβάλλουσι καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραντίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐργχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τὴν τε γὰρ ἐκεί ἄρχῃν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἡκεῖν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

84. „Υπολάβῃ δὲ μηδὲς ὥς οὐδὲν προσήκον ὑμῶν κηδόμεθα, γινὼς ὅτι σφριζόμενων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις ἦσσαν ἂν τούτων πεμφάντων τινὰ

einmal; s. 1, 73, 1. 2, 43, 1. zu 1, 84, 4; doch haben auch andere Schriftsteller sie zuweilen wiederholt. Herbst üb. Cobet S. 31 f. — δουλείαν — ἐβούλοντο ebenso ungewöhnlich gesagt, wie τὴν αὐτὴν δύνανται δουλώειν 1, 141, 1, aber auch zugleich geschützt durch diese Analogie. Mehrere wollten das naheliegende δουλεύειν. S. dagegen Herbst S. 32 f. — τὸ αὐτό. Über das Neutr. zu 1, 122, 3.

83. 1. Dem τὲ nach ἄξιοι entspricht ἅμα δέ (vgl. zu 1, 11, 1), dem τὲ nach ὅτι das καὶ vor διότι. — τοῦτο δρῶντες, i. e. ναυτικὸν καὶ προθυμίαν παρεχόμενοι.

2. οὐ καλλιεπούμεθα κτλ. s. 5, 89. — μόνοι enthält eine sehr starke Hyperbel; auf die Schlacht bei Marathon beschränkt wäre es

allenfalls richtig. zu 1, 73, 4. — τῶνδε, der Ioner u. Inselbewohner. — ταῦτα, sc. τὸ ἡμᾶς παρεῖναι.

3. ἐπὶ τὸ φοβερώτερον. vgl. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν — ἐπὶ τὸ πλεῖον 34, 7. — ἀποφαίνομεν, wir behaupten dies aber, εἰδότες, da wir wissen. Schütz: wir erklären aber, daß wir recht wohl wissen. — τῇ ἐργχειρήσει eigentl. mit dem Handanlegen, d. i. mit der That. 4. διὰ δέος, vor den Pelop. — ἡκεῖν, gesagt, als ob stünde λέγομεν, die Änderung ἦκομεν (St.) ist unnötig. — δουλωσόμενοι, sc. τὰ ἐνθάδε. — τοῦτο, τὸ δουλωθῆναι.

84. 1. οὐδὲν προσήκον. 82, 3. — ἦσσαν — βλαπτοίμεθα, i. e. ἦσσαν ἂν οὗτοι πέμψαιεν τινὰ δυνάμιν Πελοποννησίοις καὶ ἡμεῖς ἦσσαν ἂν βλαπτοίμεθα.

δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ 2
προσθήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους
εὖλογον κατοικίξειν, μὴ ὑπηρετοῦς ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν
τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὥς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρως
ὁμοροὶ ὄντες τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ᾖσι. τὰ μὲν γὰρ 3
ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλκιδεύς,
ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν,
ξύφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων,
τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα
αὐτονομούμενοι.

85. „Ἄνδρι δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ οὐδὲν
ἄλογον ὅ τι ξυμφέρων οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι μὴ πιστόν· πρὸς ἕκα-
στα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίνεσθαι. καὶ ἡμᾶς
τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ'
ἦν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων δόμην ἀδύνατοι ᾖσιν. ἀπι- 2
στεῖν δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις ὥς ἕκαστοι χρή-
σιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθymναίους νεῶν παρο-
κωχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ,
ἄλλους δὲ καὶ πάννυ ἐλευθέρας ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας
ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσεῖ περὶ τὴν
Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τὰνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν καί, 3

2. προσθήκετε, absichtl. Gegensatz zu οὐδὲν προσήκον. — τὰ μέγιστα vgl. τὰ δεύτερα κινδυνεύοντας 78, 4. τὰ πλείστον ἄξια ἐχρῶντο 2, 15, 5. — ὑπηρετοῦς, wie der Zusammenhang lehrt, proleptisch = ὥστε μὴ ὑπηρετοῦς εἶναι. — τοὺς ξυγγενεῖς Attract. (zu 68, 2), nicht etwa von κατοικίξειν abhängig. — τοῖσδε, den Syrakosiern.

3. τὰ ἐκεῖ, was die dortigen Verhältnisse betrifft. Ebenso im Gegensatze τὰ ἐνθάδε. — ὁ Χαλκιδεύς. Über den Sing. zu 78, 1. — ὃν — ἐλευθεροῦν. 76, 2, ἡμᾶς ist Subj. — ξύφορος κτέ. persönl. Konstr. zu 33, 4. — φίλοι, sc. ξύμφοροι ἡμῖν εἰσιν.

85. 1. οἰκεῖον = ξυγγενές, mit Beziehung auf die Chalkideer in Euböia. — καὶ ἡμᾶς κτέ. ist die Ausführung von οὐδὲν — ξυμφέρων, sowie §. 2 ἀπιστεῖν κτέ. die von οὐδ' — πιστόν. — μετὰ καιροῦ,

nach den Umständen, wie es ihm paßt.

2. τοῖς — ξυμμάχοις die besten Hdd. statt der Vulg. τοὺς — ξυμμάχους. Der Dativ kann schwerl. durch einen Schreibfehler entstanden sein; vielmehr ist es derselbe Wechsel der Konstr. von ἐξηγεῖσθαι, wie 82, 2 bei ὑπακούειν und bei ἀποστερίσειν 91, 7. Einen gleichartigen Akk. hat ἐξηγ. 1, 71, 7, einen Dat. 3, 55, 4. Zur Sache 1, 19. Was dort von den Lesbieni überhaupt gesagt wird, gilt seit d. J. 427 nur noch von den Methymniern: 3, 50, 2. — παροκωχῇ mit St. statt des hdschr. παροχῇ, nach Anal. von ἀνοκωχῇ und διοκωχῇ. — βιαιότερον zu verb. mit ἐξηγούμεθα. — ἄλλους δὲ κτέ. namentlich die Kephallener und Zakynthier: 7, 57, 7.

3. καὶ — δέος, i. e. καὶ πρὸς τὸ ἐς (in Bezug auf) Συρακοσίους

ὃ λέγομεν, ἐς Συρακοσίους δέος καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βία ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δέ, ἣν ξυστήτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἐτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἐν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἷδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν.

86. „Καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον ἢ, εἰ περιφόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, 2 ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ὥπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὔδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, 3 πολὺν δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μὲν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴτε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασάμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκος τε πλοῦ καὶ ἀπορία φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἡπειρωτῶν. οἷδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας 4 ἐποικοῦντες ὑμῖν ἀεὶ τε ἐπιβουλεύουσι καὶ, ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἐκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς 5 Λεοντίνους), καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺν δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι τε τοῖσδε μὲν

δέος, ὃ λέγομεν. Letzteres geht auf 83, 4. Krügers Erklärung: δέος als Schreckmittel, scheint mit τὰνθάδε καθίστασθαι (die hiesigen Zustände gestalten) nicht vereinbar. — ἐπὶ τῷ ἡμετ. ὑπόπτῳ, auf unsre Verdächtigkeit hin, darauf fußend. — ἐρημίαν, das Verlassensein, Alleinstehen. — ἀνάγκη δέ, sc. αὐτοὺς ἄρξαι τῆς Σικ. — ξυστήτε πρὸς, euch verbindet mit.

86. 1. τὸ πρότερον. 3, 86, 1. — προσείοντες. zu 5, 17, 2. — ὅτι nachgestellt. zu 1, 77, 2.

2. μείζονι πρὸς, größser, zu großs im Verhältnis zu, sonst παρὰ nach Komp. 1, 23, 3 u. 4, 6, 1; doch s. 7, 58, 4.

3. μὲν γε. zu 1, 40, 4. — μὴ μεθ' ὑμῶν, i. e. μὴ ἐμμενοντες μεθ' ὑμῶν (mit eurer Hülfe). — ἀδύνατοι κτέ. s. 11, 1. — ἡπειρωτῶν, u. deshalb eben durch eine Flotte unmöglich zu behaupten. — τῆς ἡμετ. παρουσίας für das konkrete ἡμῶν τῶν παρόντων. s. 7, 24, 3. 8, 102, 2. Übrigens weisen diese Worte zurück auf §. 2. — ἔδειξαν, sie gaben davon Beweise.

4. ἀνέχοντας, emporhaltend, schützend. Von beiden Part. hängt μὴ — εἶναι ab. — ὑπό c. acc. mit εἶναι, wie 1, 110, 2. Pass. zu ποιεῖσθαι. 4, 60, 2.

5. πολὺν δέ. Die Anknüpfung wie 1, 35, 4. — τὴν — ἀμφοτέροις,

μείζον
Sik.

καὶ ἄνευ ξυμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἐτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι
 ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχέσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικου-
 ρίας ἀμύνασθαι· ἦν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἑάσετε ἀπελθεῖν
 ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς
 ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περᾶν εἰ παραγενόμενον ὑμῖν.

87. „Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὧ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε δια-
 βολαῖς ἀναπέθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν
 τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις
 ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φάμεν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν 2
 ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε,
 ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι
 πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν
 καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι,
 παρακληθέντες δὲ ἤκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὥς δικασταὶ γενόμενοι 3
 τῶν ἡμῖν ποιουμένων μήθ' ὥς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἤδη,
 ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ' ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυ-
 πραγμασύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέροι, τοῦτ' ἀπολαβόν-
 τες χρήσασθε, καὶ νομίζατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά,
 πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ 4
 πᾶς χωρίῳ, καὶ ὃ μὴ ὑπάρχομεν, ὃ τε οἴομενος ἀδικήσε-
 σθαι καὶ ὃ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἐτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ
 μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δέ, εἰ ἤξομεν, μὴ
 ἀδελὸς εἶναι [κινδυνεύειν], ἀμφοτέρω ἀναγκάζονται ὁ μὲν
 ἔκων σωφρονεῖν, ὁ δ' ἀπραγμόνως σφῆζεσθαι. ταύτην οὖν 5
 τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφά-
 λειαν μὴ ἀπώσῃσθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις, μεθ' ἡμῶν

οἱ Ἄλμοι
 ἔλκω.

sc. σωτηρίαν. — παρασχέσειν un-
 persönl. zu 1, 120, 3. — ἔτι βου-
 λήσεσθε κτέ. Ähnlicher Gedanke
 wie 78, 3.

87. 2. μὴ — βλαπτώμεθα zu ver-
 stehen nach 84, 1. — πολλὰ —
 πράσσειν Rechtfertigung der den
 Ath. so oft zum Vorwurf gemach-
 ten πολυπραγμοσύνη (§. 3). — ὑμῶν
 genet. part. s. 3, 22, 5.

3. τὸ αὐτό. zu 4, 17, 1. — αὐτά
 ist Subj.

4. ἐν παντὶ — πᾶς χ. Üb. die
 Stellung zu 1, 48, 3. — ὃ = ἐν
 ὃ. zu 1, 28, 2. Kr. verlangt καὶ.
 — ὑπάρχομεν = πάρεσμεν. — ἀδι-
 κήσεσθαι passiv. — ἐλπίδα als voc.

medium ist für den einen die
 Hoffnung, für den andern die
 Furcht. — μὴ ἀδελὸς εἶναι mit St.
 wenigstens die einfachste Korr. des
 sicherlich unrichtigen μὴ ἀδελὸς
 εἶναι κινδυνεύειν, wenn auch viel-
 leicht nicht die urspr. Lesart. —
 Zu σφῆζεσθαι paßt eigentl. ἀναγκά-
 ζονται nicht. s. zu 8, 76, 5. — ὁ
 μὲν κτέ. dem Vorherg. chiasmisch
 entsprechend.

5. τῷ δεομένῳ, wer ist damit
 gemeint? — τὴν κοινὴν — παροῦ-
 σαν ist wohl mit Kr. aufzulösen
 ἢ κοινὴ — πάρεστι. vgl. οἱ Μολη-
 τίδαι καλούμενοι, ὁ τελευταῖος ἀφι-
 κόμενος u. a. — ἐξισώσαντες, trans.

[τοῖς Συρακοσίοις], ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ ἀντεπιβουλεύσαι ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε.“

§88. Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὐφρημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθ' ὅσον τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμοιον διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἦσσαν τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας μὴ καὶ ἔνεν σφῶν περιγίνωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἐπεψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὥς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μὴδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὢν, εὖορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἐκατέρων ἀπήλθον.

Καὶ οἱ μὲν Συρακοσῖοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηγρύνοντο ἐς τὸν πόλεμον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἐπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὥς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων, οὐ πολλοὶ ἀφειστήμεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὐδαι καὶ πρότερον ἀεὶ αἱ οἰκῆσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σίτον τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἱ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν

mit zu ergänzendem τὴν ἀσφάλειαν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν. So Stahl mit Recht. τοῖς ἄλλοις hängt von ἀντεπιβουλεύσαι ab und τοῖς Συρ. ist offenbar nur Glossem zu τοῖς ἄλλοις. (St.) — μεταλάβετε. zu 6, 18, 3 u. 77, 1. Die Stelle des Obj. vertritt ἀντεπιβουλεύειν.

88. 1. τοιαῦτα δέ. zu Kap. 24, 1 und 1, 44, 1. — Nach καθ' ὅσον folgt in den Hdd. noch εἰ, das ich nach Reiskes Konj. als unstatthaft getilgt habe. — μὴ περιγίνονται, in welchem Falle sie sich wegen der verweigerten Unterstützung an den Karaminaiern rächen würden.

— τοὺς ὀλίγ. ἱππ., etwa zwanzig nach 67, 2. — δοκῶσι νεῖμαι Emend. von Duker u. Valckenaer für δοκῶσιν εἶναι.

4. πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον, sc. ἢ ἐν τῇ μεσόγειᾳ καὶ τοῖς ὄρεινοις. — οὐ πολλοὶ Konj. von Canter für das dem Sinne nicht entsprechende οἱ πολλοί. — μεσόγειαν habe ich mit Krüg. nach einer Hd. geschrieben, da Thuk. diese Form fünfmal, dagegen μεσόγειαν, was die Hdd. hier bieten, gar nicht hat. — αἱ οἰκῆσεις, die Niederlassungen, αἱ ist hinzugefügt nach der Konj. von Bekker. — εἰσὶν οἱ übersetze mit einem Wort!

Συρακοσίῳ, φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκάλυντο. τὸν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίῳ ἀνδρῶν ἀνορθώσαντες διεχειμάζον. καὶ ἐπεμφαν μὲν ἐς 6 Καρχηδόνᾳ τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἐπεμφαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἑρεστᾶν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσι ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ ἄλλα ἐς τὸν περιτειχισμὸν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἡρι ἐξόμενοι τοῦ πολέμου.

Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίῳ 7 ἀποσταλέντες πρέσβεις τοὺς τε Ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιννόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι 8 αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναπαείθουεν τὸν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἱ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρήσαν ἐς τὴν Λακεδαί- 9 μονα καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων, περαιωθεὶς τότε εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμφάντων ὑπόσπονδος ἑλθών. ἐφοβέιτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πράξιν. καὶ 10 ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς τε Κορινθίους

5. ἀπεκάλυντο Emend. von Döderlein statt des sinnwidrigen Akt. ἀπεκάλυνον. Zu ergänzen ist προσαναγκάζειν. *δε μὲν Ἀθηναίων*

6. Τυρσηνίαν, Etrurien. Zwischen den Etruskern und Ath. bestanden alte Handelsverbindungen. — ἔστιν ὧν, ἔστιν bei Thuk. nur mit einem Cas. obl. des Relativ., sonst immer wie §. 4 εἰσιν οἱ (auch 7, 44, 8) mit dazwischenstehendem δέ 1, 23, 2. 2, 49, 8. 7, 13, 2. — καὶ αὐτῶν, sogar von selbst. —

περιήγγελλον τινὲς ἑαυτῶν ἑαυτῶν

καὶ ὅσα, und was sonst noch. Kap. 71, 2 und 76, 1. vgl. 3, 2, 2.

7. ἐπιβουλευόμενα. Warum ist hier die Konstr. ἐπιβουλεύεται μοί τι der andern ἐπιβουλεύομαι τι vorgezogen? *τι — ἑαυτῶν ἑαυτῶν*

9. ξυμφυγάδων — τότε εὐθὺς. 61, 6. 7. — φορτικοῦ st. φορητικοῦ hat Cl. mit Recht aufgen., da Pollux 1, 83 sie ausdrückl. als Thukydidisch bezeichnet. (Ebenso St.-P.) — μεταπεμφάντων. zu 1, 112, 3. — ἐφοβέιτο γὰρ κτέ.

καὶ τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους
 πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφό-
 ρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς Συρακούσας
 κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων
 ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

96. 89. „Αναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς
 εἰπεῖν, ἵνα μὴ χειρόν τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσῃσθε.
 2 τῶν δ' ἐμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατὰ τι ἔγκλημα
 ἀπειπόντων αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς
 ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός
 μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλασσόμενοι τοῖς
 μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ
 3 ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρὸς τε
 τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα ἄλλα ἤναν-
 τιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ
 πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν
 ἀναπειθέσθω· ἢ εἴ τις, διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκέμην μᾶλλον,
 4 χεῖρω με ἐνόμιζε, μὴδ' οὕτως ἡγήσεται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς
 γὰρ τυράννοις αἰεὶ ποτε διάφοροί ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ ἐναντιού-
 μενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ' ἐκείνου
 ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ τῆς
 πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν

Begründung von ὑπόσπονδος. —
 Μαντινικῶν. 5, 61 ff.

δεομένους, πει-10. καὶ τὸν Ἀλκ., wie Alkib. —
 καὶ τῶν ἐν τ. ὁ., und die übrigen Beamten. zu 1, 80, 3. —
 κωλύοντας in d. best. Hdd. Welches
 Temp. erwartet man dafür? Doch
 ebenso z. B. 3, 52, 2.

89. Diese Rede liefert einen sehr
 wesentlichen Beitrag zur vollständigen
 Entfaltung des Charakters
 des Alkib.: sie bewährt ebenso sehr
 den politischen Scharfblick u. die
 diplomatische Kunst desselben, als
 sie seine gefährliche Versatilität
 ins hellste Licht stellt.

2. δ' ἐμῶν st. δ' ἡμῶν d. Hdd.
 mit Cl. und St. δὴ ἐμῶν Konj.
 von Reiske. Zur Sache 5, 43, 2. —
 τὴν ἐκ Πύλου ξυμφ. Über die
 Präpos. zu 3, 102, 3. — προθύμου

ohne ὄντος. zu 1, 32, 3. — τοῖς
 ἐμοῖς ἐχθροῖς geht namentlich auf
 den Nikias und dessen Partei: 5,
 43, 2.

3. ὅσα ἄλλα. 5, 53 ff. — εἰ καὶ
 ist zu verbinden: *etiamsi*. vgl. zu
 1, 72, 2. — οὐκ εἰκότως bildet
 einen Begriff: unverdient; des-
 halb mußte ungeachtet der kon-
 ditionalen Natur des Satzes οὐ
 stehen.

4. ἐμὲν, ich und meine Fami-
 lie, die Alkmaioniden, mit Bezug
 auf deren Anteil an Vertreibung
 der Peisistratiden und mit Bezug auf
 den kylonischen Aufstand. — ἀπ'
 ἐκείνου, i. e. τοῦ τοῖς τυράννοις
 διαφόρου εἶναι. — τὰ πολλὰ ad-
 verbial. — τοῖς παροῦσιν ἐπεσθαι,
 d. bestehenden Verhältnissen
 Rechnung tragen.

ἐπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι 5
 ἐς τὰ πολιτικά εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ
 νῦν οἱ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οὔτε καὶ ἐμὲ
 ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιούντες ἐν 6
 ᾧ σχήματι μερίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτῃ οὔσα
 καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασῶζειν· ἐπεὶ δημοκρατίαν
 γε καὶ ἐγιννώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν
 χεῖρον, ὅσῳ καί*, λοιδορήσαιμι· ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας
 οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἐδόκει
 ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων.

90. „Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη·
 περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί, εἴ τι πλέον οἶδα,
 εἰσηγητέον, μάθετε ἥδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν, 2
 εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεφόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους
 αὐθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ
 αὐτῶν ἀποπειράσοντας. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ 3
 καὶ τὰ πλείω, ἥδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν,
 κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν
 τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἰβη-
 ρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχι-
 μωτάτους, τριήρεις δὲ πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησά-

5. τῆς — μετριώτεροι, i. e. με-
 τριώτεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν
 ἀκολασίαν, sc. τοῦ δήμου. zu 4,
 61, 4. — τῶν πάλαι ist Mascul.
 z. B. Κύλων war einer τῶν πάλαι.
 1, 126, 3.

6. τοῦ ξύμπαντος, nicht einer
 einzelnen Partei, wie unsre Geg-
 ner, die Ochlokraten. — ἐν ᾧ σχή-
 ματι, dies war aber die demokra-
 tische Verfassung. — καὶ — λοι-
 δορήσαιμι. Die Richtigkeit des
 Textes angenommen wäre bei χεῖ-
 ρον zu ergänzen γιννώσκοιμι, und
 ἂν auch bei λοιδορήσαιμι zu denken:
 „et ego non minus quam alius quis-
 quam (vel et ego eo magis) intelli-
 gam, quo magis vel obiurgem, i. e.
 quo iustiores causas obiurgandi
 habeam.“ P. Über ὅσῳ zu 5, 108.
 Befriedigend ist jedoch diese Er-
 klärung durchaus nicht. Aus der
 Erläuterung des Schol.: αὐτὸς ἂν
 ἔγω οὐδενὸς χεῖρον λοιδορήσαιμι,

ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἡδέι-
 κημαι ist zu vermuten, daß Worte
 des Sinnes, den der Schol. andeutet,
 im Texte ausgefallen sind. — ὁμολ.
 ἀνοίας Bezeichnung der Demokra-
 tie. — καὶ τὸ κτέ. Man muß diesen
 Satz (mit Arnold) als Fortsetzung
 des bei τοῦ ξυνδιασῶζειν unter-
 brochenen Gedankens, das Da-
 zwischenstehende also als paren-
 thetisch ansehen.

90. 2. τῆς Καρχ. ἀρχῆς. Diese
 erstreckte sich damals, abgesehen
 von Afrika, über Sardinien, Cor-
 sica u. einige Küstenpunkte Sici-
 liens. — καὶ αὐτῶν, und sie
 selbst.

3. τῶν — μαχιμωτάτους. Konstr.
 τῶν ἐκεῖ βαρβάρων ὁμολογουμένως
 νῦν μαχιμωτάτους, ein nicht här-
 teres Hyperbaton als viele andere
 bei Thuk. Die Lesart einer Hd.
 μαχιμωτάτων scheint Korr. zu sein.
 Bekk. (und Stahl) will βαρβάρων

μενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννη-
 σον πέριξ πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς
 τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι ῥαδίως
 ἡλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος
 4 Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σίτον, ὥστε εὐπορώτερον
 γίνεσθαι τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγεγόμενα ἐκείθεν χωρία
 ἐμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθὲνδε προσόδου παρέξειν.

91. „Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ
 τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος ὡς διενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι
 ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἣν δύνανται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν.
 2 ὥς δέ, εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τάκει, μάθετε ἤδη. Σι-
 κελιώται γὰρ ἀπειρότεροι μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες
 ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο. Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχη
 τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύ-
 3 νατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ
 εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία καὶ
 εὐθύς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκείθεν προείπον,
 4 οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας
 τις οἰέσθω μόνον βουλευεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου,
 εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε
 τοιαύτην ἐκείσε οὔτινες αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὀπλιτεύουσιν
 εὐθύς, καὶ ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄν-
 5 δρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὥς ἂν τοὺς τε παρόντας ξυντάξῃ
 καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ οἱ τε ὑπάρ-
 χοντες ὑμῖν φίλοι θαρσύνουσι μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδε-
 5 ἔστερον προσίασι. καὶ τὰ ἐνθάδε χρεὶ ἅμα φανερώτερον ἐκ-
 πολεμοῦν, ἵνα Συρακόσιοι τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι

streichen. — αἷς Konj. von Duker
 für das schwerl. haltbare ofs. —
 ἐκ γῆς ἐφορμαῖς, durch Angriffe
 von der Landseite. Das Wort
 sonst nur bei Dichtern. — ἐντειχι-
 σάμενοι = περιτειχίσαντες. — κατα-
 πολεμήσειν, sc. αὐτήν.

4. τὶ αὐτῶν, „Jeder dieser
 Pläne. s. 92. 1.“ Kr.

91. 3. ἔχεται. Inwiefern ist das
 Präsens hier signifikanter als das
 Futurum?

4. στρατιάν τε κτέ. Exegese
 zu τάδε ποιήσετε, ohne Partikel
 angeschlossen. zu 2, 60, 4. — ὥς

ἂν — ξυντάξῃ, damit er (allen-
 falls, womöglich) organisiere.
 ὥς ἂν c. conl. bei anderen öfters,
 bei Thuk. nur hier.

5. ἐκπολεμοῦν, verfeinden, wie
 77, 2. ἐκπολεμεῖν, wie die Hdd.
 hier und 8, 57, 1 haben, scheint
 in diesem Sinne nicht statthalt
 und mit Recht auch Xen. Hell.
 5, 4, 20. Demosth. Olynth. 1, 7
 von Dindorf in ἐκπολεμοῦν ver-
 wandelt zu sein. — φανερώτερον.
 In demselben Sinne 88, 8 σαφέ-
 στερον und ähnlich 73, 2 βεβαίό-
 τερον.

μαλλον ἀντέχωσι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἐαυτῶν ἦσσαν ἄλλην ἐπι-
κουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρηὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, 6
ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομί-
ζουσι τῶν ἐν τῇ πολέμῳ οὐ διαπεπεισμένοι. βεβαίωτατα δ'
ἂν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλέπτοι, εἰ, ἃ μάλιστα δεδιότας
αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέρει· εἰκὸς
γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἐκάστοις τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ
ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὥφε- 7
λούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεῖς τὰ μέγιστα
κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκευάσται, τὰ πολλὰ πρὸς
ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἦξει· καὶ τὰς τοῦ
Λαυρίου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς
καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται εὐθὺς ἀποστερηθῶσιν, μάλ-
ιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου ἦσσαν διαφορου-
μένης, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖ-
σθαι ὀλιγορήσουσι.

92. „Γίνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότε-
ρον ἐν ὑμῖν ἔστιν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὥς γε δυνατά, (καὶ
οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης) πάννυ θαρσύνω. καὶ χείρων οὐ- 2
δενὶ ἀξιώ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολε-
μιωτάτων, φιλόπολις ποτε δοκῶν εἶναι, νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχο-
μαι, οὐδὲ ὑποπεύεσθαι μιν ἐς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν
λόγον. φηγὰς τε γὰρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας καὶ 3

6. ὅπερ, nämlich τὸ τειχίζειν, nicht τὸ τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν. — μόνου αὐτοῦ, Fortsetzung des Relativsatzes durch ein selbständiges Glied; zu 2, 72. 1. — αὐτοῦς, selbst.

7. ἐπιτειχίσει. zu 1, 142, 3. — κωλύσετε, sc. ὠφελεῖσθαι. — αὐτόματα ἦξει scheint namentl. auf die Sklaven zu gehn. s. 7, 27, 5. — δικαστηρίων, indem näml. bei einem einheimischen Kriege Störungen im Gerichtswesen eintreten. St. will mit Meineke und Madvig: δεκατετηρίων. — τῆς κτέ. hängt von ἀποστερηθῶσιν ab, ein Wechsel der Casus, wie 82, 2. 85, 2. Bloomf. führt Eurip. Troad. 374 an. — διαφορουμένης, hinübergebracht wird, von den Inseln nach Athen. Die Bedeutung ist zweifelhaft, da

es wohl 100, 3 nicht diese, sondern die von διαρπάζειν hat. Herwerden will ἦσσαν διαφορουμένης tilgen oder ἦσσαν δὴ φερομένης lesen, Madvig διαπορευσομένης oder διανομινομένης und εἰ für οἱ — alles nicht unbedenklich.

92. 2. Zu οὐδὲ ergänze ἀξιώ, denn auf den Inf. bezogen müßte es μηδέ heißen. — ἐς, in Bezug auf, wegen. — φυγαδικὴν προθυμίαν, Flüchtlingseifer, ein kühner Ausdruck. Emigranten pflegen den größten Fanatismus zu zeigen.

3. φηγὰς κτέ. Die folgenden Definitionen sind wohl absichtlich von Thuk. so angelegt, daß sie durch ihre geistreiche Paradoxie und geschräubte Sophistik ein Bild der innern Unwahrheit und Zerfahrenheit des Alkib. geben sollen. —

οὐ τῆς ὑμετέρας, ἣν πείθησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ πολεμιώτεροι
οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους πον βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους
4 ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ
ἐγὼ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ
πατρίδα οὐσαν ἐτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν
ἀνακτᾶσθαι, οὐκ οὐσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὁρθῶς, οὐχ ὅς
(εἰ) καὶ ἴκον. ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπὶ, ἀλλ' ὅς ἂν ἐκ παν-
5 τὸς τρόπον διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως
ἐμοὶ τε ἀξιῷ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς τάλαιπωρίαν πᾶσαν
ἀδεῶς χρῆσθαι, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ'
ἀπάντων προσβαλλόμενον λόγον, ὥς εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα
ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοῖν, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθη-
ναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ἤκαζον, καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαν-
τας περὶ μερίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλευέσθαι μὴ ἀπο-
κνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν,
ἵνα τὰ τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσῃτε
καὶ Ἀθηναίων τὴν τε οὐσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέ-
λητε καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοὶ τε ἀσφαλῶς οἰκῇτε καὶ τῆς ἐπά-
σης Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ οὐ βία, κατ' εὐνοίαν δὲ ἡγήσθε.

Dafs *φυγίας* eine andere Bezeichnung zu *πονηρίας* als zu *ὠφελίας* hat, ist klar. — Für *ἢ* sollte man der Stellung der Negat. gemäß *ἀλλά* erwarten. Ebenso 2, 37, 1. 4, 62, 2. Dagegen *ἀλλά* 1, 83, 2. 2, 43, 2. 44, 4. — *τοὺς φίλους* meint zunächst den Redner selbst. *οἱ ἀναγκάσαντες* sind die Feinde des Alk. in Athen.

4. *ἐν ᾧ*, in einer Lage, wo. Aus *ἔχω* ergänze zum zweiten Gliede *εἶχον*. zu 3, 40, 2. — *τὴν οὐκ οὐσαν* sc. *πατρίδα* Athen. — *πειραθῇ*. zu 2, 5, 5.

5. *ἐμοὶ τε* (Bkk.) st. *ἐμοὶ γε* wegen *καὶ αὐτοὺς*. — *κἂν* nur zwei Hdd., doch richtig, für die Vulg. *καὶ ἂν*. Diese beiden Hdd. (die eine in der Bibliothek des Vatikans und die andere zu Paris, letztere jedoch nur bis 7, 49 gehend) haben von hier an viele eigentümliche, oft sehr gute oder allein richtige Lesarten. Da diese an den eklatanten Stellen von den neuern Kritikern mit Recht allgemein anerkannt und aufge-

nommen worden sind, wie gleich nachher *ἡγήσθε* (Vulg. *ἡγήσασθε*), 95, 2 *Θηβαίων* (Vulg. *Ἀθηναίων*), 98, 1 *ἱππῆς* (Vulg. fehlt es), so halte ich es für eine Forderung der Konsequenz, sie auch an allen übrigen Stellen aufzunehmen, wo sie nicht geradezu schlechter als die Vulg. oder augenfällige Korrekturen sind. Jedoch nehme ich Anstand, in dieser Ausgabe, deren Plan eine eingehendere kritische Begründung ausschließt, dieser Forderung in weiterem Umfange Folge zu geben, und beschränke mich, indem ich die unzweifelhaften, von allen neuern Ausgaben bereits aufgenommenen Verbesserungen der Vulg. aus jenen Hdd. unerwähnt lasse, darauf, nur in solchen Stellen, wo die Neuern nicht übereinstimmen und ich selbst den genannten Hdd. folge, dieselben ausdrücklich anzuführen (V. und H.). — *ὅσῳ*, da. 89, 6. — *ἤκαζον*. zu 2, 54, 5. — *καὶ αὐτοὺς κατέ*. hängt noch von *ἀξιῷ* ab.

93. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διανοοῦμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ' ἔτι καὶ περιορῶμενοι, πολλῶ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι· ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει 2 τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παραντίκα καὶ ^{ἡμῖν} τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν ^{88,10} Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις, ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφελία ἦξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευν οἱ πέμπειν 3 ἐς Ἀσίην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν καιρὸς ᾖ, ἐτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος.

Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ 4 οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τὴν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδωμον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

94. Ἄμα δὲ τῷ ἡρὶ εὐθύς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγυρνομένου θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἰρηται, ἀναστήσαντες Συρακοσίοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδή- 2 ωσαν τοὺς τε ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρματι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἐλόντες, αὐτὶς καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδήρουν

93. 1. περιορῶμενοι wie 5, 31, 6.

2. πέμπειν, der Inf., indem statt προσεῖχον τὸν νοῦν vielmehr gedacht wird ἐν νῷ εἶχον. — μετ' ἐκείνων, τῶν Συρακ., doch werden hier nur die Gesandten derselben verstanden.

3. Ἀσίην entw. das messenische oder das lakonische. — τὰς λοιπὰς ist hier Obj., gleich nachher Subj.

4. ἀπέστειλαν. 74, 2. — τροφὴν, Sold.

94. Jahr 414. — 1. Μεγάρων nur hier ohne Artikel (vgl. zu 49, 4),

vielleicht weil τῶν ἐν τῇ Σικ. folgt, was allerdings auch fehlen durfte. Der Vatic. hat Μεγαρέων, was wegen οὓς gut palst. — πρότερον. Kap. 4, 2.

2. Τηρίαν 50, 3. — ἀναβάντες bezieht sich natürlich nur auf die Landtruppen. Cl. glaubt, πεζῇ bezöge sich bloß auf den Weg von dem Kastell bis an die Küste, und meint, die Truppen seien eingeschifft worden und dann wieder gelandet. Daher schreibt er: ἀποβάντες ganz unnötig.

τες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὕστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὥς οὐκ ἐξεῖσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ὠκοδόμησαν ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχομένοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. 1

98. Καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἐκ τε Ἐρέστης
 + ἱππῆς τριακόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν
 ὥς ἑκατὸν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι,
 οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον,
 τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι
 2 ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλα-
 κὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵναπερ καθεξόμε-
 νοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἐκπληξιν τοῖς Συ-
 ρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας. καὶ ἐπεξελθόντες
 3 μάχην διανοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντι-
 παρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὥς ἐώ-
 ρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ὁμαλῶς ξυν-
 τασσόμενον, ἀνῆγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς
 τῶν ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένουτες ἐκώλυνον τοὺς Ἀθηναίους
 4 λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσικιδνασθαι μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων φυλὴ μία τῶν ὀπλιτῶν καὶ οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες
 ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπ-
 ἐκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν. 1

99. Καὶ τῇ ὕστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ

ἐπ' ἄκροις τοῖς ὠ. ἐπικαταβάντες. zu 4, 11, 1. —
 κρημνοῖς αὐτῶν Λαβδάλῳ. Labdalon lag am nördl.
 οὐκ ἐξεῖσαν αὐτοῖς Rande von Epipolai. — προΐοιεν
 προδιδόντες Konj. von F. Portus, die wegen der
 häufigen Verwechselung von προ- und προσ- in den Hdd. dem we-
 niger passenden προΐοιεν vorzu-
 ziehen ist. χειμαρὶς ὕδατος, ὕδατος

98. 2. Συκὴν, nicht der Stadt-
 teil Τύχη, mit dem es gar nichts
 gemein hat, sondern wohl eher in
 der Mitte der Epipolai zu suchen. —
 τὸν κύκλον. Der Sinn des Art.,
 sowie des Wortes selbst, ist zweifel-
 haft. Am wahrscheinlichsten nimmt
 Arnold, unter Bezug auf 99, 1,
 101, 1 an, dass ὁ κύκλος ein Teil
 der Circumvallation war, anderer-
 seits aber zugleich ein vollständi-
 ges Werk für sich — eine Art ver-
 schanztes Lager, welches den Ver-
 bindungspunkt und Schlüssel der
 beiden Linien bildete, die bezüg-
 lich nach Trogilos und nach dem
 großen Hafen laufen sollten. Der
 Art. würde dann ein solches „kreis-
 förmiges Werk“ als einen bekannten
 und notwendigen Bestandteil der
 Circumvallation bezeichnen. Übrigens
 spricht Thuk. auch sonst zu-
 weilen so, als setzte er Leser vor-
 aus, welche die Lokalität kennen,
 z. B. 100, 1 παρὰ τὴν πύλιν. 2. φυλὴν
 99. 1. τὸ — τεῖχος, die im Nord-
 den des kreisförmigen Wer-

seits aber zugleich ein vollständi-
 ges Werk für sich — eine Art ver-
 schanztes Lager, welches den Ver-
 bindungspunkt und Schlüssel der
 beiden Linien bildete, die bezüg-
 lich nach Trogilos und nach dem
 großen Hafen laufen sollten. Der
 Art. würde dann ein solches „kreis-
 förmiges Werk“ als einen bekannten
 und notwendigen Bestandteil der
 Circumvallation bezeichnen. Übrigens
 spricht Thuk. auch sonst zu-
 weilen so, als setzte er Leser vor-
 aus, welche die Lokalität kennen,
 z. B. 100, 1 παρὰ τὴν πύλιν. 2. φυλὴν

99. 1. τὸ — τεῖχος, die im Nord-

den des kreisförmigen Wer-

πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον, αἰετῶν ἤπερ βραχυτάτων ἐρίγγετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἤμισια Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένον μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ἀλλὰ ὑποτείχιζεν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ἢ ἐκεῖνοι ἐμελλον ἄξιον τὸ (πρὸς νότον) τεῖχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ καὶ (γὰρ ἂν) ἐν τούτῳ, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοῖς τῆς στρα-^{τοῖς} τῆς αὐτῆς καὶ φθάνειν ἂν αὐτοὶ προκαταλαμβάνοντες σταυροῖς τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν πανομένους τοῦ ἔργου πάντας [ἂν] ἐκεῖ πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφε-³ τέρας πόλεως ἀρχάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τὰς τε ἐλάας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθη-⁴ ναίων οὐπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύνεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἐπὶ οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ γῆν δ' ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο.

100. Ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐστρατεύθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτείχισματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι [αὐτοῖς] οὐκ ἤλθον κωλύσοντας, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ὅσων μέχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὐτοῦς

kes aufzuführende Mauer. — παρέβαλλον, schichteten auf, mit ἐπὶ τὸν Τρ. verbunden, weil diese Steine und Balken die nach Trogilos einzuhaltende Linie markierten. — ἤπερ κτλ. Die ganze Mauer sollte also den Landvorsprung, auf dem Syrakus liegt, isolieren. — τὴν ἑτέραν θάλασσαν ist das Meer im Norden dieses Vorsprungs.

2. ὑποτείχιζεν, entgegenbauen, naml. eine Quermauer, welche die Linie der Ath. schneiden sollte. — εἰ ἐπιβοηθοῖεν, sc. οἱ Ἀθ., um es zu hindern. — αὐτοῖς, sie selbst, die Lesart der Hdd., die theils in αὐτοῖς, theils in αὐτοὶ geändert ist, hat die Ausgabe bei E. hergestellt. Der acc. c. inf. hängt von ἄμεινον εἶναι ab;

ebenso ἀποκλήσεις γίνεσθαι; dagegen ist bei dem nächsten mit ἂν verbundenen Inf. aus ἐδόκει zu entnehmen ἐδόκουν od. ἐνόμιζον. — φθάνειν αὐτοὶ hat der Vat., Vulg. φθάνειν ἂν προκ. τοῖς στ. Cl. schlug φθ. ἂν αὐτοὶ vor, was wir mit St. für das Richtige halten, ebenso wie wir mit dems. den unpass. Artikel τοῖς vor σταυρ. beseitigen. — τὰς ἐφόδους, die von Epipolai zur Stadt. — ἂν — [ἂν]. Das zweite ἂν fehlt in V und H. Übrigens zu 1, 36, 3.

3. κάτωθεν. In dem unterhalb, das sich von selbst versteht, liegt zugleich gegenüber. — τοῦ τεμένους, der Apollon Temenites.

100. 1. [αὐτοῖς] fehlt im Vat.;

περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἱ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἡγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τοὺς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καὶ τινὰς καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὠπλισμένους προύταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναιῶς πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἢ δ' ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἢ μὲν μετὰ τοῦ ἐτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῦεν, ἐχώρουν, ἢ δὲ μετὰ τοῦ ἐτέρου

πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλῖδα. καὶ προσβαλόντες οἱ παρὰ τὴν τριακοῖοι αἰρουῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον εἰς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν ἄλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τὴν τε ὑποτείχισιν καθείλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. ¶

101. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἔλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὄρεᾷ, καὶ ἥπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐρίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὀμαλοῦ καὶ τοῦ ἔλους ἐς τὸν

ὑπονομηδόνες ist höchst entbehrlich. — ποτοῦ ὕδατος, zu ὀχετοὺς gehörig, ist in den Relativsatz gezogen. — ἐπιβοηθοῦεν, sc. οἱ ἐκ τῆς πόλεως. — τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλῖδα. Wenn dies ein anderes Pflahlwerk sein sollte, als das in diesem Kap. sonst schlechtweg τὸ σταύρωμα genannte, durch welches die Widerstandsfähigkeit der Quermauer erhöht wurde, so müßten beide notwendig deutlicher unterschieden werden. Der Zusatz τὸ παρὰ τὴν πυλῖδα scheint also nur den Punkt oder Teil des Pflahlwerks, auf welchen diese Hälfte des Heeres losrückte, anzugeben, und πυλῖς eine Pforte in der Quermauer selbst zu sein.

2. τὸ προτείχισμα κτέ. 75, 1. — οἱ διώκοντες sind gewiß die Dreihundert, doch mit ihnen muß auch ein Teil der unterdes herangekommenen Hälfte des Hauptheeres eingedrungen sein, denn unter den Eindringenden waren Argeier (τῶν Ἀργείων τινές); solche konnten sich aber unter den als Hopliten bewaffneten leichten Truppen, welche den Dreihundert beigegeben worden, nicht befinden, da die Argeier, die im Heere dienten, Hopliten waren: K. 43.

3. διεφόρησαν. zu 91, 7.
101. 1. ἀπὸ τοῦ κύκλου. zu 98, 2. — τοῦ ἔλους. 7, 53, 2 genannt ἢ λίμνη ἢ Λυσιμέλεια. — τῶν Ἐπιπολῶν von ταύτῃ abhängig.

λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξεληθόν- 2
 τες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὐθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως
 διὰ μέσου τοῦ ἔλους· καὶ τάφρον ἅμα παρῶρυσσον, ὅπως μὴ
 οἶόν τε ἢ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτείχισαι. οἱ 3
 δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦ-
 σιν αὐθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς
 μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν
 λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάν-
 τες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἔλους ἢ
 πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον θύρας καὶ ξύλα πλατεῖα ἐπι- 4
 θέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἰροῦσιν ἅμα ἔφ' τό τε
 σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ
 ὑπολειφθὲν εἶλον· καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ [ἐν αὐτῇ] ἐνίκων οἱ
 Ἀθηναῖοι· καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχον- 4
 τες πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν
 ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλήσασθαι τῆς διαβάσεως
 οἱ τῶν Ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείλυντο πρὸς
 τὴν γέφυραν. δεισαντες δὲ οἱ Συρακόσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν 5
 ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τρια-
 κοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς
 τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων. καὶ προσπεσόντων αὐτῶν
 ξυνοφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρας. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμα- 6
 χος παρεβόηθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν
 τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργεῖους παραλαβὼν, καὶ ἐπιδιαβάς
 τάφρον τινὰ καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων
 ἀποθνήσκει αὐτὸς τε καὶ πέντε ἢ ἑξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ
 τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν
 ἀρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ

3. αὐθις. s. 100, 3. — διὰ τοῦ ἔλους gehört zu διαβαδίσαντες, also θύρας — ἐπιθέντες ist διὰ μέσου gesetzt. zu 3, 68, 1. — [ἐν αὐτῇ] fehlt in mehr. Hdd., im V. steht es vor καί. Dies und der Sprachgebrauch kennzeichnen es als Zusatz. *πλάτης ἀντὶ τῆς*

4. ἔφευγον VH, besser als die Vulg. ἔφυγον. — παρὰ τὸν ποταμόν, am Anapos entlang und zwar am linken Ufer desselben, um über die Brücke nach dem Olympieion

zu kommen; es ist die Brücke unweit der Mündung des Flusses Kyane in den Anapos; denn die weiter unten befindliche hatten die Ath. abgebrochen: 66, 2.

5. ἐσβάλλουσι gebraucht, weil es vorzugsweise Reiterei war. 70, 3. — φυλὴ Konj. von Duker statt des unklaren φνλακή. *Abwägung* *was in die Schlacht*

6. ἐπιδιαβάς. vgl. zu 4, 11, 1. *300 m. h. h.*
 ἀρπάσαντες VH: ἀναρπάσαντες καὶ διαβιβάσαντες scheint nicht urspr. Lesart, sondern Korrektur.

ἐπιδιαβάς in der Vorlesung
abgeschafft

ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν.

102. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες ὡς ἐώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοὶ τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσύναντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον
 2 τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἐρῆμον αἰρήσειν.* καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἰροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν (ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολειμμένος). τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρήσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημῆα ἀνδρῶν ἄλλω
 3 τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακοῖσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρὸς τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ ἐπαυήει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ εἰρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα.
 4 ἂ ὀρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῆσαν καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρουσίας σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλύσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν. 9

103. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν τοῖς Συρακοσίοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάρχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνῶδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον
 2 μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσῆγγοτο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις,

102. 1. αὐτῶν partitiv zu οἱ καταφ. — τὸν κύκλον. 98, 2.

2. προτείχισμα, das Vorwerk, vorgeschobene Werk. — διεκώλυσεν, sc. εἶλεν. — μηχανὰς, Leitern, Gerüste u. dergl. *δεκάπλ. 100, 5, 100, 5, 100, 5, 100, 5*

3. οὕτως, so, wie er gehofft hatte. — τοὺς ἐκεῖ, τοὺς κάτω.

4. μὴ ἂν — γενέσθαι. So beim potentialen Inf. nach Verbis dicendi et putandi öfters μὴ (1, 139, 1. 140, 4. 5, 49, 5. 6, 14); desgl. beim

potent. Partiz. (1, 76, 1. 5, 60, 5. 6, 80, 5); doch kann auch οὐ stehen.

103. 1. αὐτόν, Philippi verlangt dafür αὐτοί. Allerdings ist die Stellung von καὶ αὐτόν ungewöhnlich, man erwartet Λαμάρχον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, doch soll gerade die Zurückgabe des Feldherrn selbst hervorgehoben werden. — τείχει διπλῷ. Eine sieben bis acht Stadien lange (7, 2, 4) Doppelmauer führten sie an dieser Seite des-

ἀποδιωξάντων καὶ συνιζήσας ἡμῶν

οἱ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ τὰλλα προυχῶρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ 3 γὰρ οἱ Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὥς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφελία οὐδεμία ἦκε, τοὺς δὲ λόγους ἐν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικούς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχον 4 τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐρίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρὸς τε ἐκείνον καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γὰρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὥς ἢ δυστυχία ἢ προδοσία τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθελόντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν. 7

104. Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὥς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δεινὰ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμένοι ὥς ἤδη παντελῶς ἀποτετελιγμένοι αἱ Συράκονσαι εἴσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθῆν ὁ Κορίνθιος ναυστὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες ὕστερον ἐμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον 2 πρεσβευσάμενος καὶ τὴν τοῦ πατρὸς πολιτείαν ἀνανεωσάμενος καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου [κατὰ τὸν Τερναῖον κόλ-

3. halb auf, weil sie hier zugleich im Rücken durch die Besatzung des Olympieion bedroht waren.

4. ὑπό, weil ὑποψίαν ἐς ἀλλήλους εἶχον = ὑποπτοὶ ἀλλήλους ἐγένοντο. — Ἡρακλείδην, nicht der 73, 1 erwähnte, sondern der Sohn des Aristogenes. — Εὐκλῆς, wohl der Sohn des Hippon (Xen. Hell. 1, 2, 8). — Τελλίας nicht weiter bekannt.

104. 1. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψ. vgl. zu 83, 3.

2. Θουρίαν 61, 2. — πρεσβευσάμενος. Beachte das Medium! Gyl.

πρεσβευσάμενος. ist ausdrücklich zu verstehen, zu verstehen.

war nicht selbst Gesandter. — καὶ ἀνανεοῦναι — ἀνανεωσάμενος V.H. Die Vulg.: καὶ ἀνανεοῦναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτε πολιτείαν. Zur Sache: Des Gylippos Vater Kleandridas, als vornehmster Ratgeber des jungen Königs Pleistoanax mitbeteiligt, wie man glaubte, an dessen angeblicher Bestechung durch Perikles im J. 446 (2, 21, 1), mußte ins Exil gehen und wählte Thurii zu seinem Aufenthalte, wo er das Bürgerrecht (πολιτείαν) erhielt. — [κατὰ τὸν Τερναῖον κόλπον]. An der Westseite von Ita-

πον], ὃς ἐκπνεῖ ταύτη μέγας κατὰ βορέαν ἐστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσας ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος 3 ἀνελκύσας ἐπεσκευάζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν πῶ ἐποιεῖτο.

105. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδήωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν· αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώ- 2 τατα τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ ληστεῖαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετὰ τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλὰς Ἀργείων κελενούτων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δηώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ᾔθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιάς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδήωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. 3 ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον.

lien, wo der terinailische Busen (jetzt Golfo S. di Eufemia) liegt, war Gylippos offenbar nicht. κατὰ μίλστε also gegenüber bedeuten. Abes es ist schwer glaublich, dafs Thuk. einen Punkt der Ostküste nach einem Busen der Westseite bezeichnet haben sollte. Man wird zu wählen haben zwischen Poppo's Konjektur Ταραντινον und Gölle's Vermutung, dafs κατὰ τὸν Τερναῖον κόλπον ein Glossem (wohl von ταύτῃ) sei. Das letztere ist das Wahrscheinlichere, da auch ὅς sich ohne den Zusatz besser an ἀνέμῳ anschliesst. μέγας verbinde mit ἐκπνεῖ. vergl. 2, 5, 2. *der Wind streicht von Norden*

χειμάζειν *Wind streichen*, χειμασθεὶς *von Winden*
3: προσπλέοντα VH. Vulg. πλεόντα.
— τὸ πλῆθος, wie 4, 10, 5, 5, 6, 3.

105. 1. τὰς πρὸς VH. Vulg. ohne τὰς.

2. ὅσον μόνον, eben nur, ähnl. aufzufassen, wie ὅσα beim Partiz. zu 1, 111, 1. — Πυθοδώρου, vermutlich derselbe, der 424 verbannt worden war (4, 65, 3); Λαισποδίου nochm. 8, 86, 9; Δημαρ. kommt sonst nicht vor. — Ἐπίδαυρ. 4, 56, 2. — Πρασιάς 2, 56, 6. — ὅσα ἄλλα, i. e. ἐς ὅσα ἄλλα ἀπέβησαν. — ἐς τοὺς Ἀθ. konnte heißen ἐς σφᾶς. Es sollte aber als Gedanke der Laked. ausgesprochen werden. St. streicht es.